
Hr Olwf-
han rider·

Henrik Herholdt

HOLGER DRACHMANN

HR. OLUF HAN RIDER —

DEN DANSKE SOMMERNATS DRAMA

I FIRE AKTER OG ET FORSPIL

MED ILLUSTRATIONER AF HANS NIK. HANSEN

KJØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

FORLAGETS BOGTRYKKERI
1906

En Helhest — en Heks — en Mare — Mosekonen — Kirkelammet — den vilde Jæger... og til allersidst, men kun i et flygtigt fjærnt Glimt, *Elvermøen*. (De er travesterede Gengangere af Dramaets handlende Personer).

FØRSTE ALF (udbryder)

Tys! — der er Helhesten — kluntet og klumpet.
Han træder os ned — lad os kalde paa Mor!

ANDEN ALF

Vække den Gamle? Tys, er Du tumpet?
Nu humped han bort — der er Guld i hans Spor.

TREDJE ALF (ler)

Det stinkende Bæst — der er Guld-Pærer — fy!

ALFERNE (ler).

FØRSTE ALF

Se, dér er Heksen . . . tag Jer ivare!

ANDEN ALF

Aa, med Fru Maar har det ingen Fare:
en Gifte-Kniv bider kun, naar den er ny!

TREDJE ALF

Men dér — er det ikke den saglende Mare?
Hun ligner . . . nej *det* tør jeg ikke sige.

ANDEN
Hvad er der? . . .

FØRSTE (peger)
— — Saa se dog — den vilde Jæger!

(De dukker sig alle under Buskene).

FØRSTE (hvisker)
Han spænder sin Bue — han sigter — han skyder . . .
Hører Du det Kvindeskrig? . . . hør, hvor det lyder!

ANDEN
Traf han Elvermøen? . . .

FØRSTE — — Nej, han skød forbi;
og harmfuld han jager ad den vildeste Sti.

ANDEN
Og Elvermøen haan-ler — for *han* kom tilkort!

TREDJE (lytter og springer op)
Nu kommer der *Mennesker!* . . .

ALLE ALFER — — Nu maa vi bort!

(spredes til alle Sider).

To *Vandringsmænd* kommer hver fra sin Side og mødes. Den *ældre* Vandrer, midaldrende, vejkendt, livserfaren, i Ligevægt — indhyllet i en graa Kappe, med Stav i Haand.

Den *yngre* Vandrer, rejse- og sportsklædt, med Kikkert i Rem over Skuldren, opvakt, selvsikker, urolig, let satirisk. Den Ældre gaar hen til den omstyrtede Træ-Bul, sætter sig.

DEN YNGRE (frem imod ham — staaende)

Gamle Ven! Du her? . . . (trykker hans Haand).

DEN ÆLDRE (lidt reserveret)

Unge Ven! som Du ser . . .!

DEN YNGRE

Da vi sidst saas, tænkte Du paa at udvandre?

DEN ÆLDRE

Jeg er undervejs!

DEN YNGRE

Ny-Zeeland — Australien? . . .

DEN ÆLDRE

Her!

YNGRE

Hvad? (ser sig om) i denne Skov?

ÆLDRE (nikker)

I denne Skov dør alt, hvad der engang var Levende

for mig . . . og Alt, hvad der er dødt, staar op og gaar igen.

YNGRE

Det er vel et af dine Luner?

ÆLDRE

Det er mit Sværmeri.

YNGRE (ler)

Sværmeri!

ÆLDRE

— som Du ikke forstaar.

YNGRE (stryger sin lille Mustache)

En yngre moderne Mand forstaar Alt!

ÆLDRE

Tilbunds? . . .

YNGRE

Naa, maaske just ikke tilbunds. Men det forlanges heller ikke.

ÆLDRE

Nej, vi forlanger ikke meget af os selv.

YNGRE

Du tager det højtideligt.

ÆLDRE

Derfor bliver jeg ogsaa i denne Skov.

YNGRE (smiler)

God Fornøjelse! Naar Du bliver sulten, søger Du nok ud af den igen.

ÆLDRE

Den hører aldrig op.

YNGRE (ler)

Det vil jeg haabe. Jeg skal videre — ud omkring paa Egnen og søge at gøre min Lykke.

ÆLDRE

God Fornøjelse! Og farvel!

YNGRE

Farvel! (gaar nogle Skridt — vender om) Vil Du hilse . . .

ÆLDRE

Hvem? Hvad?

YNGRE (ler)

Du Sværmer og Drømmer!

ÆLDRE (ser langt ind i Skoven)
Tak — ja — saa skal jeg hilse!

YNGRE (sætter sig hos ham)
Du tænker altsaa for Alvor paa at blive her?

ÆLDRE
Jeg ikke blot tænker . . . jeg bliver her!

YNGRE
Du vilde — sagde Du — søge et Sted paa Jorden, hvor Du kunde skjule dig og leve i Fred.

ÆLDRE
Ja.

YNGRE
I Fred for Alle?

ÆLDRE
Ja.

YNGRE
Ogsaa for Kvinderne?

ÆLDRE (ridser med Staven i Jorden)
Der findes ikke paa Jorden den Kvinde, ung

eller gammel, fattig eller rig, smuk eller grim, som jeg har Lyst til at være mere end en Time sammen med — for at passiare med hende — for at høre lidt Musik — eller blot for at se hende gøre sine smaa Krumspring.

YNGRE
Hm! Du har ikke altid tænkt saaledes.

ÆLDRE
Nej — og netop derfor . . .!

YNGRE
Hvorledes er det kommet?

ÆLDRE
Hvorledes kommer Alt?

YNGRE
Du er næppe selv uden Skyld!

ÆLDRE
Hvem er uden Skyld?

YNGRE
Kvinderne har vel ikke den hele?

ÆLDRE
Nej — de er kun den halve Del af Menneskene.

YNGRE (ler)
Unægteligt!

ÆLDRE
Og hvilken Halvdel!

YNGRE
Nuvel? . . .

ÆLDRE
Alt hvad de siger — det véd jeg. Hvad de tænker — er ikke Tanker for mig. Hvad de gør — er halvgjort. Hvad de vil, det vil jeg ikke!

YNGRE (løser sin Kikkert fra Remmen — og leger med den)
Og Mændene? . . .

ÆLDRE
Naar de er i Flok, er de mig en Plage. Enkeltvis er Faa af dem saa gode eller kloge, at jeg ikke er ligesaa klog og mildest talt noget bedre!

YNGRE
Du mangler ikke Selverkendelse!

ÆLDRE

Jeg mangler — for at kunne leve iblandt Jer — Brutalitet, en god Del Hykleri, og en Smule af den borgerlige Uangribelighed, som giver gode Renter.

YNGRE (rejser sig)

Apropos Renter! Herude paa Egnen er en Enkefrue — tilmed to Gange gift. Man regner hende endnu for ung og smuk — og hun har arvet en anseelig Formue efter sin sidste Mand, en gammel, ret hæslig og plump Pengepuger. Naa, det fører Forholdene med sig.

ÆLDRE

Ja de fører meget med sig! (ironisk) Har Du isinde at anbefale hende til mig?

YNGRE

Egentlig skal hun nok giftes med en ung Godsejersøn fra Nabogaarden. En halv-kulret Fyr, der ikke véd hvad han vil. Man siger, han er Goe'venner med en ung fattig Pige dér paa Gaarden . . . man paastaar ogsaa, at han søger flygtigere Damebekendtskab. Naa — Godset er

forgældet, Gaarden faldefærdig. Den unge Fyrs Far var en vidtløftig Herre — som kom ulykkelig af Dage paa Jagten.

ÆLDRE

Det er rigtigt!

YNGRE

Du véd det? . . .

ÆLDRE

Man siger, han druknede i Elle-Mosen . . .

YNGRE

Siden Du véd det, saa kender Du vel ogsaa Moderen?

ÆLDRE (trækker paa det)

Moderen — kender jeg . . . maaske.

YNGRE

En taabelig gammel Kone! Det vil næppe falde *mig* vanskeligt at faa Partiet forpurret. Jeg tager Enkefruen — med Udsigt til at blive en uafhængig Herre, som driver Jagt og Sport og sætter Børn i Verden. Du smiler?

ÆLDRE

Jeg gratulerer!

YNGRE

Du synes at være *au fait* med hele Sagen?

ÆLDRE

Den er firehundrede Aar gammel. Jeg kender den selvfølgeligt.

YNGRE (uden Forstaaelse)

Hvadbehager?

ÆLDRE

Tingene er aldrig ny og bliver aldrig gamle. De *er!* . . . (peger paa den Yngres Kikkert) Du trækker Mennesker og Ting tæt ind paa Livet . . . (vender Kikkerten og viser paa den bredere Ende) Jeg ser dem fjærnt — i Afstand. Men de *er* de samme!

Dette betyder Skoven for mig!

YNGRE (ler)

Du er en sær Patron! Naar Du engang bliver ked af dit Eneboerliv, saa se ind til mig. Der er altid et Gæstekammer ledigt og en Kuvert ved Bordet. Hvad Vin drikker Du?

ÆLDRE

Den bedste — eller ingen.

YNGRE

Nej nævn mig et Mærke!

ÆLDRE

Et Mærke? . . . (En ganske svag Musik lyder. Han ser ind imod Skoven, hvor *Alferne* har skjult sig bag Buskene. To af dem stikker nysgerrigt de smukke Hoveder frem).

Kender Du den kostelige Bryg, som hedder Mosekonens stærke Sejd — Skovsneglens ydmyge Spyt — Elvermøens overmodige Smil — Dugdraaben i Alfernes klare Øjne — og en ung uskyldig Piges aabne Læber — hvorover Sommernatten gyder sin gudvelsignede Aande? Har Du *det* Mærke i din Gaard og paa dit Gods, saa hold Gæstekammeret beredt . . . Men jeg tvivler derpaa! Og derfor: Far hen — og lev vel!

DEN YNGRE

Aa Du er helt til en Side! . . .

DEN ÆLDRE

Til en Side er netop *den*, der føler sig i vor danske Sommernats Magt! Den danske Som-

mernat er ikke Høj-Nordens — som er altfor lys — og ikke Sydens — som er for mørk. Nej, den er en dæmpet Elver-Skumring, hvori Hjærtet banker delt mellem Andagt og Angst, medens Øret lytter til Visen om Hr. Oluf, der rider!

DEN YNGRE

Du kan selv ride — nok sagt! . . . (gaar ud)

DEN ÆLDRE VANDRER slaar sin Kappe tilside og tager en lille Harpe frem — griber nogle Akkorder — bøjer sig ind mod Skoven og lytter.

Et fjærnt blødttonende Ekko inde fra Skoven. De to *Alfer* nærmer sig, men vedbliver at være halvskjult af Løvet. Saa siger

VANDREREN

Det kalder — —!
Og dæmrende lukkes den dampende Lund,
og Grenene mørknes saa fage;
og bævende bøjer en Jomfru-Nakke
sig frem under Højskovens blaanende Bakke,
og Buskene aabnes — der kaldes bag Krat:
og Du vandrer dig ind i den Sommernat,
véd ej, naar Du vender tilbage.

Jeg hører et Sommer-Sagn kalde —
o Guder, hvor gør det godt!

mangt Løvspring har jeg set falde,
i mangen en Høstdans traadt;
de fagreste Blomster blev flyet til Jord,
fo'r hen, som de leved, og laa som de faldt,
og Frostnætter sukked og Stormene svor . . .
Jeg hører et Sommersagn kalde,
og se, hvor jeg genfinder Alt:

FØRSTE ALF
Den dampende Eng og den mørknende Lund,
den rygende Mose, den gyngende Grund,
de søvntunge Grene, de drømmende Træer,
Verden i guld-gyldent dæmrende Skær! —
og en rødmende Sky over Skoven.
Lunden en Ø og Engen en Sø,
kvinde-blød runder sig Voven:
dér bølger de Skygger, som Skumringen søger,
de skyes ved Dagen som Hekse og Skøger —
men levendegjort har de Buske og Krat:
ved *dem* blir der Sagn af den lyse Nat.

VANDRER
Du Danmarks dejlige Sommernat,
som binder den farende Vandringsmand
med lønlige Traade til Længslernes Land —

og hæv os, o Skovenes Hersker og Herre,
til Sommernat-Sagnets forløsende Fred:
Freden, som aldrig ender!

KOR (synger inde fra Skoven)

Hæv os, o Skovenes Hersker og Herre,
til Sommernat-Sagnets forløsende Fred:
Freden, som aldrig ender!

Tæppet langsomt

FØRSTE AKT

I ROSENLUNDEN

HERREGAARDEN Stigborgs indre Have „Rosenlunden“ — mellem Voldgraven og Hovedbygningen. Tilvenstre en Løvhytte, dannet af blomstrende Buske; et rundt Stenbord, Træbænke med Ryg-Læn. Bag om Løvhytten ses en lav Mur med Laage ind til den indre Gaardsplads.

Ligeoverfor tilhøjre en Stenbænk ved den siv-omkranste Voldgrav. Bag Bænken en Gruppe høje, gamle Træer, skyggende ud over Voldgraven. Paa Bænken ligger en Strengeleg.

I Mellemgrunden den røde Hovedbygning — Riddersals-Fløjen. Gavlsiden stærkt belyst af Middagssolen, Lang-Siden i Skygge. Riddersalens Vinduer er i første Stokværk (Gavlen). Kapellets Vinduer og Dør i Stueetagen (Lang-Siden). Vedbend op ad Murene; et højt Elmetræ læner sig op ad Gavlsiden. Mure, Vinduer, Døre bærer Præg af Forfald og Forsømmelse. I Baggrunden en smal Planke-Bro, med skrøbeligt Rækværk, over Voldgraven. Paa den anden Side af Voldgraven er den lave, solbeskinnede Mur ind til Æblegaarden og Lunden. Midt paa Muren en lukket, halvt overgroet Laage. Ovenover Laagen en Klokke i rustne Bøjler. Haven er, ligesom Bygningen, forsømt og overladt til sig selv.

Gaardens *Nisse* lader sig som en Kat glide ned ad det høje Elmetræ langs Gaardens Gavlside — efter at man et Øjeblik har set ham stikke sin røde Hue frem af det aabne Vindu i øverste Stokværk. Han er allestedsnærværende — snart skjult agtpaagivende, snart i Bevægelse mellem de Spillende. Han er som en lille rød Traad, der drager sig gennem Dramaet. Af *Pateren*, *Helle*, *Hr. Oluf* og *Sidsel* er han kendt — nærmest som et hjemmehørende lille Husdyr, hvis Særheder og Spilopper man bærer over med uden at tillægge dem alvorligere Betydning. For de Øvrige paa Gaarden, Fru *Merthe*, *Mester Martin*, Fru *Guldborg* og senere for *Gæsterne* er han usynlig.

Han lister sig omkring Lysthuset — titter ind — nikker, som vilde han sige: Sov I kun! . . . og løber over til Stenbænken paa den modsatte Side.

Dér springer han op paa Bænken, sætter sig overskrævs paa dens Ryg-Læn med et: Hyp! — som om han red. Saa faar han Øje paa Hr. Olufs

Strengeleg — som han griber og prøvende undersøger. Den giver en lille Klang fra sig . . . forskrækket ser han over mod de Sovende — men da de ikke vækkes (kun *Helle* rører svagt paa sig) lægger han den forsigtig fra sig — og springer ned paa Jorden.

GAARDNISSEN

Snart paa Loft og snart i Kælder,
nu i Lo og nu i Lade —
op bag Elmetræets Blade,
ned i Bryggers, ud i Stalden —
Hestestriglen, Piskeknalden:
oppe, nede, ude, inde —
ingen kan dog Nissen finde,
skønt de véd, at Nissen er der!

(ler og svinger sin Hue)

Skræmme Høns og jage Duer,
drille Hunden, fange Fluer,
stjæle Fløden væk fra Katten,
gaa paa Tyve-Sko om Natten,
rode rundt i gamle Sager,
indtil man en Skat opdager
og forputter den igen
bag Tapetet, i en Ridse . . .
Hvor er Skatten? Ingen véd det —
Ingen uden Gaardens Nisse!

Langlig gaar den Sommerdag,
træg og solhed, tung og lummer;
Hvepsen stikker, Humlen brummer —
Skyen taarner sig bag Tag:
men omsider Dagen kvælder,
og til Søvn Smaapigen hælder

Kinden imod Sengens Pude . . .
tys! hvem kalder vel derude
dæmpet fra det mørke Krat?
Nissen aner det — men tier
om den lyse Sommernat.

Han kan magte Alt paa Gaarden,
Alt paa Loft og Alt i Kælder;
men den Magt, som lydløs vælder
ud af Sommernattens Dyb,
som fra selve Trolddoms Kilde —
den gør Nissen dum og lille
som det allermindste Kryb!
Alting løber rundt i Ring ham,
hvad der foregaar omkring ham:
Skygger kommer, Skygger svinder,
Alle skælver, Mænd og Kvinder,
Alle længes, nærmes, drages
som i Feber — til det dages
og den hele Drøm er væk!
Nissen staar dér — og han ler:
Pokker være Nattens Gæk! —

(smutter ind mellem Træerne og gemmer sig)

PATER ANSELM er sovet ind i Middagsvarmen. Hans udtryksfulde Hoved nikker nu og da — og stundom gør han en Bevægelse, naar Fluerne generer ham. Han har foldet sine Hænder paa Brystet over sit opslaaede Breviar.

FRU MERTHE sidder ligeoverfor ham i den anden Krog af Lysthuset. Ogsaa hun blunder. Paa Bordet foran hende ligger en Mængde Sytøj og Regnskabsbøger.

SIDSEL sidder paa Jorden op imod Lysthuset lidt til venstre. Paa hendes Hoved vipper en lille Hat, i hvis Skygge hun har stukket brogede Fuglefjer. Hun bærer en laset Hætte-Kappe — en linned Særk dybt nedringet — et falmet Skørt oversaaet med Burrer. Hun lægger Halmstraa i Kors —

smaanynnende medens hun jager Fluerne bort fra Ansigtet. Saa synker Hagen ned paa Brystet — hun sover ind.

HELLE sidder ligeoverfor paa en Skammel. I Skødet paa hendes lette, blaagraa Hvergarns Kjole ligger en Kladdebog, som hun sammenligner med en af de Bøger, hun tager fra Bordet. Hun har lyseblaa Baand flettet i sit Haar. Et lyst tyndt Hovedklæde er gledet tilbage over Nakken. Paa Brystet har hun fæstet nogle smaa Grene af Gærderoser. Hun slipper med et Suk Bøgerne — og hendes Øjne falder til. Dæmpet Lyd inde fra Gaarden af Musikanter, som øver sig. Saa hører de op.

SIDSEL (vaagner, jager Fluerne væk)

Saadan Stilhed . . . Jeg siger, saadan stille varm Dag — Jomfru Helle . . .

HELLE (slaar afværgende ud med Haanden).

SIDSEL

Plager Fluerne ogsaa Dig? Jeg siger . . .

HELLE

(lukker Øjnene op og gør Tegn henimod de Sovende — at Sidsel ikke skal forstyrre dem).

Tys! . . .

SIDSEL

De to — de sover sødeligt, om det Skarnstøj stikker nok saa meget! (vrænger ad Fluerne) Surrrrr . . .! Det maa være mod Uvejr og Torden at de stikker.

HELLE (beskæftiget)

Hys! — Du forstyrrer mig.

SIDSEL

Av! (griber sig ind under Særke-Linningen) Fik jeg dig fat engang? . . . (ler) Det er ellers længe siden Nogen tog sig den Slags Friheder . . . Hvad siger I, lille Helle?

HELLE (uden at se op)

Jeg siger, Du skulde tie stille —

SIDSEL

Jeg er som en Grav! som en Voldgrav. Jeg er som Elle-Kæret derude i Skoven. Jeg er saa tavs som den dybeste, sorteste Mose.

HELLE (ler)

Saa er Du sandelig heller ikke mere tavs!

SIDSEL

Alligevel véd I og jeg, hvem der pusler om derude — og vifter og vinker, og vender sig og drejer sig —

HELLE (beskæftiget — nikker)

Kan hændes vi véd det — men vi snakker ikke derom!

SIDSEL (slaar sig paa Munden — skotter til *Pater Anselm*)

Han dér — kan ogsaa baade se og høre . . . (skot-

ter mod Fru *Merthe*) Men Madmor Merthe — hun er som en Ko mod en Ladeport! Bøh! (nynner)

De Store har Brædtet lige for Panden.
De Smaa er de kloge, de kender hinanden . . .

HELLE (med et lille Suk over sine Regnskaber)

Det stemmer ikke! . . .

MUSIKANTERNE begynder dæmpet.

SIDSEL

Jo *det* stemmer! —

HELLE

Uorden i Regnskab og Bøger! . . . Og Hælvten er borte!

SIDSEL

Jo galere desbedre . . . hi hi! Det er kanske den Hælvt, som vedrører Jer selv!

HELLE (lidt vemodigt-smilende)

Ak nej — den kan jeg skyde en hvid Pind efter. Den findes aldrig!

SIDSEL

„Aldrig“ — det er en lille Nisse, som kommer frem og siger „Kuk engang!“

GAARDNISSEN (stikker Hovedet frem bag Busken og siger)
Kuk!

SIDSEL (kyler sin Hat efter ham i Spøg)
Kan Du skue mig den — lille Pjevs!

GAARDNISSEN griber Hatten, løber med den hen til Elmetræet ved Gavlsiden — klatrer op og forsvinder ind gennem Vinduet i Riddersalen.

SIDSEL (truer ad ham)
Nu skulde da ogsaa! . . . Væk er han (lytter til Musiken og siger til *Helle:*) Kan I sige mig, Helleliden: er det Fluerne, jeg stadig hører surre — eller er det rigtig, lebendig Musik?

HELLE (henkastet)
Det er Musikanterne fra Brobjærg. De øver sig, kan jeg tro, paa Fest-Musiken.

SIDSEL
(med en hurtig Bevægelse — strækker Græs-Korset ivejret)
Da vel ikke oppe paa Højenloftet . . . for saa vil de dumpe igennem! . . .

HELLE (medlidende)
Lille Sidsel, idag er Du ganske fra Vid og Sans!

SIDSEL (ler)

Fra Vid og Sans? — Nu faar vi snart Grunker til Gaarden — (nynner)

Gaard og forgældet, det rimer paa Grunker:
et Trækplaster har vi — vor smukke Junker!

HELLE

Saa ti dog stille, Sidsel! Hvis Hr. Oluf kom og hørte Dig . . .

SIDSEL

Han har Øjne og Ører andetsteds! Men *jeg* laa den hele lyse Sommernat i mit Hul — og lyttede efter hvordan Musene peb og sang?

HELLE

Der er de mange Lyde i den lyse Nat. Bedst er det at lukke sine Ører og sove ind i den store Moders Navn.

SIDSEL (korser sig over Halmstraaet)

Det kan I roligt sige, naar Pater Anselm hører Jer. Men tør I vedstaa, naar Mester Martin kommer?

HELLE

Jeg tør, hvad mig tykkes ret og godt. Jeg er ikke ræd af mig — det véd Du.

SIDSEL (vridser)

Hvad véd vi? At vi blev til i en Haandevending — at vi staar en liden Stund som en Fandens Mælkebøtte — og blæses ud en skønne Dag . . . puh!

HELLE (smiler)

Alle smaa Fnug har vel en Vej og et Ærind?

SIDSEL

Musene har Vej og Ærind! De gnaver og gnaver. Og med Et ramler hele Ridder-Fløjen — som om Lynet slog ned i den møre Mur!

HELLE (smiler)

Saa hastigt gaar det vel ej!

SIDSEL

Ser I da aldrig efter Revnerne i vor gamle Rønne? Jeg har min Haand i Gabet hver Gry — og jeg er lykkelig, fordi jeg ser, hvor godt de gror!

HELLE

Jeg er glad over, at den grønne Vedbend gror — og at de gamle Træer staar dér og skygger! Jeg er glad over Duften af alle de stille Blomster

her i Rosenlunden . . . jeg faar jo aldrig Stunder at løbe ud i den store friske Skov.

SIDSEL (med Betoning)

Du er lykkelig, fordi Du er ung! (tilføjer) Det vil gaa af Dig med Alderen!

HELLE

Jeg er lykkelig fordi . . . (holder inde, ser til Baggrunden, skifter et Øjeblik Stemme) Jeg er lykkelig, fordi jeg har Nogen at virke for og vaage over.

Paa den anden Side af den smalle Bro over Voldgraven aabnes Laagen, med Besvær, i den lave Mur ind til Abildgaarden. Hr. Oluf river Vedbenden tilside, lukker Laagen efter sig, træder et Skridt ud paa Broens Planke — prøvende med Foden om Fjælen holder.

HR. OLUF

Den bærer endnu! — (gaar halvvejs frem over Broen, standser, griber i det skøre Gelænder, det brister under hans Haand; han kaster den raadne Lægte ned i Vandet — saa gaar han rask frem, henimod Forgrunden, idet han siger).

Frønnet og forfaldent — som alt det andet! (sætter sig paa Bænken under de høje Træer tilhøjre — tager Breve op af Tasken, der hænger ved hans Bælte, lægger dem paa Bænken, flytter Strengelegen. Saa ser han over mod de to Sovende — nikker venligt til *Helle* — flygtigt til *Sidsel*, læser et Brev, lader Hovedet adspredt synke tilbage — ser dernæst mod Broen og Laagen — siger hen for sig)

Frønnet og forfaldent — det hele! (knytter Haanden og sætter den fast mod sit Laar)

Kunde man — ved egen Kraft og Hjælp — raade Bod! . . .

FRU MERTHE høres at snorke.

OLUF (smiler uvilkaarligt)
Min Moder har et godt Sovesind.

SIDSEL (pegende)
Det har Pateren ogsaa! . . .

HELLE (stryger sig over Panden)
Det er lummert Vejr dertil! —

OLUF
Jeg tror, om Døden stod for min kære Mo'r, hun vilde ikke kendes ved ham men roligt sove videre.

PATER ANSELM (aabner Øjenene — blinker lidt og siger)
Ikke at være ræd for at dø, det er Hemligheden ved at leve! (ser et Øjeblik i Breviaret — nikker atter ind).

OLUF
De To er kommen videre end vi, Helle! Hver paa sin Vis. —

HELLE (lægger sit Arbejde tilside — peger mod Laagen)
Hvorledes kom Du ad den Vej? Laagen har aldrig været aaben, det jeg mindes!

OLUF
Jeg red gennem Skoven i mine egne Tanker — tog fejl af Stien — steg af Hesten — kom ind i Abildgaarden — brød Laagen op. (med et flygtigt Smil) Nu er Broen farbar — om ellers Nogen tør træde den!

HELLE
Godt at det ikke er Ufreds Tid i Landet — ellers maatte vi stænge Laagen og bryde Broen!

OLUF (dæmpet, men tydeligt — idet han drager Vejret dybt)
Var det saavel Ufærds Tid . . . (krøller Brevene sammen, glatter dem atter ud) Da toges en Mand i Brug . . . (lægger Brevene i Tasken igen) til andet og mere . . . (bøjet fremover, ridser med Ridesvøben i Jorden).

SIDSEL (ler)
For en Ufærd! Klokken hist over Muren vil lyde tidsnok. Lad os da se, hvad Junkeren duer til . . . !

OLUF og HELLE
Klokken?

SIDSEL
Har I glemt Stigborgs gamle Kvæde?
„Ringes der fra Taarnet med Stigborgs store Klokke,
det er for Bryllupsgæster, for Spillemænd og Kokke;
men ringer den lille Klokke over Havemurens Tind,
da trænger en ukendt Fjende sig i Bryllupsglæden ind!“

HELLE (rejser sig)
Sidsel har sin hede Dag idag!

SIDSEL
Det samme sa'e Hunden — men ingen saa' at det var Lopperne som bed hende!
Mig bider Tanken paa det Ufreds-Tøj, som skal komme.

HELLE (klapper hende medlidende paa Kinden)
Men der *er* jo ingen Ufred . . .

SIDSEL (hæver Korset)
Saa lyt engang! (urolig og udtryksfuld)

HELLE (smiler)
De glade smaa Fugle her rundt om Rosenlunden? . . .

SIDSEL

Hvem snakker om Rosenlunden? *Her* kan de dumme Tingester sagtens sladre. Men ude i Skoven . . . dér blir de bange! For de hører Helhesten halte og snøfte mens ond Lugt staar af hans Mule . . . og de ser den vilde Jæger løfte sin Laase-Bue — og han griner ilde, mens han sigter . . . og det spjætter i dem, for hans Skud træffer . . . og se: just nu traf det! (holder for Øjnene)

HELLE (uvilkaarlig)

Hvem — hvor? . . .

SIDSEL (ler)

Mellem de hvide Bryster — paa Elvermøen!

OLUF (rejser sig op fra Bænken)

Det er Løgn! (gaar frem imod Sidsel — men standser, bider sig i Læben)

SIDSEL (dukker sig, bange for at han skal slaa)

Det er Løgn — ja! Men Du røbede dig!

HELLE (over til Oluf)

Agt ikke derpaa!

SIDSEL (ler)

Nej, agt ikke paa Elvermøen! Ingen træffer hende; hun træffer dem alle — og ve den, der blev truffet! (med Betoning) Der er bare Mormors-Mormor — den Gamle ude i Skoven. Hun kan binde og baste Ellepigen! (nærmer sig leende Oluf) Det er Løgn og Almuesnak ikkesandt? Junker Oluf!

HELLE

(sætter sig paa Bænken hos Oluf, tager hans Haand beroligende)
Hør ikke paa hende, Oluf! . . .

SIDSEL

Se kun paa ham, Helle! Det gaar ham som mig . . . Midt paa den blanke Dag kommer det bag paa ham!

OLUF

Læg dig at sove . . .

SIDSEL

Ingen sover sig fra det! Vi lader, som var vi trygge her paa Gaarden . . . Vi hører Fluerne surre — den lune Luftning stryger hid fra Staldgødningen . . . vi hører Musikanterne øve sig paa Festmusik! Her er Fred og ingen Fare!

Men rør blot ved Jert Strengespil, Ridder Oluf! — og I skal kende Angsten krybe Jer over Hjærtet . . . (tæt ved ham) Det er som Skoven kom herind i Rosenlunden — og kvalte Borgen i sit Favntag!

OLUF

(lægger uvilkaarligt Haanden over den lille Harpe paa Bænken — og siger dæmpet)

Om hun havde Ret, Helle? Om det kom saa vidt?

SIDSEL

Nu kan *jeg* sove — nu blev *han* vækket! (lægger sig ned udenfor Lysthuset, drager Skørtet over Ansigtet —)

(Et Øjebliks Pavse. Oluf rejser sig — ser bort — rører Strengene)

HELLE (ser hen paa ham)

Saa træt ser Du ud — hvad tænker Du paa?

SIDSEL (drager Skørtet hastig fra Ansigtet, nikker)

Sov I kun sammen — den Vej skal det gaa! (vender sig — sover)

OLUF

(griber nogle Akkorder — som indleder de følgende spændte og løftede Replikker, kaster atter Strengelegen og siger, idet han gaar frem og tilbage)

Jeg tænker og tænker . . . hvor har jeg dog stridt:
var jeg den Brud og det Giftermaal kvit!

HELLE

(følger med Blikket hans urolige Bevægelser — tvinger sin egen Bekymring tilbage — siger let og frit)

I Vinters: da var vi saa triste og tunge.
Brug Sommerens Tid — den er til for de Unge!

OLUF

Paa Sommeren følger et Efteraar:
med Guldholm ved Siden til Hove det gaar!

HELLE

Og dér skal Du danse . . .

Oluf (afbryder) Aldrig med hende!

HELLE

Det er til dit bedste! Benyt dog Forstanden:
hvorfor være ræd? hun er da en Kvinde!

OLUF

Det er hun . . . *kun* Kvinde . . . (ser ud for sig)
og ej som den Anden!

(Han ser forskende paa Helle, som om han baade ønskede og frygtede, at hun skulde forstaa ham)

HELLE (smiler)

Nuvel, den Anden . . . Jeg kender hende!

OLUF (forbavset, idet han nærmer sig)
Du kender? . . .

HELLE Jeg leged, da jeg var lille,
med Elvermøen ved Lundens Kilde.

(Idet hun nævner Navnet, sætter Oluf sig hurtigt paa Bænken og lytter til Helle).

HELLE
Jeg fulgte ved Dag det brogede Spil
af alle Smaa-Alfer i blomstrende Vænge,
pusled mod Kvæld dem de spæde Senge,
strøg Duggen af Øjnene medens de sov.

OLUF ser paa hende med største Opmærksomhed — tager hendes Haand og betragter den.

HELLE
Da aabned sit Lukke den dæmrende Skov:
en Pige gled frem og tog Plads ved min Side . . .

OLUF (afbryder i stigende Spænding)
Hvad siger Du, Helle? . . .

HELLE (nikker) Med Hænderne hvide,
med fugtige Fingre, hun klapped min Kind,
og hun saa' mig med Smilen i Øjnene ind:
„Hvi er dit Blik saa roligt, du Smaa,
og kan jeg vel høre dit Hjærte slaa,

og vil Du vel gi' mig dit Hjærte at bære,
saa vil jeg Dig Dansen til Gengæld lære,
Dansen i Eng-Taagens bølgende Sø:
Jeg er den svævende Elvermø!"

OLUF (tonløs)
Ja — ja . . .

HELLE
Da holdt jeg for Spøg om mit Hjærte:
„Det gemmer jeg, til jeg blir stor engang!"
Saa lo vi tilsammen, og sammen vi svang
i bølgende Dans os langs dug-vaade Vang.

OLUF slipper hendes Haand og stirrer ned for sig.

HELLE
Dog nu, jeg er voksen, jeg ser hende ej . . .

OLUF (løfter Hovedet)
Krydsed hun aldrig Din Sti eller Vej? . . .

HELLE
Jo . . . én Gang i Fjærnhed jeg syntes hun vinked;
det lysende Legem mod Skovbrynet blinked,
det brusende Haar over Skuldrene randt,
hun bøjed sig, vugged og vinked og svandt —

Jeg standsed i Undren: thi aldrig jeg saa'
saa fagert et Syn mod den Sommernat blaa!

OLUF (griber hendes Hænder)
Svar mig: Du *saa?* . . .

HELLE (undvigende) Jeg drømte kanske!

OLUF (hæftig)
Udflugter! Svar mig, om Pigen Du *saa'* —
Jeg be'r Dig — jeg fordrer . . . mit Liv staar derpaa!

HELLE (undvigende)
Herhjemme paa Gaarden er vi jo tre,
Pateren, Sidsel, og jeg — som kan *se.*

OLUF
Se? . . .

HELLE
Ja! vi *ser,* hvad de Andre ej øjner!

OLUF (slipper hendes Hænder)
For Pateren har jeg Ærbødighed,
men Sidsel er sindssyg — eller en Løgner.

HELLE (smiler)
Og jeg da? . . .

OLUF Helle, min gode Aand:
tilgiv mig og ræk mig som altid din Haand!
Sig mig dine Tanker, naar ene du gaar!

HELLE (trykker hans Haand og siger frisk)
Jeg øjner en Skønhed, en levende Lykke,
et Friskhedens Liv bag de ringeste Blade:
alle de smaa Alfer er vævre og glade,
Spøgelser skræmmer mig ej fra min Tro.

OLUF ser paa hende spørgende.

HELLE
Jeg tror, at en Verden bag Natten maa bo,
med Syner kanske baade sære og vilde —
men Mennesker selv kan husere helt vildt,
og paa *dem* er dog aldrig vor Kærlighed spildt!
Syner kan findes af saadan en Pragt,
af saa overdaadig og blændende Magt,
at ingen, som droges i Trolddommen ind,
kan drages til Ansvar paa Hjærte og Sind.
Og Syner kan suge, mod Kvælden den silde,
Hjærte og Sind i saa bundløs en Drøm
men de flygter, naar Sol-Gryet gyder sin Strøm
ud af Lysets almægtige Kilde!

OLUF

(har med vekslende Udtryk hørt paa hende — rejser sig pludselig, gaar i stærk Bevægelse frem og tilbage — ser paa de tre Sovende — et bittert Smil lægger sig over hans Træk — han nærmer sig atter Helle, som adspredt lader sin Haand glide over Strengelegen)

Rør ikke Strengen — den bunder herinde! (peger paa sit Hjærte, Helle ser op paa ham)

Se ikke paa mig . . . aa, se ikke paa mig!

HELLE

Oluf! . . .

OLUF

En ung, uerfaren Kvinde,
ja hun har let ved at fable om „Natten“,
om „Syner“ . . . naar selv hun ligger og blunder!
Men den, der er ude fra Sol gaar under
til Sol rinder op, uden Rast og Ro,
han har nok ikke i Orden sin „Tro“,
men maa tage paa Slump, hvad paa Slump ham møder!

HELLE (rejser sig hurtig — tager ham ved Skulder og Arm)

Du er saa bleg — og dit Haandled bløder?

OLUF

Min Ganger styrted — jeg rev mig i Faldet . . .

HELLE

Mig undveg Du længe . . .

OLUF Og upaakaldet
Du kommer i Dag med frittende Blikke!

HELLE
Bekymret er jeg — men fritter ikke . . .

OLUF (tager hende hengivent heftigt ind til sig)
Øjne saa friske, saa pige-klare,
de forsker altid — de vejrer Fare,
og véd dog kun lidet hvor Faren lurer.
Du nævner et Syn imod Natten den blaa —
det ridser *dig* aldrig i Hjærtet Furer!
Du snakker om „drages“, men droges ej hen
af den koglende Magt mellem Kvinder og Mænd!

HELLE (bestemt)
Véd Du det vist? . . . hvad véd Du i Grunden?

OLUF
Ung-Pige Tale er Kvidder i Lunden —

HELLE
Ung-Piges Tanke kan række saa langt
som Skoven er grøn og Løvet er blankt:
hvad Skoven skjuler og Løvet gemmer,
det røber hun ej — saa lidt som hun glemmer

hvem hun blev født og hvad Gang hun maa gaa
i Stue og Gaard som den Askepot graa!

OLUF (blødt)
Jeg saared Dig, Helle? . . .

HELLE Hvad Saar Du saa gav mig:
hos Dig bliver Stuen aldrig for lav mig:
Dit Vel er mig Alt, selv i utrygge Kaar —
ja, om den saa styrted, din vaklende Gaard!

OLUF
Lad styrte! lad Gaarden kun synke i Grus:
kunde jeg, bygged jeg op dig et Hus,
klædte i Maar dig og Fløjelsskrud —
drog selv som en Flygtning i Verden ud!
(ilsomt forbi Løvhytten — vil ud til højre).

HELLE
Oluf — saa hør dog! hvorhen det maa bære,
jeg følger Dig efter! . . .

OLUF kommer tilbage.

OLUF Helle! Du kære!
Det er som et Slør over Øjet sig lagde;
det er som dit Ord rev Flænge deri . . .
Glem, at jeg spurgte, glem hvad Du sagde:

Jeg *vil* ikke se, jeg vil ikke mindes,
vil ikke binde og ikke bindes —
stærk vil jeg være som Egen grøn,
Hr. Oluf til Stigborg — min Faders Søn! (iler ud)

HELLE staar støttet til Løvhytten og ser efter ham.

SIDSEL (vaagner)

Naa, fik Du et Kys? (da hun ikke svarer) Hæ — hans Fars Søn! . . . Det er ikke Stort at prale af!

HELLE (indtrængende til Sidsel)

Læg Dig at sove igen. Jeg maa tale med Oluf. Aldrig faar vi Stunder. Altid jager de os fra hinanden. Og i Nød og Bekymring er han! (ser hen til de Sovende).

SIDSEL (knurrende)

Saa lad det ikke blive til Kvidder og Kruseduller! Tal ham ordentligt til — og snak ham Grillerne ud af Kroppen! De to sover vel en Stund endnu . . . og jeg skal stoppe mine Ører! (betragter opmærksomt de Sovende, lader et Græsstraa gaa over Fru Merthes Ansigt, hun stryger sig blot over Munden. Helle løber ud).

FRU MERTHE (uden at vaagne — mumlende)

Det skal undersøges! . . .

HELLE

Du kan ikke bede mig om noget, som jeg ikke alt har givet Dig.

OLUF

Jeg forstaar Dig ikke . . .

HELLE

Jeg har ikke bedet min Far og Mor om noget. De tog sig Forlov — og døde fra mig. Her er jeg! Og her, hvor jeg færdes, her er jeg for Dig. Ingen har været god imod mig, det jeg husker. Du har vist Dig god. Det glemmer jeg aldrig. Men selv om Du var ond . . . hvad spørger jeg derom? Bed mig om hvad Du vil. Jeg lever for Dig!

OLUF (**kysser hendes Hænder, lægger dem for sine Øjne**)

Naar Du siger mig saadanne Ord, da kan jeg hverken bede Dig eller sige Dig noget.

HELLE

Alt, Oluf — Alt!

OLUF

Hvordan vi voksede op, det véd Du. Vi var

som Dyrene; lykkelige uden at vide det; altid sammen. Ikke engang Natten skilte os. Vi sov ved hinandens Side — følte intet Savn, ingen Længsel — vi vidste, at intet skilte os. Og vore Drømme var rolige. —

HELLE

Mon dine Drømme var rolige? Husker Du dem?

OLUF

Jeg vaagned tidt og skreg. Du tyssede paa mig.

HELLE

Jeg holdt min Haand over din Mund — at ingen skulde høre Dig og give Dig Hug. Jeg holdt min Haand over mit Hjærte. Det skjalv for Dig.

OLUF (kysser hende)

Helle! — Min Far lærte mig, ikke at skælve for Nogen. Alt lærte han mig! (med et Suk) Og saa døde han en brat Død.

HELLE

Man siger han kom brat afdage. Ja, Du elskede ham! og ellers intet i den hele Verden!

OLUF (hæftig)

Hvorfor døde han fra mig — fra os alle? Han var en Mand. I Sandhed, han var en fuldendt Ridders-Mand!

HELLE

Og Du ligner ham. Ham alene ligner Du. Og nu beder Du mig om noget — som Du ikke tør sige.

OLUF

(sidder et Øjeblik og leger med hendes Hænder — slipper dem — ser bort)

Helle! —

HELLE

Ja!

OLUF

Hvor er Du? . . .

HELLE

Ikke i dine Tanker — ellers søgte Du mig dér!

OLUF

Men jeg søger dig netop — — —

HELLE (giver sig til at le)

Hvor Du ligner din Far! Han var aldrig dér,

hvor han var. Og dér, hvor han helst var, turde han ikke være. Endda han var en fuldendt Riddersmand!

OLUF (vred)

Hvem stikler paa ham?

HELLE

Ikke jeg — Sidsel! . . .

OLUF

Den forstyrrede Sidsel! Skal hun ogsaa fordreje Hovedet paa Dig?

HELLE (ler)

Det er ikke gørligt!

OLUF (hvisker)

Helle! kan Du danse? . . .

HELLE (et Øjeblik usikker, dernæst spøgende)

Jeg tror det! Ved dit Fæstens-Øl kan vi jo forsøge . .

OLUF (stedse dæmpet)

Da Du blev voksen Jomfru — og jeg var Svend — da tænkte jeg: Mon Helle danser ved Maaneskær i Lunden og paa Engen? (stigende) Hvis hun

vilde lægge sine Klæder og danse for mig i Taagen — da svandt maaske hin rusende Længsel i mit Blod . . . og mine sunde, vaagne Sanser saa' Dig, som Kvinden er — skabt af Kød og Blod . . . (dybt aandende) *det* der ikke dræber i Tvivl og svidende Skam . . . aa, Helleliden, hvor var det skønt, dengang Natten ikke skilte os!

HELLE (ser ham ind i Øjnene)

Oluf! jeg skal danse med Dig ved din Fest! Og siden aldrig mere!

OLUF

Nej, ret nu — denne Nat i den lyse Lund! Hvis ej, da danser hun mig ned i Dødens Dvale.

HELLE

Tal ikke saadan! *Leve* skal vi alle — *Du* med Fru Guldholm — *jeg* alene . . . men de, der hører Døden til, dem skal vi lade blive i Dødens Dvale!

OLUF (ryster paa Hovedet)

Fra den Stund, jeg saa' hende, frygter jeg for mig selv . . .

HELLE (skjuler sin dybe Bevægelse)
Du er syg, Oluf!

OLUF (vedblivende)
Jeg er i Angst og Kvide — Kun naar dine rene, klare Øjne ser ind i mine — kun *da* siger min sunde Sans mig: hun er ikke til . . . hun er et Syn, en Skygge . . . og min Frygt er forbi!

HELLE
Ak, Oluf, kunde jeg altid være dig nær . . . (bedrøvet) men jeg kan jo ikke. Vi er fattige Fugle beggeto. Du har din Vej, at træde — jeg min. Det maa saa være!

OLUF (gentager tonløs)
Det maa saa være!

HELLE
Kun maa Du ikke tale om mine rene Øjne . . . de er som andre Kvinders — men Du ser det ikke!

OLUF
Jeg kender saa faa Kvinder — men ser jeg Dig og Fru Guldholm sammen, da bliver Tanken mig dobbelt led, at hendes Øjne skal være over min Hovedpude!

vil komme den Stund, da hendes Lyst faar vakt mit Blod og dræbt min Stolthed . . . (dirrende) da kvæler jeg hende med disse mine besmittede Hænder . . .

HELLE (angst)
Oluf — Oluf . . .

OLUF
Og jeg løber som en uærlig Træl paa nøgne Fødder ud i Skoven — og kaster mit Liv for *hendes* Fod derude: — Kvinden, som er fostret af Engens rene Aande — Pigen, som er Nattens uberørte Dejlighed! *Hun* skal danse min sønderrevne Sjæl tildøde!

HELLE (lægger sin Haand over hans Mund)
Ti! (lægger Haanden fast over hans Hjærte)
Hvem gaar Borgen for Elvermøens rene Hjærte... hvem siger god for hendes uberørte Dejlighed?

OLUF
Det gør Naturen selv — den, der har strøget Livets Smuds og Synd af sit lette Klædebon — hvorigennem Sølvmaanen skinner!

HELLE
(tager hans Hoved mellem sine Hænder, ser ham fast ind i hans Øjne)
Jeg vil komme i Lunden i Kvæld — jeg vil danse for dig i Nat! (rejser sig og gaar hurtigt til sit Arbejde)

OLUF (følger tvivlraadig efter — bøjer sig ned og hvisker)
Er det et Ord . . . Du vil komme. Du frygter ikke for *hende?*

HELLE (alvorlig)
Jeg har sagt Dig, at jeg lever for Dig!

OLUF (presser Hænderne for sin Pande)
Aa, kunde jeg — saa rev jeg hende ud af mit Liv! Og *Du* — kun Du havde al min Hu og al min Vilje!

HELLE (indtrængende)
Oluf! jeg vil anraabe den store Moder — som elsker alle sine Børn. Hun vil bevare Dig!

OLUF (fortvivlet)
Jeg kender hende ikke, *Du* kender alle — *Du* vil Alt — og intet for dig selv! . . . Jeg blues over mig ved at se Dig! — (styrter hastig ud)

SIDSEL (vaagner)

Naa! — dér løb han . . . hæ! Ridder Stigs Søn — Hr. Oluf!

HELLE (stille — med bøjet Hoved)

En ædel Herre — Sidsel! Haan ham ikke!

SIDSEL

Jeg hader alle ædle og velbyrdige Herrer — og Fruer med!

HELLE

Man skal ikke huske, hvad Ondt der gøres En!

SIDSEL

Det husker jeg, at de aldrig tænker paa at gøre noget Menneske noget godt — uden dem selv eneste og alene.

HELLE (i sine egne Tanker)

Og dog gives der fromme og dydige Mænd og Kvinder . . .

PATER ANSELM aabner Øjnene og følger agtpaagivende Samtalen.

SIDSEL

Hæ! De har kastet den gamle Tro paa Porten —

og indkaldt sig en ny. Gid de faa en Ufærd! (Pater Anselm smiler) Som om de blev et Gran frommere eller dydigere derved!

HELLE

Lad os haabe det, Sidsel!

SIDSEL

Du hører selv til Slægten! Du kan svare for den! Bliver dens fede Fingre mindre griske paa Næstens Gods og Jord? (Helle blader bortvendt i Regnskaberne) Æder de sig mindre mætte, drikker de sig mindre drukne, søger de mindre Seng sammen — fordi en Mester Martin nu læser til og fra Bord og Seng?

PATER ANSELM nikker.

SIDSEL

(skotter hen til ham — men lader som om hun ikke ser at han er vaagen)

Da Paterens Tro regerede dem, da var der disse hellige Mænd og Kvinder, for hvis blege Vunder de skammede sig.

Men hvem skammer sig, fordi Mester Martin slaar i den store Bog, saa Støv og Sved staar ham af Kjolen.

PATER ANSELM nikker.

SIDSEL

Han læser dem Teksten — siger han — og afdækker deres Synder! Hvor kan han afdække noget Menneskes Synd — han som ej engang kan granske, hvad Skov og Mark og Mose gemmer?

PATER ANSELM (nikker)

Ret saa, Sidsel!

SIDSEL

Kendte han, hvordan Helhesten stinker, naar den kommer humpende blaa og blakket og snuser efter nedgravet Guld . . . ja saa vidste han vel, hvordan den Ridder Pantelaaner og Pengepuger ser ud, som ikke faar Fred i sin Grav, men maa rode sine Skarnsstreger op igen!

HELLE

Du skal ikke sigte til min Arv. Den gaar sandelig ikke „igen“.

SIDSEL (afbryder hende)

Kendte han, hvordan en Mare gaar igen under Borgelængens Vindve i Nattens Stund — og

titter ind i Karlekammeret med opspilede Næsebor . . . og saa' han hendes Mund, der sagler af Begær . . . ja *da* vidste han vel at skelne den Madmor, der ikke lader Svendene i Ro, men stjæler deres Kræfter medens de sover!

HELLE
Saa hold dog op, Sidsel!

SIDSEL
Eller kunde han i den lyse Sommernat se Elvermøen træde Dansen — nøgen som Ridderens Hu, naar han er ruset . . .

HELLE (holder for sine Ører)
Jeg vil ikke høre!

SIDSEL
Det baadede Eder bedre alle tilhobe, om I saa' og hørte hvordan Tingene ser ud i Verden! Tag Elvermøen som hun er, naar hun viser sine Yndigheder i Nattens forkoglende Skær. Gør hun andet end de Frøkner smaa, som danser i Sal og Stue for Ridderens hidsede Hu?

PATER ANSELM lægger Fingren betænksom over Næsen — og hoster let.

SIDSEL (slaar sig for Brystet og ned over Lænderne, ler højt).

Ha ha! Nu er jeg gammel — fed og plump som et Karlfolk. Men *jeg* var engang Elvermø — slank og frisk! Klæderne slængte jeg for et godt Ord. I lette Flor dansed jeg for et Bæger Vin. (gør en drejende Dansebevægelse og slaar sig med et Klask bag paa Ryggen) Men *hul* var jeg ikke her — det skal min kranke Lykke vidne for mig. Hjærtet gav jeg de Svende og Riddere — Hjærtet tog de, og forlod mig og lod mig „smaatosset“ tilbage.

HELLE

Glem det, Sidsel, glem . . .!

SIDSEL

Fanden annamme dem alle — og Elvermøerne med. Hule er de tilhobe — Hjærte ejer de ikke. Det rev den Onde dem ud fra Ryggen af — og lod dem beholde det hede Begær og den kolde Sjæl. (spytter) Ptøj!

HELLE (hen til hende, klapper hendes Kind)

Stakkels gode Sidsel! . . .

SIDSEL

Hvem stakler mig . . . hæ?

HELLE

Jeg holder af Dig — det véd Du. Og det smærter mig at se Dig saa vred og vild.

SIDSEL

Der er Høg over Høg — og Maddike under Maddike. Det Hele hænger sammen. Ingen skal kro sig. *Du* vil blive ligesom de andre. Nej, det er Løgn! (med Eftertryk og alvorlig) Men *ham* skal jeg snakke et skrapt Ord med . . . for han er begyndt at bisse omkring — som hans Far gjorde. Og det kom han i Ulykke ved.

HELLE

Ridder Stig omkom paa Jagten. Hr. Oluf jager ikke!

SIDSEL (ser hende bestemt ind i Ansigtet)

Hvad véd saadan en lille Jomfru om Jagt og om jages? (griber hende ved Armen) *Du* skal gøre Sønnen til en brav Mand . . . (truende og vildt) Eller jeg skal la' den røde Kok gale over jeres falske Papirer og falske Fester i Gaard og Lund! Ved St. Kristoffer, den laadne Kæmpekarl — det skal jeg!

HELLE
(vender sig fra hende, hovedrystende, og ser paa Pater Anselm)
Kan I faa Rede paa hendes forvirrede Tale, Pater Anselm?

SIDSEL
(klapper hendes Haand og stryger sig selv med den over Panden)
Saa saa, min lille Gris — min lille Kylling — nu er den Galskab ovre! (hemlighedsfuld) Vi skal inat ha' vor gamle Mor i Tale — derude i Skoven. Det vil hjælpe!

PATER ANSELM (til Helle)
I, Jomfru Helle — jeg selv — og Sidsel: vi vil hjælpe vor unge Junker. Thi han har Hjælp behov!

FRU MERTHE (vaagner gabende)
Aa ja — Gud ja! . . .

PATER ANSELM
En styrkende Søvn, Fru Merthe? —

FRU MERTHE
Man kan trænge til Styrkelse — som man slæber og slider den lange hede Sommerdag! — (nikker

og er ved at blunde igen) Fik I en liden Blund, Pater? . . .

PATER ANSELM (smiler til Helle)
Jeg er bange for, at vi alle gav efter for Varmen . . .!

FRU MERTHE (ser op — vred)
Hvad? Helle ogsaa? . . . Det maa undersøges!

HELLE
Gaardens Regnskaber *vil* ikke stemme, Fru Merthe!

FRU MERTHE
Da har Du dog Kosten og Opholdet her for det samme . . .!

HELLE (knejser et Øjeblik — men bøjer Hovedet atter)
Jeg takker Jer for al Godhed, kære Tante! Der mangler Hælvten! —

FRU MERTHE
Tante mig hist og her . . . Fru Guldholm har udtrykkelig ønsket alt paa det rene før Brylluppet: alle Bøger, Regnskaber, Skøder, hver

skreven Lap . . . (sukker) Aa Gud ja — hvad det altsammen hedder . . . hvor er de?

HELLE

Vi har ransaget og søgt i hver Krog — —

FRU MERTHE

Søgt? . . . naar Du sover? . . .

SIDSEL

Helle er oppe før Fanden faar Sko paa — og lægger sig først naar Hr. Oluf rider i Lunden!

FRU MERTHE

Hold din Mund, Sidsel! . . .

SIDSEL

Det har *jeg* ikke Kosten og Opholdet for! *En* maa vel snakke her — naar en anden En ikke tør.

FRU MERTHE (til Pater Anselm)

Vi er for godmodige, Pater Anselm! Men den salig Ridder Stig ønskede . . . Gud glæde hans Sjæl . . . at Alt skulde forblive ved det Gamle! (til Helle) Hvor kan de Papirer være?

SIDSEL

Spørg Gaardnissen! (kalder) Pjevs — Pjevs!

FRU MERTHE

Hvem kalder Du ad? Lad de Tossestreger fare!

GAARDNISSEN stikker Hovedet frem af Loftslugen og nikker ned til Sidsel.

SIDSEL (peger)

Dér kan I se ham! (raaber derop) Fly mig min smukke Hat, Pjevs!

GAARDNISSEN

(vrænger leende ad hende, stikker først sit ene Ben frem af Vinduet, dernæst det andet)

Sku mig *den* Pusselanke — og sku mig *den!* . . .

FRU MERTHE (uden at se noget, vred til Sidsel)

Der er intet Udkomme med Dig! Godt at vi har Mester Martin: Han skal vide at faa Nykkerne ud af Dig — inden Du sætter os allesammen Fluer i Hovedet.

SIDSEL (ler)

Just nu sidder der en paa Jeres Næse, Fru Merthe! Kanske I heller ikke ser *den!* (jager efter Fluerne)

MESTER MARTIN kommer ind bag om Lysthuset. Gaardnissen faar Øje paa ham — skærer en Grimace — og gemmer sig. Mester Martin, en høj, myndig og hovmodig Herre, drager et Tørklæde op af Lommen paa sin lange sorte Dragt, tørrer sit Ansigt, hvis Træk er som skaarne i Træ — hilser afmaalt — nedladende paa Fru Merthe, ikke paa de andre.

MESTER MARTIN

I ser saa altereret ud, Fru Merthe! Alt er jo ikke paa Gaarden her, som det skulde være. Men Skriften lærer os sindig Overbærenhed!

FRU MERTHE

Bære over? . . . (med et Blik paa Pater Anselm, paa Helle og Sidsel) naar vi aldrig faar Hjælp og Gavn af dem, hvem vi giver Naadsensbrød.

MESTER MARTIN løfter Hovedet og ser overlegent ned paa Pater Anselm — med en meget sigende Gestus.

PATER ANSELM (rolig og sagtmodig)

Det er smukt, Fru Merthe, at I rækker os Brødet. Mindre smukt, at I saa tidt minder os derom!

FRU MERTHE

I kan vel taale det — og mere til? . . .

PATER ANSELM

Livet lærer os Ydmyghed!

MESTER MARTIN (knejsende)
„Ve de Overvundne!"

SIDSEL (smaaleende)
Navnlig i Middagsvarmen . . .

PATER ANSELM (ser paa Mester Martin)
Vi overvindes *Alle*. I Varmen af Døsighed. Mod Dagens Slut af Søvnen. Mod Livets Slut af Døden.

FRU MERTHE (ærgerlig)
Altid den Snak om Døden! Alle ser Syner her — og alle har Anfægtelser . . .

MESTER MARTIN (myndig)
Mod Anfægtelser og alt Ondt har vi Bønnens Kraft!

SIDSEL
Mon den ogsaa hjælper for Alt? . . .

MESTER MARTIN løfter Blikket opad.

SIDSEL
Nu sidste Vinter havde Stine Malketøs den gyseligste Tandværk: Da sagde jeg: „Stine! gør

en kraftig Bøn til Sant Kristoffer — ham, der bar Alverdens Lidelser paa sine Skuldre . . .

MESTER MARTIN (stamper hæftig i Jorden)
Er ikke de gamle Helgener erklæret for døde og magtesløse at være? . . .

SIDSEL (uden at lade sig afbryde)
Stine gjorde hele tre kraftige Bønner — og værre blev hendes Værk!

MESTER MARTIN
Havde hun bedet til den *rette* Herre . . .

SIDSEL (hurtig)
Jamen *han* var jo da kun et lidet Barn — som sad paa Skuldren af Kæmpen!

MESTER MARTIN (løfter Hænderne i Fortvivlelse)
Der er intet Udkomme med Almuen! (vendt mod Pater Anselm) Og det har *I* afstedkommet med alle jeres Fabler!

PATER ANSELM (rolig)
Har I dem skønnere? (med et lyst Smil) Barnet, der bærer Alverdens Synd — og Kæmpen, der bærer Barnet!

MESTER MARTIN (hovmodig)
Jeg vil nødig forglemme mig — overfor en Mand, der var Gejstlig!

PATER ANSELM (værdig — venlig)
Vi vedbliver at være det — selv som afsat!

MESTER MARTIN (vender sig fra ham til Fru Merthe)
Der trænges sandelig til Myndighed over Landet — at enhver kan faa anvist sin rette Plads.

SIDSEL (folder Hænderne — og ser from ud)
De Første skulle blive de sidste — og de Sidste de første!

MESTER MARTIN
(opbragt, peger mod Sidsels nedringede Særkelinning)
Du skulde først og fremmest føre og bære Dig sømmeligere! . . .

SIDSEL (lader uforstaaende — ærbødig)
Hvad mener I, ærværdige Mester Martin?

MESTER MARTIN (slaar med sitTørklæde imod hendes Hals)
Dæk dig til . . .!

SIDSEL griber Tørklædet og tørrer dermed sin varme Hals. Gaardnissen titter atter ud oppe fra Loftslugen og morer sig kostelig over Synet. Sidsel

vil give Tørklædet tilbage . . . Mester Martin afslaar det med en krænket og forarget Mine og Gestus. Pater Anselm vender sig halvt bort med et lille Smil. Helle møder hans Øjne — og skjuler et Smil ved at bøje sig over sine Regnskabsbøger.

SIDSEL (til Mester Martin)

Hvis Synet af mine stakkels Yndigheder forarger Jer — Mester Martin — hvad vilde I da sige, om I en Kvæld stod overfor Elvermøens nøgne Dejlighed?

MESTER MARTIN (hæftig)

Bliv mig fra Livet med din daarlige Tale! *Dig* skylder vi, at Sognet er fuldt af usømmelige Viser og Snak om Troldtøj og Djævelskab!

SIDSEL (ser lige paa ham)

Jeg kan sandelig ikke gøre alt det Troldtøj i Mark og Mose sømmeligere end *vi selv er!*

MESTER MARTIN (hæftig)

Du skal tæmme din Tunge! (med et Blik paa Pater Anselm) Thi nu er *jeg* den, der er sat til at vaage over Egnens *Ærbarhed* . . . saa forsømt, som den i lange Tider har været!

PATER ANSELM

Den fører sit Liv i det Utilslørte som i det

Skjulte . . .! Den fremmes ikke ved ydre Tvang.

MESTER MARTIN (til Sidsel)

Du skal dække din Nøgenhed — siger jeg!

SIDSEL (samler smaanynnende Særken sammen over sit Bryst)

Herregud for al den Staahej — *synger jeg!* (synger)

Nøgen sover jo Mand hos Viv,
og nøgen han svømmer i Bølgen blaa;
nøgen kom vi af Moders Liv,
og nøgen skal bort vi gaa!

Nøgent er Livet fra ringest Frø —
dér har I den hele Lekse!
Thi danser vel nøgen den Elvermø
med alle de hvide Hekse.

aa ja, saamænd!

FRU MERTHE (løfter Haanden)

Tvi Dig, du mundkaade Tosse! . . .

GAARDNISSEN spræller leende med Benene og kaster Sidsels Hat ned til hende.

SIDSEL (dækker sig med Hatten mod Fru Merthe)

Jeg taaler bra' nok Hug! Madmor Merthes Haand er fed og blød . . .

PATER ANSELM

(har lagt sig imellem — og siger bebrejdende til Fru Merthe)

Man bør ikke lægge Haand paa Nogen, hvem Forsynet har mærket!

FRU MERTHE (klynkende)

Mærk Jer det, Mester Martin, hvor liden Hjælp og Støtte jeg har!

MESTER MARTIN (hovmodig mod Pater Anselm)

Papisteriet har altid holdt Haanden over Trolddom . . . men begge skal uddrives!

PATER ANSELM (smiler ironisk)

Prøv det engang — naar I staar overfor det Usynlige!

MESTER MARTIN (skarpt)

Det Usynlige? —

PATER ANSELM

Nuvel — de overnaturlige Væsner!

FRU MERTHE (griber ængstlig Mester Martin ved Haanden)

Herregud — *er* der overnaturlige Væsner? . . .

SIDSEL

Det manglede bare, at der ikke skulde være . . .

(ser op mod Gaardnissen, som leende svinger sin Hue)

HELLE
(truer skjult med Fingren mod Gaardnissen og hvisker dæmpet)
Pjevs dog . . . rolig!

MESTER MARTIN staar knejsende, samler sig sammen med værdigt Selvbehag, klapper Fru Merthe paa Hovedet og ordner sin Dragt og sin Krave.

SIDSEL (folder ydmygt sine Hænder)
Det sømmer sig for en lærd og gudfrygtig Mand at belære os stakkels Kryb!

MESTER MARTIN
Jeg vil tale! (med hovmodig Salvelse) Skaberen har kundgjordt sin Vilje — i den synlige og den usynlige Verden. Den *synlige* er 1) den livløse Natur, 2) Dyrene og 3) Menneskene.
I den *usynlige* regerer *alene* Skaberen med sine Tjenere Englene! (til Fru Merthe, Helle og Sidsel) Det fatter I vel? . . .

SIDSEL (kradser sig bag Øret)
Jeg fatter ikke det med den livløse Natur!

MESTER MARTIN
(vedbliver idet han med Bagen af sin Haand tørrer Sveden af sin Pande)
Vorherre har indblæst Mennesket Livsens Aande. Alt andet i Naturen kan vel siges at have Liv —

Dyrene, Fuglene, Fiskene og det andet Kryb — men kun Mennesket har Evighedens Liv i sig og Forstandens Lys!

SIDSEL (lader stedse dum)
Men Planterne da? . . .

MESTER MARTIN (vendt mod de tre)
Kan I høre et Træ tale . . . eller tror I, at et Græsstraa tænker?
Svar Du, Helle! —

HELLE (stilfærdig — undvigende)
Ved Aftentide — naar Brisen gaar gennem Løvet — da kan jeg høre Træerne tale . . .

SIDSEL (afbryder hende)
Og *jeg* véd hvad et Græsstraa tænker!

MESTER MARTIN (smiler overbærende)
Hvad tænker da Græsstraaet paa?

SIDSEL
Hun tænker — naar I træder paa hende: det var en skammelig plat og hovmodig Fod, den Præstemand har!

GAARDNISSEN svinger bifaldende sin Hue.

FRU MERTHE (rejser sig — mod Sidsel)
Nej, nu gaar det for vidt . . .

EN AF GAARDENS PIGER
(kommer hurtig frem bag Lysthuset)
Jeg skulde lade Madmor vide, at en fornem Frue er kommen agende og holder herude i Borggaarden!

FRU MERTHE
Hvordan er det Du ser ud? Hundrede Gange har jeg sagt Jer, at I skal tvætte Jer og hæge Jer, naar der kommer Fremmede i Besøg.

PIGEN
Da maa Madmor vare mig ad i Forvejen . . .

FRU MERTHE
Har jeg ikke sagt Jer, at I ikke skal kalde mig Madmor? Jeg er velbyrdige Fru Merthe til Stigborg — Enke efter min salig Husbond Ridder . . . (brister i Graad)

PIGEN (betuttet)
Jeg skulde vare velbyrdige Fru Madmor Merthe ad, at der er kommen . . .

FRU MERTHE

Dette er ikke til at holde ud! Hvor er Hr. Oluf? (til Mester Martin) Kan I ikke snakke de Klods-Pander til Fornuft?

MESTER MARTIN (til Pigen)

Velbyrdige Fru Merthe vil vide, *hvem* der er kommen?

FRU MERTHE (græder)

Det er ganske ligemeget. Jeg rører mig ikke af Flækken! (synker tilbage paa Bænken)

PIGEN

Den velbyrdige Fru Rigmor Guldholm holder herudenfor og spørger . . .

FRU MERTHE (springer op og gaar løs paa Pigen)

Dit Drog! Kunde Du ikke sagt det straks? Bed fluks den naadige Frue ulejlige sig hid . . . (raaber efter Pigen) Du kan sige, vi har Stor-Vask paa Gaarden . . . (til Mester Martin) Saa maa Fru Guldholm undskylde vor miserable Forfatning . . . (ordner ved sin Hue og sine Klæder — river Sytøjet bort fra Bordet — Bøgerne ud af Haanden paa Helle — lægger atter alt tilbage — og siger pustende —)

Det maa nøje undersøges . . . aa Gud!

MESTER MARTIN (krummer sig med et sødligt Smil)

Den naadige Fru Guldholm er en højst forstandig Dame . . . hun ser kun, hvad hun *vil* se!

FRU MERTHE (haardt til Helle)

Hvor er dog min Søn?

SIDSEL (bag sin Haand)

Paa Hesteryg — ad Hækkenfeldt . . .!

FRU RIGMOR GULDHOLM ind, fulgt af Hr. *Viderik Vind.* Fru *Rigmor* er en smuk, lidt fyldig Dame, med elastiske Bevægelser, oppe i Tredverne; spillende, nydelseslystne ransagende Øjne — der kan antage en kold haard Glans. Hendes Mund er temmelig stor, rød, lidt hængende Underlæbe . . . hun har den Vane at fugte den med Tungen, medens hun smiler. Hun er rigt klædt, stærkt nedringet, med et Kniplingstørklæde, let og gennemsigtigt, over de hvide Skuldre. Mange Ringe paa de buttede Fingre. Hr. *Viderik Vind* er en yngre Mand, slank, velbygget, jagtklædt, rødligt, studset Haar og Skæg, bleg Ansigtsfarve. Øjnene missende, som om de stadig tog Sigte, Blikket paa samme Tid koldt og med nærgaaende, stikkende Glød . . . selvsikkert, behersket Væsen. Han minder i adskilligt om den *yngre Vandrer* i Forspillet.

FRU RIGMOR

(frem mod Fru Merthe — munter, med udstrakte Hænder . . . samtidig med et hurtigt Blik omkring sig)

Min kære Fru Merthe!

FRU MERTHE

(med dyb Underdanighed — og med overstrømmende Hjærtelighed)

Min Hjærtens Datter! . . . (De omfavner og kysser hinanden paa Kinderne).

FRU RIGMOR (vifter sig med sit Kniplingstørklæde)

Denne Varme! Tordnen hænger os over Hovedet . . . og vi drog derfor herind! . . . (forestillende) Hr. Viderik Vind — en vidtløftig Slægtning af mig — paa Besøg i denne Tid!

FRU MERTHE

Min tilkommende Datters Slægt og Venner er os altid velkomne! . . . Laa vi blot ikke i al den Uorden! . . . (river forfjamsket Sytøj og Bøger ned, for at gøre Plads. Helle samler stilfærdigt op igen. Viderik Vind betragter Helle opmærksomt)

FRU RIGMOR (rækker Mester Martin Haanden)

Min kære Mester Martin! (Han tager hendes Haand og beholder den længe, idet han kysser den. Saa fortsætter hun munter) Naar I er færdig med at velsigne min Haand, saa lad mig forestille Eder min unge Slægtning. Han kaldes for Den vilde Jæger — men han vil ikke jage paa Eders Enemærker.

MESTER MARTIN (smiskende)

Den spøgefulde Frue til Guldholm véd altid at træffe sit rette Valg!

FRU RIGMOR (ser sig om)

Det har jeg Ord for!

FRU MERTHE (hurtig)

Min Søn maa sikkert snart være her! — Sid ned! Sid ned! Fru Rigmor sætter sig i Bænken hos Fru Merthe. Mester Martin staar bøjet bagved Fru Rigmor; hans Blik søger hendes Hals og Skuldre. Helle har forladt sin Plads og gaar over til Bænken ved Voldgraven. Viderik Vind følger langsomt efter og sætter sig ved Siden af hende, naar hun sætter sig. Pater Anselm har rejst sig fra sin Plads. Sidsel sidder paa Skamlen, hvor Helle sad, lyttende opmærksomt, tilsyneladende sløv).

FRU RIGMOR retter et spørgende Blik mod Pater Anselm.

FRU MERTHE

(besvarer Blikket med en Haandbevægelse — forestillende skødesløst)

Den salig Ridder Stigs Skriftefader — Pater Anselm — hvem vi har beholdt paa Gaarden . . .

FRU RIGMOR (spøgende til Fru Merthe)

I holder Eder gode Venner med baade den gamle og den ny Tro! *Vi* har nu den sidste — fordi den raader ved Hove!

PATER ANSELM bøjer sig værdig — hilsende — gaar langsomt mod Mellemgrunden, læsende i sit Breviar.

FRU RIGMOR (ser efter ham)

Pateren har været en smuk Mand! — Utvivlsomt fortrolig med alle Familie-Hemmeligheder . . .

(lader sit Blik strejfe over mod Viderik Vind og Helle — dernæst tilbage, fangende Mester Martins Øjne, der stedse søger dybere ned over hendes Skuldre)

I undersøger nok *mine* Hemligheder, Mester Martin? . . . (ser leende op mod ham — og trækker Kniplingstørklædet sammen over Brystet)

MESTER MARTIN (lidt ud af Ligevægt)

Jeg er bleven noget nærsynet paa det sidste! . . .

SIDSEL (smaagryntende)

Der er Forskel paa Hemlighederne — naadige Frue! Øjnene er de samme!

FRU RIGMOR med et Blik, som vilde hun sige: „Hvad mener det Dyr dér?"

FRU MERTHE (henkastet)

Ogsaa et Inventarium fra min salig Husbonds Tid! . . . (skyder Bøgerne hen til Fru Rigmor)

SIDSEL (halvhøjt — for sig selv)

Bi Du kun — naar Opgørelsen kommer!

FRU RIGMOR

Ja lad os faa Inventarie-Listerne! (lidt dæmpet til Fru Merthe og Mester Martin) Der skal være en liden Kiste, som i Krigens Tid blev bragt i Sikkerhed fra Gaardene Dagholt og Vang hidover til Stigborg . . . (fortsætter hviskende — idet hun med et koldt, ransagende Blik kaster sig over Bøgerne).

GAARDNISSEN gør lang Hals oppe fra Loftslugen og søger at opfange, hvad de tre taler om. Sidsel ligeledes fra sin Skammel. Ovre paa Bænken tilhøjre har Viderik Vind talt dæmpet til Helle. Hun undviger hans nærgaaende Blikke og har sin Opmærksomhed fæstet ved de Tre omkring Bordet i Lysthuset.

VIDERIK VIND

I kommer aldrig ud i Skoven, Jomfru Helle?

HELLE (kort)

Sjældent . . . Jeg har aldrig Stunder.

VIND

Aldrig? (tager hendes Haand) Hvis man bad Jer?

HELLE (drager sin Haand til sig — let spøgende)

Mig beder man ikke. Man siger: Gør det! . . .

VIND

I vil da ikke sige, at I er Tyende? . . . En saadan Holdning — som en født Adelsfrøken!

HELLE

Født er jeg vel! . . . Min Far var Hr. Erik til Dagholt og Vang!

VIND

Besynderligt! De to Gaarde, som nu er under Guldholm-Gods?

FRU MERTHE (græder)

Aa Gud hjælpe os — ja! Han styrede med let Haand — og en tom Børs!

FRU RIGMOR

Naar Børsen fyldes, da skal her vel blive muntert igen! (med et koket Blik paa Hr. Vind) Ikke sandt, Viderik?

VIND (kysser hendes Haand — dvælende)

Jeg er nu og for alle Tider Eders lydige Tjener!

MESTER MARTIN

Jeg ogsaa! —

HELLE kommer med et Glas Vand — og byder Fru Rigmor.

HELLE

Naadige Frue . . .

FRU RIGMOR

Tak! (drikker og ser med et hovmodigt Blik paa Helle) Tjener I her paa Gaarden? . . .

SIDSEL (svarer for Helle — hurtigt og med en overdreven Nejen:)

Tjenerinde — allernaadigste Fru Maren!

FRU RIGMOR (skarpt)

Jeg hedder Fru Rigmor! . . .

FRU MERTHE (undskyldende)
Hun er en stakkels Tosse — — som vi taaler!

PATER ANSELM
(træder til og lægger sin Haand let paa Sidsels Skulder)
Den Almægtige har lagt en tung Haand paa Sidsel. Hun har nok at bære . . .!

FRU RIGMOR (betragter ham med Velvilje og siger smilende)
Det er smukt sagt og tænkt, Hr. Pater. Kanske hun kan fornøje os lidt — da min kære Fæstemand stadig udebliver?

FRU MERTHE (overdreven venlig)
Sidsel har en beskidt Tunge — men hun korter os den lange Vinter med sine Viser og Opspind . . .

MESTER MARTIN
(indsmigrende — med Hænderne lagt paa Sidsels Hoved)
De gamle, smukke og enfoldige Krøniker — om Nissen paa Loftet og Elverfolket i Lunden — og Alferne paa Mark og Eng.

GAARDNISSEN nikker ned til Helle, som skjuler et Smil ved at gaa over til Bænken igen. Viderik Vind tæt bag Fru *Rigmor.*

SIDSEL (ryster Mester Martins Hænder af sig og ler haanligt)
„Krøniker“? Gud hjælpe Gaardens Drift — saa

fattig den er — om ikke Nissen holdt til i Stald og Lade, og Alferne klædte Mark og Enge!

GAARDNISSEN nikker og svinger Huen.

FRU RIGMOR
(skjuler en Gaben — vifter sig, sætter sig tilrette og siger)
Fortæl da! — eller syng en Vise! Man svimer næsten i denne Tordenluft! (en fjærn Torden høres)

SIDSEL
Min Vise hedder Hellelidens Sang! (skotter til Helle) Det er ikke hende dér — men en anden Helle! (nikker over til Bænken)

HELLE tager Hr. Olufs Strengeleg og ledsager Sangen.

SIDSEL (synger)

Helleliden aksler sin Kofte graa,
hun vil sig af Gaarde drage;
hun haster saa haardt over Borge-Bro —
og ser sig kun lidet tilbage.
Nu løves mit Haab i Lunde.

Hvi skal jeg tjene for Terne-Løn
og Linned og Sindel sømme?
det Naadsens Brød bliver Sten i Mund
og tunge blir Nattens Drømme.

Min Ridder er gangen i Elver-Dans
bag Skove og dybe Dale,

men jeg vil gaa til den Elvermøs Høj
og fange min Elsker i Tale.

Jeg banker paa med min røde Haand,
den bløder af Tornenes Flænge:
stat op, Hr. Ridder, og lad mig ind,
I dvæled i Højen for længe!

Jeg drager en Traad af min hvide Særk
og syer mig fast til Jer Side,
saa tager jeg Saks og den blanke Kniv,
de skal paa den Elvermø bide.

Stat op, Hr. Ridder, det lider mod Dag,
den Hane gol over Vænge:
I sover hos Helleliden nu —
dér burde I sovet længe! — — —
Nu løves mit Haab i Lunde.

FRU RIGMOR

(slaar utaalmodig med fast Haand paa Regnskabsbøgerne — som hun under Sangen har bladet i)

Nu nok med Viser! Skøder og Pantebreve er alvorlige Ting, hvor findes de? . . .

HELLE (frem)

Er det Eder af Vigtighed, at de findes?

FRU RIGMOR

(ser skarpt paa Helle. Saa spiller et koldt Smil i hendes Øjne og hun svarer)

Af yderste Magtpaaliggenhed — for Hr. Oluf!

HELLE (spørger igen)
Hr. Olufs Velfærd? . . .

FRU RIGMOR
Hans og min!

HELLE
(staar et Øjeblik grundende — saa ser hun op mod Gaardnissen, der vinker pegende ind efter Loftslugen)
De skal findes! (vil løbe)

SIDSEL (griber efter hende)
Er Du galen . . . hvor vil Du hen?

HELLE (gør sig fri)
Kammeret deroppe ved Riddersalen! — — —

SIDSEL
Gaa ikke derop!

FRU MERTHE
Slip hende! . . . lad hende søge! . . .

SIDSEL
Gulvet er raaddent — Muren er mør — Musene peb . . .

REGNEN begynder.

HELLE

Hr. Oluf! (løber mod Laagen tilvenstre — ad hvilken Oluf kommer ind — hurtig forbi ham og ud)

OLUF (som er i Hast, ser efter hende)

Hvad nu? (frem imod Fru Rigmor, som har rejst sig og rækker ham sin Haand til Kys) Min naadige Frue her? . . . (kysser Haanden høflig — og hilser koldt paa Viderik Vind, der bukker stivt)

FRU RIGMOR

Min smukke Brudgom har altid Il . . .! sluger ham med Øjnene)

OLUF

Det samme har Tordenen! (slaar Regnen af sin Kappe)

FRU RIGMOR (tager hans Arm, hvisker)

Saa koldsindig!

FRU MERTHE (farer med Haanden over Øjnene)

Det lynede! Lad os komme under Tag — —

SIDSEL (haanlig)

For Lynet skærmer intet Tag! — og allermindst vort!

MESTER MARTIN

Vorherre skærmer . . .!

SIDSEL (med Betoning)

Saa lad ham tage sig af den stakkels Helle . . . for *hun* er ham nærmest nu! . . . (peger op mod Loftslugen, hvor Gaardnissen ivrigt vinkende stikker Hovedet frem — med en advarende Gebærde ned til Sidsel)

OLUF (ser det — og slipper Fru Rigmors Arm)

Hvor er Helle? . . .

FRU RIGMOR

Vi sendte Tærnen op — at søge paa Loftet! (trykker hans Arm) Eders Velfærd — min Hr. Ridder!

OLUF (hurtig og bestemt)

Højenloft er afspærret . . . ingen maa komme dér!

FRU RIGMOR (hurtigt og ligegyldigt)

En Tærne! . . .

PATER ANSELM

En Tærne er et Menneskeliv! . . .

OLUF (raaber ud)

Hej, Stalddreng! . . . Karle! . . . (vil ud)

FRU RIGMOR rykker ham til sig.

FRU RIGMOR

Hvilken Omhu! Næste Gang søger *jeg selv!*

SIDSEL (hurtig)

Næste Gang er en Skælm! (ser ivejret) Sant Kristoffer — Hjælp!

Et Lyn og et mægtigt Tordenskrald — hvorunder den gamle forfaldne Bygning synes at ryste. Umiddelbart efter høres en Bragen inde i Bygningen ... et Vindu i første Stokværk under Loftslugen knuses — en Sky af Kalkstøv staar ud igennem Aabningen. Da Røgen er trukken bort, ses Helle i Vinduesaabningen — bleg — klamrende sig til Sprossen.

Alle er et Øjeblik som lammede af Rystelsen.

OLUF

(styrter hen mod Elmetræet, hvis Grene rækker ind imod Vinduet. Han raaber derop)

Helle, hold dig fast! . . . (saa svinger han sig behændig op ad Træet — og støtter Helle)

SIDSEL er løbet ud til Laagen, hvor hun faar fat i Stalddreng og Karle, der bærer en Stige frem og stiller den op mod Muren. Oluf hjælper Helle ned ad Stigen. Da hun har naaet Jorden, vakler hendes Knæer og hun segner. Oluf, Pater Anselm og Sidsel hjælper hende ud igennem Laagen.

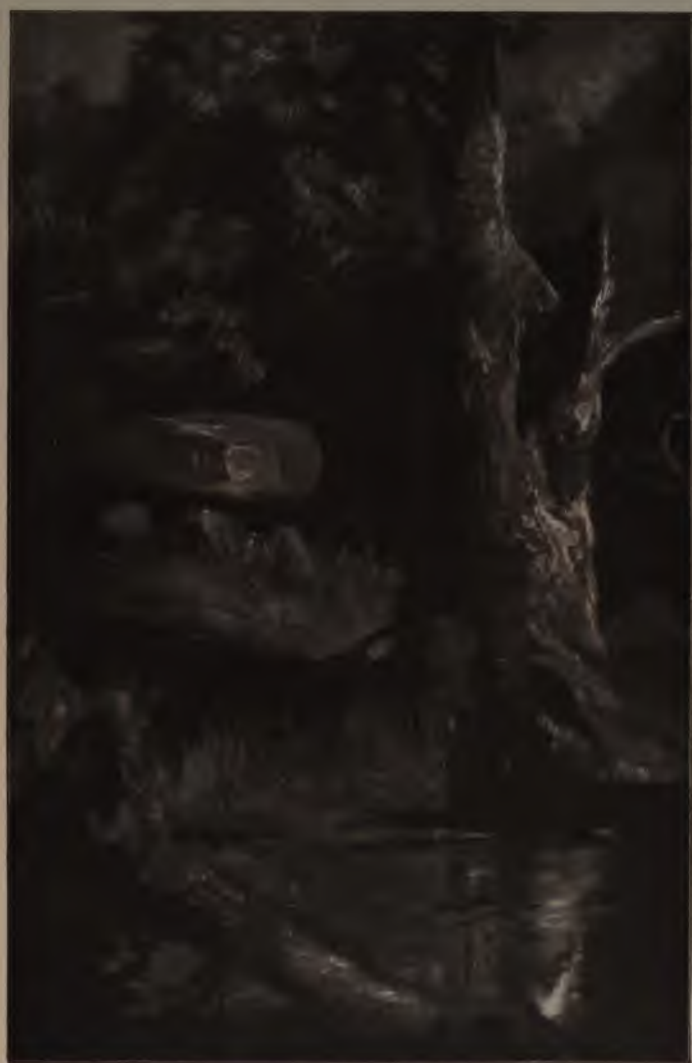
FRU RIGMOR har grebet Viderik Vinds Arm og stirrer forbitret efter Oluf og Helle.

FRU MERTHE har under en lydelig Stønnen ladet sig falde ned paa Bænken, hvor hun sidder med Kjole-Skørtet trukket op over Hovedet. Mester Martin gaar duknakket og véd ikke hvem han skal tale et Trøstens Ord til — Fru Merthe eller Fru Rigmor.

Da han ser Fru Rigmor anbragt under Hr. Vinds Arm, fjerner han med et Resignations Suk Fru Merthes Nederdel fra hendes forfjamskede Ansigtstræk.

FRU MERTHE (stønner)

Det maa undersøges! Aa, Gud hjælpe vor gamle Gaard! . . .

En Lysning i Skoven.

Tilvenstre ligger en mosgroet Vindfælde. Fra Trægruppen bagved denne skyder en Skovbæk frem over Engen, som er oversaaet med Blomster og som henimod Baggrunden taber sig i et siv-kranset Kær med kroget Elle-Krat.

Baggrunden er Højskov — og nedenunder Bakkehældningen ses en Stendysse. I Mellemgrunden en mægtig gammel Eg. Solnedgangens gyldne Lys leger i Vindens Brise blødt over Kroner, Stammer og den blomstrende Eng.

Lidt efter lidt blaaner Baggrunden hen i violet Dis. Skyggerne bliver lange. Og eftersom Handlingen skrider frem, ligger Skæret af den lyse Nat lejret over Skov og Eng. Selve Handlingen bevæger sig, ligesom Forspillet, i bølgende Skifter af Skygge og Lysvirkninger.

Op fra Engens varme Flade — ligesom mødt af den kølige Aande fra Skovens Dyb — strømmer en fjern fin Musik . . . . . . Saa tier den.

HELLE

kommer løbende ind, standser — udbreder Armene, som vilde hun omfavne hele Naturen — og udbryder:)

Der damper Sommer af Engens Flade,
hver Blomst sig fryder, som nylig frøs;
glemt har de Vintren, de tusind Blade,
som nu i Brisen slaar Gækken løs;
undflyet Gaarden, dens Tryk og Tynge,
jeg holder knap med min Glæde Trit,
jeg kunde danse, jeg kunde synge:
mit unge Hjerte, hvor slaar Du frit!

Kom til mig, Blomster, kom til mig, Fugle,
kom, vevre Vestvind, og del min Lyst;
jeg har jo intet for jer at skjule,
jeg blotter Eder mit aabne Bryst;
og kvælder Dagen, mens Maane-Nyet
staar guld-blankt over det dunkle Krat,
i Favntag knuged jeg gerne Gryet,
som rødmer ømt bag den lyse Nat.

Rundtomkring fra titter Blomsternes og Buskenes *Alfer* frem. De kalder

Helleliden! — Helleliden . . . .

HELLE (ser sig smilende forundret om til alle Sider)

Hvem kalder mig ved Navn?

ALFERNE

(svarer — saaledes at det lyder som en Klingren af Klokkeblomster og susende Viften af Løvet)

Vi, vi, vi, vi, vi, ... vi!

HELLE (raaber ud)

Sidsel — hvor bliver Du af? Her er et ganske fortryllet Sted! Det dufter af Løv og Dug . . . . og Blomsterne kalder. Kom dog! (løber ud)

ALFEN (titter ud gennem Løvet — kommer frem og siger)

O, hvilken Duft, naar Sol gaar ned
og Duggen begynder at rinde —
se hvilken skær Gennemsigtighed,

nu Dagen begynder at svinde.
Da løfter en Borg sig mod yderste Vest:
med Skarlagen draget den straaler til Fest,
og en Dronning-Brud venter derinde.
Med bankende Hjærte og Haand imod Bryst
hun aner og venter den højeste Lyst —
men kan ikke Brudgommen finde;
thi over alt Under er Dronningen skøn,
og ikke der findes en kvinde-født Søn
værdig at hæve den fristende Skat.
Saa bier den Brud, saa blegner den Fest,
saa synker den Borg, saa dør imod Vest
den lyse, dæmrende Nat!

EN AF DE MINDRE ALFER
Hvor kært, at den lille Helle hun fandt os.

EN ANDEN
Ja, Helleliden skal danse iblandt os!

DEN STØRRE ALF
Hun er for stor! . . .

DE SMAA Vist ikke — vist ikke! . . .

ALFEN (svinger sig op paa en Gren — ser ud gennem Skoven)
Dér kommer Pjevs! Hvor travlt han dog har;
han stønner og puster — han faar vist Hikke!

EN AF DE MINDRE
Gaardnisse! Gaardnisse! Kom, lille Pjevs!
Jo, *nu* skal vi holde ham net for Nar!

GAARDNISSEN
(kommer løbende ind; han bærer under Armen den store Pakke gulnede Papirer)
Hejda deroppe! Kom frem derhenne!
Skoven er fri — nu er Dagen tilende.

EN ALF (titter frem)
God Kvæld, lille Pjevs! . . .

GAARDNISSE
Hvor er Du? . . .

ALFEN
Ja, søg! —

GAARDNISSE
Bag Egen? . . .

ALF
Nej, her bag den store Bøg!

GAARDNISSE
Du narrer mig . . .

EN ANDEN ALF, EN TREDJE, FJERDE O. S. V.
Her — nej her — nej her — — —

GAARDNISSE
Jeg løber som en Tosse, jeg taber mit Vejr — —

ALFEN
Ret nu skal Du se os! Men sæt dig først ned;
træk Huen over Øjnene . . .

GAARDNISSEN (sætter sig) Sikken en Besked!

ALFEN
Først maa til Mørket dit Øje Du vænne:
og Skumringens Glans vil Du undrende kende,
vil stirre Dig ind i et Skønheds Rige,
som Kløgt ej kan tænke, og Ord ej kan sige.

GAARDNISSEN (trækker Huen ned)
Det lyder helt fint! Jeg ser ej en Smule — — —

ALFEN (ler)
Vi har intet at vise og intet at skjule!

GAARDNISSEN
Skarns-Tøj, I gækker mig! . . .

ALF (slaar op med Haanden) Tys, kan Du høre? . . .

(Fjerne Akkorder paa en Harpe — gennem den stille, dæmrende Lund — Hr. Olufs Stemme)

GAARDNISSE
Junker Oluf! Den Stemme er kendt for mit Øre.

HR. OLUF (synger udenfor)

Vegen er Dagen, den solvarme Dag,
nu svales de dampende Enge,
men Aftensvalen er kun et Bedrag,
der brister om ikke længe.

Saa vildes min Vej!

De Taageslør tætter sig ind til en Sø,
hvis Krusninger synes at sove,
men brister de, staar der en Elvermø
med Brystet i bølgende Vove.

Vegen er Dagen, saa varm, saa lang,
hedt dufter de dampende Enge;
det brænder i mit Hjærte, det brænder i min Sang —
de gløder, mine dugvaade Strenge.

Saa vildes min Vej!

GAARDNISSE (tager sin Hue af)

Det var kønt, maa jeg sige! Vi faar hjælpe ham . . .

ALFERNE Ja!

GAARDNISSE

Naar jeg bare kunde gætte, hvor de gode Raad kom fra.
Gode Raad er dyre — vi faar ta' dem paa Slump! . . .

ALFEN

Dér er Skovnissen! Bort! — Han er altid saa plump . .

(ALFERNE smutter ind igen mellem Løvet) (Gaardnissen og Skovnissen mødes).

(SKOVNISSEN er langsom af Bevægelser og Tale — i hans graa Kofte hænger endnu Stumper af Hø og vissent Løv, som om han lige havde forladt sit Leje. De tager sig hilsende op til Toppen af de røde Huer — og trykker hinandens Hænder).

GAARDNISSE (vims og fornøjelig)

Godda' i Skoven!

SKOVNISSE (lidt drævende og mut)

God — Dag!

GAARDNISSE

Det er længe siden . . .

SKOVNISSE

Ja—a!

GAARDNISSE

Hvad nyt herude?

SKOVNISSE

Det gamle!

GAARDNISSE

Du er saa kort af Dig.

SKOVNISSE

Du er ikke stort længere! (peger paa Pakken med Papirerne)
Er Du bleven boglærd?

GAARDNISSE (aabner Pakken — sætter Brillerne for Næsen)
Det er et Par af Pater Anselms Briller. Dem blir man klog af!

SKOVNISSE (kigger ham over Skuldren ned i Pakken)
Vil Du bilde mig ind, at Du kan *læse* det Krimskrams?

GAARDNISSE (slaar ham med sin Hue)
Bondetamp! Jeg troede, at *Du* kunde læse det for mig!

SKOVNISSE (slaar ham ligeledes)
Køkken-Skriver!

GAARDNISSE
Nødde-Knækker! . . .

SKOVNISSE
Oste-Tyv! . . .

GAARDNISSE
Loppe-Morder — Luse-Piller! . . .

SKOVNISSE (river ham i Haaret)
Piller Du ved mine — saa plukker jeg ved dine!
(kaster ham omkuld, prygler ham).

GAARDNISSE (rejser sig — leende af fuld Hals)
Nu kom der Fart i Dig! (rækker ham Haanden) Godda', Skovnisse!

SKOVNISSE (rækker ham Haanden)
Goddag, Gaardnisse!

GAARDNISSE
Ja, for vi er da af Familien! — Ser Du ellers noget til vort unge Herskab herude?

SKOVNISSE
Han, Oluf? . . .

GAARDNISSE
Justement!

SKOVNISSE (kort)
Hvorfor det?

GAARDNISSE (fortrolig)
Jeg skulde gerne ha' Rede paa — *hvad* det egentlig er han ta'r sig for herude i Skoven?

SKOVNISSE
Vi sladrer ikke —

GAARDNISSE
Han skal snart ha' Fæstens-Øl . . .

SKOVNISSE

Herregud, skal han det? . . .

GAARDNISSE

I en Maaned eller mere, har han redet Landet rundt for at bede til Ja-Ord. Men ret aldrig bliver han færdig.

SKOVNISSE (undvigende)

Slægten er stor! . . .

GAARDNISSE

Janok! Men Arbejdet derhjemme er ogsaa stort. Paa Oluf og Jomfru Helle beror det hele! De driver Gaarden. Men faldefærdig er den — og vi sidder i Skyld og Gæld helt op til Skorstenen.

SKOVNISSE

Hvad rager det mig?

GAARDNISSE

Faar vi ikke det Bryllup i Stand med Fru Guldholmen, saa klarer vi os ikke — og hvor skal jeg saa faa min Nadvergrød?

SKOVNISSE (tørt)

Snak fra Leveren, hvad vil du vide?

GAARDNISSE

Hver Dag imod Kvæld trækker Hr. Oluf sit Hors af Stald — og højt op ad næste Dag kommer han først hjem. Hest og Rytter ser begge ud, som havde de været — jeg vil ikke sige hvor . .! (Ser med smaa, plirende Øjne paa Skovnissen og dernæst ud over Engen) Der skulde da vel ikke være Ugler i Mosen?

SKOVNISSE (klør sig i Nakken)

Vi har mange Slags Ugler i Mosen. Nogle er lyse og lange — og har baade Arme og Ben.

GAARDNISSE (nysgerrig)

Kan de flyve og skrige? —

SKOVNISSE

De kan danse og tale! Og ser man den Dans og hører man den Tale — saa har man ondt ved at glemme den!

GAARDNISSE (puffer ham fortroligt i Siden)

Du, Skovnisse — ser man rigtig til, saa er her nok ikke saa ensformigt endda? (sætter Brillerne prøvende for Næsen)

SKOVNISSE

De Tingester? — nej! Jeg skal ta' mig af din

Opdragelse. Den har været svært forsømt blandt alt det Menneskevrøvl!

(Bøjer sig ned mod et gammelt, frønnet Elle-Stød — tager sin Træsko af og hugger dermed et Stykke Trøske løs — rækker det til Gaardnissen)

GAARDNISSE

Er det din Nadvre! (bider i det — og spytter ud) Fy for Rakkeren — det smager ramt!

SKOVNISSE (smaaleende)

Det er ikke til at æde! (forklarende) Det er Glar-Øjne — meget skrappere end Paterens . . . Det er Elle-Trøske! (gnider ham dermed over Øjnene — en sagte Musik begynder — og til Ledsagelsen heraf fremsiger Skovnissen en Slags Besværgelse)

SKOVNISSE

Øjne i, Øjne op —
se Dig ud, og se Dig om:
aldrig ser du Pladsen tom —
fyldt er Engen, fyldt er Lunden,
nu begynder Elver-Stunden.
Hop — hop — hop —!

GAARDNISSEN giver sig til at hoppe i Takt efter Musikken — vender sig hid og did — men kan intet opdage. Musikken hører op.

GAARDNISSE

Jeg ser ingenting — bare Taage!

SKOVNISSE (dæmpet)
Det er Elver-Folkets Bryg!

GAARDNISSE (hurtig)
Jeg er tørstig . . . lad mig smage?

SKOVNISSE
Du kunde kanske endda taale den — for Du hører nu alligevel til Familien.

GAARDNISSE
Men Oluf ikke? Hi hi . . . hvad? . . .

SKOVNISSE (stryger ham atter over Øjnene)
Mer' Trøske! . . . Hører Du *nu* noget?

GAARDNISSE
Jeg hører min Mave knurre! Kan Du ikke give mig en Hvede-Kage?

SKOVNISSE
En Sanse-Kage kan Du faa! (slaar ham paa Øret)

GAARDNISSE
Naada!

SKOVNISSE
Stille! — hør! . . .
(Musik — dæmpet — toner ud fra Eng og Skov.)

ALFEN (dukker frem og siger)

Vi længes, vi savner,
vi Planter og Dyr!
I Vinterens Kulde,
i Mulm under Mulde
vi vented og venter, til Vaardagen gryr.

Nu suger vi Væden
fra tusinde Kanter,
nu drikker vi Glæden,
vi Dyr og vi Planter,
af Livs-Duggens Sødme mens Sommeren gryr.

Der sitres, der bæves,
fra Mulmet vi hæves,
i Lyset vi havner —
og Kim-Kraften gryr!
Med Griben, med Vigen,
i jublende Stigen
vi favnes og favner,
vi Planter og Dyr!

GAARDNISSE

(har taget sin røde Hue af og foldet Hænderne over den)

Det var dejligt! . . . (sætter Huen paa) „Det maa undersøges“ som Fru Merthe siger derhjemme! (vil løbe ind imellem Træerne)

SKOVNISSE

Stille. Der kommer Mennesker! . . . (griber Gaardnisse ved Armen og drager ham med sig, i modsat Retning, ind mellem Buskene, hvor de trykker sig ned i Græsset — ligesom et Par Harer.

HELLE ind med Sidsel. Helle kaster sig udstrakt i Græsset, med Armene under Nakken, seende op i Træernes Kroner. Sidsel sætter sig paa Træbullen — løser et sammenknyttet Klæde op, hvori hun har forskellige Ting.)

SIDSEL
Saa slap vi endelig engang ud fra den gamle skimlede Røverrede . . .

HELLE (med et dybt Suk — uden at forandre Stilling)
Man kunde græde over det — saa dejligt er det at se paa!

SIDSEL
Paa hvad? . . . (ser op og omkring sig)

HELLE (vedblivende)
Og jo mere jeg ser — des mere længes jeg efter noget endnu dejligere — endda jeg véd, at det ikke gives!

SIDSEL
Sludder, lille Helle! . . .

HELLE
Og jeg tænker, at hvis jeg engang bliver rigtig lykkelig — saa vil jeg fornemme det paa samme Maade . . . . (stryger en Taare væk fra Kinden) med denne

lille Beklemmelse indeni . . . (løfter Hovedet) Duggen begynder vel at falde?

SIDSEL (tørt)

Du savner et Mandfolk! . . .

HELLE (ler)

Du kan sige, Du ikke véd det!

SIDSEL

Saadan en lille Jomfru er let nok at se durk igennem! —

HELLE (løsner sit Kjoleliv lidt — og skyder Brystlinningen tilside)

Prøv! . . .

SIDSEL

Jeg véd, at Du gemmer godt paa, hvad Vorherre har udstyret Dig med!

HELLE (smiler)

Det er ogsaa alt mit Udstyr! Om jeg lagde mine Klæder og traadte Dansen nøgen her om Kæret — saa vilde Du dog ikke skønne, hvem jeg var, og hvad jeg indeholdt!

SIDSEL (ser sig om — betydningsfuldt)

Andre kunde skønne det — just her! .

HELLE (hurtig)

Hvorfor har vi søgt saa langt ind i Tykningen — uden netop for at ingen skulde se og høre os?

SIDSEL (smaaleende — lidt underfundig)

Saa længe vi er ved vore fulde fem, saa ser og hører vi akurat ligesaa lidt, som alle de andre Blinde og Døve i Verden. Men gaar Du engang rigtig fra Snøvsen, saa skal Du fornemme, hvor Du faar Gluggerne op!

HELLE (lidt uhyggelig tilmode)

Alle gode Magter bevare min Forstand!

SIDSEL

Saa længe Du ikke hader nogen — som Du dog ikke kan faa Ram paa — saa gaar det nok!

HELLE (ser paa hende)

Hvem hader Du, Sidsel?

SIDSEL (undvigende)

Det ene Fruentimmer hader altid det andet — især naar der staar en Mand dem imellem!

HELLE

Heldigt, at ingen Mand staar imellem os!

SIDSEL

Vi klarer os — Du og jeg! (snuser til Helles Bryst, dernæst til sin egen Arm) Vi lugter af Jorden. Du, der er saa ren og frisk som Græsset og Løvet — Dig vil den bie en god Stund paa! Mig, der er fuld af Støv og Snavs, mig vil den snart sluge! Saa vil Du en føje Stund leve i Kys og Glæde — og jeg vil ligge dernede og fryde mig over, at jeg kunde hjælpe Dig og ham!

HELLE (trykker sig ind til hende)

Du har sagt mig alt hvad jeg skulde gøre. Jeg har betroet Dig, hvad jeg kunde og vilde gøre. Du vil ikke skuffe mig og føre mig i Fortræd?

SIDSEL (ler)

Er Du ræd?

HELLE (kort)

Nej! —

SIDSEL

Du tror dog paa vor gamle, kloge Mor — med det ærlige Sind?

HELLE (folder sine Hænder)

Ja — sikkert tror jeg paa hende, Sidsel!

SIDSEL

Ilde gik det med de Papirer! Borte har taget dem — men *Du* slap allenfals med Skrækken! Nu ser vi paa de rare Ting, vi fandt undervejs. (Tager frem af Tørklædet) Her er Blomsten „Stolten Henrik“ — og her er „Jomfruen i det Grønne“. Dem binder vi sammen med et Hjærtegræs. Saadan! Nu tager vi denne stærke Urt „Vorherres Haand“, og med den banker vi paa hos vor gamle Mor . . .

HELLE (holder hende tilbage)

Sidsel, min Forstand siger mig, at dette er for meget vovet! — —

SIDSEL (ler)

Hvis Du er i Kærlighed — og det *er* Du — da mister Du din lille Forstand — og den siger Dig, hvor en større begynder! (Hun hæver Blomsten og svinger den ligesom besværgende i Retning af den gamle Eg. Nogle dæmpede Akkorder toner) Vor Mor — vor gamle Mor! . . .

HELLE (drager endnu engang Sidsel bort)

Kom, Sidsel — mens Tid er til!

SIDSEL (stærkt)

Nu er Tiden inde — den lyse Nat er paa sit

højeste — — — den gamle Kvinde samler sine Børn i Eng og Skov — — — syng ud! — „Velsignet være!“ — — —

HELLE

(har rejst sig — og stirrer frem, i en Blanding af Angst og Forventning)

Hvad? — hvilket? . . .

SIDSEL

Sig frem —

HELLE

(udbreder Armene — og siger, i et Udbrud af Ekstase, under en ganske svag Musikledsagelse)

Velsignet være Du Tid af Aaret,
hvor Livet føles med dobbelt Fryd,
hvor Sind og Sans ret som vinge-baaret
er vakt og vaagent for Syn og Lyd;
det er som Hjærtet laa gemt i Øret,
som Sjælen ud gennem Øjet saa' —
og det Usynlige kaster Sløret,
for frem i Sommernattens Glans at gaa!

GAARDNISSEN kommer springende frem, bagefter ham *Skovnissen.*

GAARDNISSE

Tilside, Jomfru Helle! . . .

SKOVNISSE

Skjul Jer for en liden Stund! Den rette Tid er endnu ikke inde! (begge hurtigt ud)

SIDSEL

(drager nogle lette Flor — af Farve som Maaneskæret over Græsset — frem af sit Tørklæde — svinger dem højt over Helles Hoved)

Den rette Tid er Dansens Tid — den rette Dans vi kender;
de rette Flor skal svøbes om de reneste Jomfru-Lænder!
Eja! det bliver Dans! — — — (hvirvler Helle ud med sig — bagefter Gaardnisse og Skovnisse)

Det bliver mørkt. Naar det atter lysner, aabner den mægtige Eg sig. Under dens Krone sidder en gammel Kvinde — Slør fra Panden ned over Skuldrene — fodsid Dragt — Farverne i hendes Klædning er stemt med Skovens Toner — graagrønne, brunlige, violette. Hun spinder paa en Haand-Ten.
Fjern, fin Musik bølger vagt gennem Luften.

DEN GAMLE KVINDE

Vaagnet er tillive,
hvad længe gemtes —
Vintren var haard.
Det frøs og det føg om den Herregaard,
det knaged i Skoven, de Smaafugle skræmtes
— jeg kender dertil:
de svage fandt Døden, de stærke skal leve,
jeg spinder, jeg væver det brogede Spil,
jeg hører der jubles, jeg hører der klynkes;
le har jeg lært mig, kun ikke at ynkes;
saa lider de tusind og tusinde Aar —
til Døds-Kulden kommer og Alting forgaar.

Hun rejser sig rank og stor — lader Tenen falde — hæver Armene, medens de dybtliggende graa Øjne fanger tindrende Liv.

Hvad der skal komme — derfor en Anden raader;
mægtig Moder blev jeg — men lyder en Størres Lov;

frydes vil jeg, Gamle, ved hver en Vaar, som løves,
samle mine Børn i den grønne Sommerskov!

Hun klapper i Hænderne. Og nu bliver Underskoven levende; Buskene bevæger sig, Træerne ryster de lavthængende Grene, Græsset bølger — og til spæde Fugle-Trillers Musik strømmer et Mylr af *Alfer* frem: klædt i Blomsternes, i Buskenes, i de unge Træers og i Græssets Farver.

DEN GAMLE KVINDE (mildt og spøgende)

Samler Jer, Børnlille! Hvor er I? . . .

STEMME — Her!

EN ANDEN — Og hist!

DEN GAMLE KVINDE

Hvor er mine Anemoner? . . .

EN AF DEM (beskeden)

— Dér hvor Du saa' os sidst!

GAMLE KVINDE

Engblommer! Hvor I skinner — med flunkende nye Knapper!
Har Gøgeurten Snue? . . .

GØGEURT (forsikrende)

Nej, jeg har holdt mig tapper!

GAMLE KVINDE

Ko-Driver! Hvad bedrev Du den lange Tid under Sneen? . . .

KO-DRIVER (lidt søvnig)

Jeg drømte, jeg var et Diebarn, som laa og sprælled i Bleen.

GAMLE KVINDE

Og Du med Skælmen i Øjet — min søde lille Røllike!...

RØLLIKE (munter)

„Kys mig“ staar der paa Munden — men paa Kjolen staar der „krøl ikke!“

GAMLE KVINDE

Men hvem er denne Klynge, som saa nydeligt nejer?
Gud signe de lyseblaa Blikke — mine søde Forglemmigej'er!

Samler alle de forskellige Blomster-Alfer om sig — klapper dem paa Kinderne og sender dem atter bort.

Jeg elsker Jer alle tilhobe — spørger ej, hvad I kan nytte,
sanker mig Fryd af hver Tusindfryd — som af Fandens Mælkebøtte.

(smiler):

Nyd kun den Tid, som kommer; spred Jer i Eng og Lunde,
men tab ej Jert Hoved, Smaa-Alfer, naar det køles mod Aftenstunde,

naar Mosekonen hun brygger og Natravnen skriger hæst,
og Hel-Hesten humper imod Jer . . .

EN AF MÆLKEBØTTERNE

Aa, det afskyelige Bæst!
Vi stakkels smaa Mælkebøtter er ham i Øjet en Torn,
naar hans dampende Aande stinker og han stanger med Pandens Horn!

GAMLE KVINDE (trækker smilende paa Skuldrene)

Det Bæst maa jo ogsaa leve! (vinker en af de smaa Græsstraa-Alfer til sig) Hvad Kæremaal har saa *Du*?

GRÆSSTRAA-ALFEN (siger yderst beskeden)

Jeg er kun et ganske lille Græsstraa — jeg har næsten ikke noget at klage over. Men vi er mange. Og det gør jo ondt paa hver enkelt . . .

GAMLE KVINDE

Hvad gør ondt? —

GRÆSSTRAA

Dansen, som gaar over mine Søstres og min Eng.

GAMLE KVINDE

Dansen?

GRÆSSTRAA
Elver-Dansen!

GAMLE KVINDE
Mine slanke, lette Elver-Møer! De berører jo næppe Jorden. (ryster smilende paa Hovedet) I maa have følt fejl? Det er Dug-Draaberne, som rinder over Eder.

GRÆSSTRAA
Det er ikke Elvermøens Taa — og ikke Duggens Taarer. Men der staar Spor efter den unge Ridders Fod — paa mig og mine Søstre smaa.

GAMMEL KVINDE (ler)
En højst ubehøvlet ung Ridder! . . .

GAARDNISSEN (dukker frem bag et Træ)
Ubestøvlet er han allenfals ikke! . . .

GAMMEL KVINDE
Er Du nu *her* paa Spil? . . .

GAARDNISSE
Ikke jeg, men Hr. Oluf er paa Spil. Han rider

rundt og byder Gæster til sit Ja-Ord. (svinger med Huen) Vi skal ha' Fæstens-Øl paa Gaarden!

ALLE ALFER

Fest! . . . (de stimler sammen om ham)

GAARDNISSE (skyder de nærmeste tilside)

Ikke saa nærgaaende! (sætter Huen paa — og gør sig stor) Jeg véd det Hele . . . men jeg siger ikke noget!

EN AF BLOMSTER-ALFERNE (indsmigrende)

Fortæl, lille Nisse! —

EN ANDEN

Fortæl, fortæl . . .

KOR

Fortæl, fortæl, fortæl! . . .

GAARDNISSE

Jeg læser alle Pater Anselms Bøger — og jeg lægger Æsels-Ører ved det, som han ikke selv forstaar! Jeg er meget større og langt klogere end Jer alle tilsammen!

MÆLKEBØTTE

Du er sød! . . . (vil kysse ham)

GAARDNISSE

Nej Tak, Mælkebøtte . . . jeg holder ikke af Eftersmagen!

Han sætter sig ned. Alle Alferne lejrer sig rundt om ham — Røllike nærmest. Den gamle Kvinde har atter sat sig under sit Træ — hun hører og ser til med synlig Fornøjelse — som paa Børns Leg.

GAARDNISSE

tager Papir-Pakken frem — drejer og vender den — sætter Brillerne paa — men kan ikke finde ud af Pakkens Indhold. Saa spørger han:)

Hvem er her, som kan læse? (til Røllike) Kan Du, Røllike?

RØLLIKE

Læse? . . . hvad er det?

ALLE ALFER (gentager leende)

Læse?

GAARDNISSE

Kan I ikke forstaa . . . (peger) Disse Kragetæer *betyder* noget . . . men *hvad* betyder de?

RØLLIKE

Du, som er saa klog — Du maa jo vide det!

GAARDNISSE

Jomfru Næsvis! (vil kysse hende)

RØLLIKE

Krøl ikke — krøl ikke! . . .

(Alferne ler)

DEN GAMLE KVINDE

Fly mig de Papirer hid! (gennemser dem flygtigt) Det er Menneskene, der bedrager og narrer hinanden. Og det kalder de *Rets*-Dokumenter! (vil gemme dem)

GAARDNISSE (klør sig i Nakken)

Jamen — de skulde hjælpe Jomfru Helle til hendes Ret — efter hvad jeg kan forstaa. Hun hjælper mig til min Nadver-Grød — og jeg vil gøre Gengæld.

DEN GAMLE KVINDE

Naar Menneskene helt vil ta' Nadver-Grøden fra hende — saa kan vi tales ved (Hun gemmer Papirerne inde i Egen)

GAARDNISSE (hvisker til Røllike)

Jeg skal mærke mig den Ridse i Træet!

DEN GAMLE KVINDE

Har I flere Kæremaal? Hvad U-Gavn gør den unge Ridder?

GAARDNISSE

Han gør saavist hverken Ondt eller Godt. Men jeg forstaar, at baade Sidsel og Helle sørger over hende — Elvermøen.

DEN GAMLE KVINDE

Elvermøen! Tugted jeg hende ikke sidst? Tilside! (Gaardnisse og Alfer bort. Den gamle Kvinde klapper i Hænderne og kalder) Elvermø — Elvermø!

I Baggrunden begynder en Taage at danne lyse, lette Skikkelser i Flors-Gevanter; Farverne er afdæmpede som Skovens, grønlig-klare, lys-violette, let-brunlige; hist og her strejfer et Maanelys Skikkelserne — og de lever og bevæger sig i rytmiske Slyngninger — medens Alferne nu og da titter frem og betragter dem, halvt beundrende, halvt ængstelige

DEN GAMLE KVINDE (hæver Tenen)

Hid — frem — Du, hvem jeg søger!

ELVERMØEN kommer glidende frem af Søstrenes Kreds — indhyllet i sine lange Flor — med udslaaet, bølgende rødt Haar, — Ansigtet halvt dækket af Floret.

DEN GAMLE KVINDE

Tør Du ej vise Dig? Skælver Du fra sidst?

ELVERMØ

(standser i sine vuggende Bevægelser — og møder knejsende den gamle Kvindes Blik)

Jeg skælver ej — jeg fordrer!

DEN GAMLE KVINDE

Du forlanger? . . .

ELVERMØ

Jeg vil ha'!

DEN GAMLE KVINDE

Bestandig vil Du ha' . . . Bestandig? . . .

ELVERMØ (kaster med Hovedet) Ja!

(fjerner Floret fra Ansigtet. Man ser de store sugende Øjne og den lille røde Mund i det dødblege Aasyn)

DEN GAMLE KVINDE

(betragter hende med uvilkaarligt Behag — dernæst strengt)

Gav jeg Dig ej Dansen til Arv og Eje,
med Paabud at undvige Menneskets Veje?
Dansen ud af Længslernes evige Væld,
med skyldfri Glæder i den kølige Kvæld? — —

ELVERMØ

Og tror Du da Dansen, som evigt jeg træder,
kun giver de kølige Sommer-Kvælds Glæder?
Mener Du, at Natten, hvis Barn jeg er vorden,
ej rummer de Længsler, der stiger af Jorden?
Og tror Du, fordi jeg knap Jorden berører,
at intet jeg øjner og intet jeg hører?

Nej, vide det skal Du, at Sommernats Taagen
gør lyttende-lydhør og seende-vaagen:
hver Smaafugl, som synes at slumre bag Kviste,

ved fjer-dækket Bryst vil et Æventyr friste;
hver Hind, som fo'r hen over Eng-Tæppets Bølge,
vil Hjorten med bankende Daa-Hjærte følge;
og Ridderen — han, som fo'r vild af sin Vej:
jeg længes mod ham — som han længes mod mig!

DEN GAMLE KVINDE (haanligt)

Saa lød det ogsaa sidst... og hvor førte det hen:
Riddere og Ryttersmænd om og om igen!

ELVERMØ (smiler — under dansende Bevægelser)

Det føre mig fjærnt eller føre mig nær:
paany vil jeg ha' mig en Hjærtenskær!

DEN GAMLE KVINDE

Galen er Du vorden — og jeg burde Dig tugte.
Død er i dit Følge — Blod er paa din Vej...

ELVERMØ (smiler)

Det er mig kun en Drøm — dette Blod paa min Vej,
Jeg danser let derover, det rører mig ej!
Jeg træder min Dans, hvor der aldrig gik Vej,
jeg træder den dér, hvor den Ridende kommer:
fra Vaar og fra Sommer
mit Livsmod jeg henter:
jeg venter — jeg venter —
han kommer — han kommer!

DEN GAMLE KVINDE (advarende)

Vintertid kommer og Græmmelser med!

ELVERMØ

Din Vinter, dit Tungsind: behold Du dem begge —
hver Fold i mit Flor har Du lært mig at lægge,
Jeg træder min Dans, hvor den Ridende kommer —
jeg fanger ham ind ved Vaar og ved Sommer,

DEN GAMLE KVINDE

(frem — udstrakt Ten — myndig)

Fang ind, hvem Du vil, af vid-løse Taaber,
Menneskene lyver og bedrager.
Men hvis den Uskyldiges Stemme til mig raaber,
og hvis den Forfulgte ved Haanden mig tager,
saa slip din Fangst — eller, ve Dig!

DED GAMLE KVINDE træder, som imod sin Vilje, nærmere til hende — lægger sin Haand paa hendes skønne Skulder — stryger ømt hendes lange Haar.

Du var mig en Drøm — som jeg hæged og plejed,
mens ellers hvert Hjernespind væk jeg har fejet;
naar Stakler ihjelfrøs den Vinternat haard —
jeg længtes mod Dig og den signede Vaar;
naar Mennesket ased i Blod og i Sved,
som rust-farver Marken i mørknende Pletter,
et mildnende Syn gennem Eng-Taagen gled:
Din svævende Dans i de dæmrende Nætter!

(drager hende kærtegnende ind til sit Bryst)

ELVERMØ

Moder! — husker Du de Nætter, da Du tog mig

til dit Bryst, naar jeg havde danset — og mit Hoved blev saa lille ved din Skulder? Jeg mærked, at min Kind blev vaad — og Du sagde: det var dine Taarer! Du hvisked ud i Natten dit Savn, din Længsel. Du glemte, jeg laa ved dit Bryst — men jeg lytted, jeg aned, jeg forstod!

DEN GAMLE KVINDE (kærtegnende hende)

Ti, mit Barn — ti! . . .

ELVERMØ (ser hende ind i Ansigtet)

Jeg aned, at din Aften var bleven saa graa —
Græmmelser, Skuffelser, Skygger jeg saa'.
Til dit Vejr-Drag jeg lytted: hvor bølged det derinde —
hvilke Luer gennem Blodet hos den aldrende Kvinde!

Og din Morgen jeg forstod — da Du spænstig, stolt og varm
over Eng-Duggen vandred i din hede Bejlers Arm:
om hans Guld-Hjælm Du hvisked, da han opsteg af sit Hav:
for hans Øjnes Glød Du rødmed — om hans Favntag Du tav!

DEN GAMLE KVINDE (ømt)

Ti dermed! (efter et Øjeblik — dæmpet) Hvad gjorde jeg? . . .

ELVERMØ dansende Bevægelser — dernæst hen til den gamle Kvinde igen.

ELVERMØ

Mit slanke Legem krysted Du, saa heftig, at jeg skreg —

og om dine Børn Du taled, om din store Elskovs-Leg:
og det var, som alle Planter, og alle Dyr i Skove,
som Fuglen under Skyen, og Fisken under Vove —
som Alt stod op og vidned...

DEN GAMLE KVINDE (afbryder — heftigt)

Saa ti dog Barn — saa ti! . . .

ELVERMØ (fortsætter)

Som Alting for Dig vidned . . .

DEN GAMLE KVINDE (skjuler sit Ansigt)

At Alting er forbi! —

ELVERMØ

(fjerner sig nogle Skridt — begynder atter dansende at lege med sine bølgende Flor)

Blod eller ej! —
Dit Morgen-Livs Glød blev min Nat til en Flamme;
skal nogen belære, faar *Du staa* til Skamme!

(Forandrer Bevægelser og Rythme. Danser i blegrødt Skær sammen med Søstrene)

Din Aande ombølger mig, let, lyst og glad: glemmer Du Kvældens Rosensky, hvoraf mine Taager blev vævet? *Du* bærer Enke-Slør, *vi* bærer Brude-Lin: saa' vi Dig ej smile, naar Dit Blik paa os blev hævet? O, Moder, vær stolt af dine Børn! (Søstrene danser.)

Saa danser vi gennem Livet, til Taarer kender vi intet . . .

DEN GAMLE KVINDE (strengt)

Nej, Hjærtet tog jeg fra Jer! . . .

ELVERMØ (ler)

Og Evighed har Du os givet! (man hører hendes og Søstrenes dæmpede Latter, som naar det visne Løv ved Vaartid rasler gennem den lyse Skov)

SØSTRENE

Til Sorger kender vi intet! . . . (Latter)

DEN GAMLE KVINDE

(rank og bestemt — udstrækker Haanden med Tenen)

Men *Andre* krymper sig ved dem — hvad svarer I da? . . .

ELVERMØ

Vi fordrer . . .

SØSTRENE: Vi forlanger . . .

ELVERMØ: Vi forlanger — vi vil ha'!

SØSTRENE

Ja — ja — ja — ja — ja —! . . .

Latteren klinger — mens Dansen bølger — som en Bæk, der haster gennem Skoven . . . og Lunden er fyldt af de lysende, hvirvlende Slør — hvoraf

Alferne griber nogle, der bliver liggende over Buske og Blade. Fjernere bevæger sig Dansen.

ELVERMØ er standset og prøver at møde den gamle Kvindes Blik — men bøjer sig i smidig Bevægelse helt ned mod Jorden — skyder atter ivejret svaj og rank — og suser afsted med Søstrene i klart-leende Kæde... Florene og Latteren taber sig i Skovens Dyb.

Det bliver et Øjeblik mørkt. Da det atter lysner, har Egetræet lukket sig efter den gamle Kvinde. Dybt inde mellem Stammerne lysner det. *Oluf* kommer løbende ind, med Hænderne fremstrakte. Hans Klæder er i Uorden — som fra et voldsomt Ridt — hans lange, brune Haar klæber ham svedvaadt om Pande og Kind. Hans Øjne brænder i det blege Ansigt. Hans Læber er røde, som havde han bidt dem tilblods. Hans korte Kappe er flænget af Grene og Torne. Hans Hue, med en Fugle-Fjer i, sidder ham bag i Nakken. Hans Ridestøvler er tilstænkede. Ved hans Bælte hænger hans korte Sværd, Kniv og Taske.

Da han er løbet helt frem til den modsatte Side — standser han, stirrer ud — lader Armene synke — idet han drager Vejret dybt, som i Skuffelse; saa tørrer han med Trøjeærmet Sveden af sit Ansigt. Man hører *Stalddrengens* Stemme.

STALDDRENGENS STEMME (udenfor)

Skal jeg binde Hestene? . . .

OLUF (kort)

Bind hvor Du vil! . . .

STALDDRENGENS STEMME

Eller ride dem? . . .

OLUF (heftig)

Rid dem ad Hækkenfelt til! . . .

STALDDRENGENS STEMME

Saa rider jeg — hyp!

OLUF (vender sig hurtig — løber tilbage og kalder ud efter ham)
Saa bliv dog — og hør! (river nogle Breve op af sin Taske)
Rid med de Breve — til Felding og Gjøs —
Saa slipper jeg selv — ... rid, som Fanden var løs!
(rækker dem ud til ham)

STALDDRENGENS STEMME
Skal jeg bie paa Jer? . . .

OLUF (kort) Nej! — det bliver for silde.
(henkastet — som det var ligegyldigt)
Jeg gaar hjem tilfods — over Elver-Kilde!

STALDDRENGENS STEMME
Hr. Oluf, det skulde I nødigt . . .

OLUF Afsted!
(Slaar heftigt ud med Haanden efter ham; vender sig hastigt — og kommer tilbage — alene)
Han er væk! Gud ha' Lov! Den er endt for i Dag,
denne Beden til Fest i Hæseblæs-Jag,
denne Runddans hos Onkler og Tante og Fætter,
med taabelig Snak mens man Øl-Stobet letter!
(Kaster sig ned paa Træ-Bullen)
Aa, let Dig, mit Bryst, for hver Tynge, som knuger!
(Han lader Armene synke og siger træt og modfalden)
Atter en Kvæld, hvor det drager og suger —
atter en stundesløs Jagen i Ring,

atter én Skuffelse, atter en Tvivlen,
atter et Haab . . . og igen Ingenting!

Lytter og ser spejdende ud mod Baggrunden, hvor *Pater Anselm* kommer gaaende ind, langsomt.

Tys! Det er Pateren: Skridt for Skridt,
langsomt, som den, der har Ro i sit Sind —
var jeg blot *ham* og hvert Menneske kvit! . . .

PATER ANSELM
(hilser, idet han vil fortsætte sin rolige Gang)
God Kvæld, min Søn! Er Du faret vild?

OLUF (kort)
Jeg kender Skoven, fra jeg var Barn!

PATEREN (standser)
Saa véd Du, hvor Jægeren sætter sine Garn
og hvor Ræve- og Ulve-Saks truer din Fod!

OLUF
Jeg véd, hvad mig truer —

PATER (fortsætter) Din Viden er god:
følg den — og Du er paa rette Spor!

OLUF (rejser sig)
Pater! Et Ord!

PATER (vender om)
Saa mange Du vil — hvis Du vel har betænkt dem.
Vi har vel forskellige Veje, vi to!

OLUF
Svar mig — men ærligt — hvad er det, at *tro!?*

PATER (ser vist paa ham — dernæst med et let Smil)
At tro — er at tro!

OLUF Hvis I tager det skæmtvis,
saa har vi forskellige Veje, vi to!

PATER (rolig)
Jert Spørgsmaal, Hr. Oluf, er altfor stort.
Spørg om lidt mindre. Til en Begyndelse —
spørg hos Dig selv, hvorpaa Du tvivler?

OLUF (spottende)
Tvivl — siger Kirken — er jo Forsyndelse!

PATER
Godt, at Du véd det! God Kvæld! . . . (vil gaa)

OLUF (imod ham) Nej bliv!
(indtrængende)
Pater Anselm! I kender til Menneskets Liv —
kan hændes, som den, der staar udenfor selv:
men *I* har vel og været ung af Alder

og kender de Magter, der lokker og kalder,
svinder og kommer — og lokker igen?

PATER (nikker roligt)
Kan hændes!

OLUF
Saa véd I . . .

PATER (afbryder)
Min unge Ven,
Jeg véd ej — jeg *tror*, at der gives en Verden
med Farer for den, som i Tvivl er stedt.
Frisk ud med Sproget og lige til Sagen:
den skræmmer kun, naar den i Omsvøb er klædt!

OLUF (kæmpende med sig selv)
Min Skræmsel er nøgen! Forstaar I *det?*

PATER nikker bejaende.

OLUF
Nøgen . . . o, Almagt, hvor fager at skue!
farlig . . . fordi den er *skjult!*

PATER (med sin Haand paa hans Skulder) Du har Ret!
Ungdommens Snarer er lagt i det Skjulte.
Oluf: slaa Synet af Sind og Tanker!

OLUF

Let nok — naar Hjærtet ej skælver og banker,
svært, naar livagtigt jeg øjner et Syn;
sværest — naar svedvaad min Haand over Bryn
visker det væk, mens jeg hæst maa mig sige:
Hjærnespind kun bagved Taage-Flige . . . (gentager)
Hjærnespind — men i en Kvindes Gestalt!

PATER (fast)

Jag hende bort!

OLUF (uden at høre paa ham — seende ud for sig)

. . . Aa, da Fligene faldt
første Gang ned om den dun-lette Fod!
Natten var lys, og Maanen var lav,
frem skød hun, op som en Blomst af en Grav,

hæved sig, svæved og sank og steg,
Blikket som rindende Vand i Leg,
barne-smaa Hænder, en slange-rund Arm
knuget i Lyst om den jomfru-bly Barm.

PATER

Hjærnespind!

OLUF

Pater! gentag det Ord!
sig, at I *ikke* paa Elverdans tror!

PATER (betænker sig — ser dernæst alvorligt paa ham)
Og hvis jeg nu tror paa det taagede Rige,
og dersom jeg kender dets Magt og véd
baade om den og dens Farer Besked —
da maa i Alvor jeg manende sige:
Faren er til i Ens Sanser og Sind!
Alting er Syner, ved Natten især,
da suger de Liv af vort skjulte Begær —
jo yngre, jo skønnere-hedt vi tænker,
des lettere lægger de os i Lænker,
legende for os bag duggede Rude,
vinkende ad os fra Dansen derude —
Faren er kun i vort vigende Sind:
Faren er dér, hvor vi lukker den ind!

OLUF (stærkt)
Har I set hende, Pater? Ja eller nej! . . .

PATER
Set hende har jeg! . . . Her skilles vor Vej! (gaar)

OLUF
Præstesnak! . . . Nej, han er gammel og klog,
han læser med Lethed Naturens Bog.
Jeg famler og søger — drages og viger . . .
(løber efter ham)
Pater! Fortæl om de taagede Riger!
(Drager ham med sig tilbage til Træ-Bullen, hvor han tvinger Pater Anselm til at sætte sig, medens han selv lægger sig paa Knæ foran ham)

PATER
Du skal fortælle! Du staar dem nær,
Du, som er ung! . . .

OLUF (med hans Haand i sin)
Naar det lyse Skær
drømmende sænker sit Slør over Jorden:
véd vi da, hvad eller hvem vi er vorden?
Løftes vi ikke fra Forsæt og Planer
endeløst ud mod en Skønhed, vi aner?
Giver den ej os en Lede ved alt,
hvad kun som Lov for et Trælle-Dyr gjaldt?

Fødtes vi kun til at æde og sove,
pløje vore Marker og hugge vore Skove?
Raktes vort Liv os som højeste Krone
det at søge Seng hos en jævnbyrdig Kone?

Nej, Pater Anselm, hundred Gange nej:
der krydser skjulte Stier den slagne Vej!

Men sløres den Sti dybt i Lunden inde,
og svæver et Noget, et Syn, os imøde
— levende Liv og dog Pust fra de Døde,
Gysen i vor Sjæl og Brand i vort Blod:
saa sig mig, o, sig, *er hun til*, den Kvinde,
som maner vor Manddom til højeste Mod?
Kan i et Favntag hos hende vi maale
Styrken, som over vort Jævnmaal os stiller —
eller ser vi et gabende Svælg kun, som skiller —
en Afgrund — et Blik — som ej Tanken kan taale?

PATER (ser ham fast og indtrængende i Øjnene)
Ja — der er en Kvinde: den farligste af alle,
avlet af blodrige Slægter i Halvsøvn,

fostret af Mands-Lystens ubundne Kraft,
næret af Liv og Indbildning i Et.
Udødelig er hun som Ungdommen selv —
hendes Legem er herligt: dets Favntag forjætter
en vaande-blandet Salighed i underskønne Nætter;
men den Haand, der er blød, og som synes saa svag,
aldrig vil den slippe det Offer, den holdt:
Du føler i din Lyst, hvor hendes Hjærte er koldt,
og Du favner det bundløse Intet dér bag;

OLUF dækker sit Ansigt med Hænderne.

PATER

Oluf! just din Ungdom, saa ubrugt, saa sund,
med Slægtens Attraa i Dig, dens Mærke i dit Kød,
den digter Sagnets Liv i hendes lokkende Skød,
den maner hende op fra den dybe Mose-Bund...
Men det bør Dig som *Mand* at leve med en Kvinde:
Din Slægt og dens Ære skal Du rejse fra dens Fald:
alle gode Ting vil hos Guldholm Du finde —
det er Naturens Røst, som paamaner Dig dit Kald!

OLUF (rejser sig)

Naturen og Fru Guldholm, dem nævner Du i Et?
Unaturligt er det, sin Ungdom at sælge!...

PATER

Det var din Faders Vilje — og Du kan ikke vælge!

OLUF

Min Moders Vilje, mener I?...

PATER

Din Far blev bragt hjem
fra Jagten som halvdød. Han leved end en Stund,
og han drog mit Øre ned mod sin skælvende Mund:
„Pater Anselm! lov mig ved jert hellige Kald,
at Oluf skal oprejse min Gaard fra dens Fald;
han skal arve mine Vaaben, min Hest og mine Klæ'r —
og lad ham aldrig, aldrig komme Elvermosen nær!“

Med disse Ord han døde — og blev paa Baare lagt.
Jeg holdt i Sommernatten ved den salig Herre Vagt;
men dengang det led imod Gryets første Stund,
da faldt der henover mine Øjne en Blund,
og da jeg atter vaagned og saa' til Baaren hen,
da var den *tom*...

OLUF (griber ham i Armen) Hvad siger I? . . .

PATER Ved de hellige Mænd!
Baaren var tom, Din Fader forsvunden . . .
en Taagestribe vifted bort derudenfor i Lunden!

OLUF synker sammen — sidder bortvendt — med Hænderne over Ansigtet. Pater Anselm bøjer sig over ham — vil drage ham op til sit Bryst.

OLUF (rejser sig hastig)

Jeg maa ride — jeg maa bort — jeg maa . . .
Slip mig, lad mig gaa!

PATER ANSELM gør Korsets Tegn over ham — fjerner sig langsomt — ser endnu engang med et stort, alvorligt Blik tilbage paa ham — Armene hævet — og ud.

OLUF staar et Øjeblik stirrende stift mod Jorden — saa vender han Blikket smertefuldt søgende ind imod Baggrunden — og gaar langsomt, uimodstaaeligt draget, ind i Skovens Dybde — modsat Retning som Pateren tog. Lidt efter høres

HR. OLUFS STEMME (udenfor)

Tungt aander hun op, den hvide Mø,
og hæver de vinkende Hænder —
hedt dufter det ud fra det slagne Hø,
og Elver-Taagen dampende brænder.
Saa vildes min Vej!

Atter skifter Lys og Mørke et Sekund. Tilbage i Lysningen kommer Oluf — sætter sig, hvor han før sad — hovedrystende — skuffet — siger dæmpet og blødt:

Altid det gækkende samme Syn:
den ringlede Lok om det lyse Bryn,
og Haanden, som stemmer den røde Flod,
og Haaret, som ikke vil lade sig kue...
nej, det er *min* Hu og mit *eget* Blod,
som haster i rindende Lue!

(ser op — med knyttet Haand)

Kue mig vil jeg — knægte mig ned —
dukke mit Hoved i Ydmyghed...

(springer op, trodsigt leende)

Og hvorfor kue — og hvorfor knægte?...

SIDSELS Latter høres udenfor.

SIDSEL (ind, standser — falder ham leende i Ordet)

Nej! imod Fanden kan ingen fægte! (Frem imod Oluf, som med en utaalmodig, ærgerlig Gestus atter sætter sig)

Ret saa, min Gut! tag kun Munden fuld!
men pas paa, at det ej slaar Dig selv omkuld!
(sætter sig hos ham, klapper ham paa Knæet)

OLUF (bortvendt)
Hvad vil Du?

SIDSEL Vil? Jeg vil aldrig en Kende:
men éngang vilde de Alle med *mig!*
(Tager ham ved Skuldrene)
Jeg vil vare Dig ad — jeg vil tale Dig til —
jeg vil ruske Dig op — det er *det*, jeg vil!

OLUF
Slip mig og gaa! lad de Løjer faa Ende!

SIDSEL
Løjer? Oho — Du kender mig ej:
jeg kan gøgle og narres med dem derhjemme,
men der hvisker herinde en lavmælt Stemme,
som ikke er Fjantens — tro Du mit Ord!
(bøjer sig mod hans Øre)
Din Far!...

OLUF Hvad han?

SIDSEL Lad os sige: Din Mor!
om hun ellers *er* det . . .

OLUF Vogt paa din Tunge!

(griber Sidsel i Armen og vil støde hende bort. Hun presser sin Haand fast om hans Haandled, saa man ser, det smærter)

SIDSEL

Vogt paa Dig selv — min bitte Unge!
stærkere Karlfolk end Dig har jeg magtet,
og endnu er den gamle So ikke slagtet.

OLUF gør sig hovedrystende fri — og ser sig utaalmodig om med en Skuldertrækning.

SIDSEL (vred — dernæst fortsættende i storlinjet Fortælling)

Ryst ej paa Ho'det — men hør, hvad jeg siger:
den skønneste var jeg af Godsets Piger —
og dengang din Far og jeg kom tilsammen,
da dansed jeg for ham i Lyst og Gammen,
saa Sko-Rem og Skørter og Særk gik itu —
dansed med ham i den grønne Lund:
og glemmer det aldrig til denne Stund!

OLUF (ser paa hende)

Du — Sidsel?

SIDSEL

Just saa! Jeg var Elvermø:
rødhaaret, højbrystet, kridhvid af Lød,
svaj gennem Ryggen og rund om mit Skød;
og Herren — han holdt mig i Stads og Ære,
gav mig de kosteligste Klæder at bære,
saa lette af Silke, saa bløde af Lin;
og vi tømte tilsammen mangt lifligt Maal Vin.

OLUF

Sælsomt!

SIDSEL Ja — sælsomt: og dog ligetil!

Saa var det en Midnat — vi havde jaget,
var faret vild — og stakaandet laa vi
paa Engen i Skoven, ved Kæret det hvide;
og han trykked sin Mund mod mit pustende Bryst
og sagde: hvem ejer slig Slangeside,
hvem deler min Vin af saa tørstende Lyst,
hvem er mig mit Liv til Lise og Trøst —
og med hvem, uden Dig, var det Attraa at dø?

Da steg der fra Kæret en ligbleg Mø,
med Haaret saa rødt som en Blodstrøm at skue,
og hun syntes paa engang at bede og true,
og hun bøjed sig mod ham med dugvaade Hænder,
hvis Draaber randt ned ad de lysende Lænder;
hun greb ham — og lo, som et Diebarn græder —
og sagde: giv *mig* dine Silkeflors Klæder,
giv *mig* af din Vin, og lad Tærnen svælte:
Du er min Brudgom — som løser mit Bælte!

OLUF (i skælvende Spænding — spørger)

Og min Far? . . .

SIDSEL

Han lod mig i Stikken for hende!
Jeg vilde slaa . . . men hun slog mig, den Kvinde;
og *ham* drog hun med sig til Mosens Bund . . .
og *smaatosset* var jeg fra samme Stund.

OLUF (stirrer paa hende, bleg, hovedrystende)

Sidsel — Sidsel! . . .

SIDSEL (snærrende)

Ja, Sidsel og Sidsel!
Jeg blev dem alle en brændende Tidsel,
jeg løb dem paa Døre, jeg kasted mit Garn
for Riddersmænd ud — og blev kaldt for et Skarn!
Jeg dansed dem alle fra Vid og fra Sans:
Jeg var Elvermø, jeg... Du maa tro, det var Dans!

Indtil jeg omsider af Legen var led,
og lo ad det alt — og blev gammel og fed!

(med Haanden knyttet)

Men den skændige Kvind', som min Kæreste stjal,
hun skal bøde mig *det,* og den Kindhest, hun slog —
saasandt som jeg kaldes for „gal"!

OLUF (rejser sig — med Hænderne lagt over Panden)

Jeg selv bliver gal! . . .

(ser medynksfuldt paa Sidsel)

hvor den Stakkel har stridt!

SIDSEL

Stakkel mig her og Stakkel mig dér!

(stærkt)

For din Fars Skyld, vil jeg Dig raade:
kast hende fra Dig — og Guldholmen med —
og sæt Helleliden i Hustrus Sted!

OLUF

Ak, Helleliden, — nævn ikke hende! . . .

SIDSEL

Her er hun den eneste ærbare Kvinde!

OLUF

(staar — kæmpende med sig selv . . . saa sætter han sig ned hos Sidsel — tager hendes Hænder — siger blødt bevæget)

Jeg kunde give Dig haarde Ord,
men jeg har kun de gode, min Far har Dig givet.
Spar dine Raad, her gælder det Livet:
paa Skæbnens Tavlbord de Tærninger falder;
tabt er mit Spil . . . jeg vil intet høre.

(vender sig fra hende — ser ind mod Skovens Dybde — siger hviskende)

Jeg hører kun *den*, som i Lunden kalder!

HELLES STEMME (fjernt)

Hvor er Du? saa svar mig! . . .

OLUF

(farer sammen — lytter og gør en Bevægelse, som vilde han ile ud efter Lyden . . . Men saa vender han sig truende mod Sidsel, idet han drager sit Sværd)

Bort med jer begge!

SIDSEL (truende med Næven ad ham)

Vil Du slaa? Saa gid Du maa Halsen knække!

(Løber ud i den Retning, hvor Helles Stemme lød)

OLUF (alene)

Fruer og Jomfruer, Præster og Daarer:
bort med jer Medynk, med Bønner og Taarer
(slynger Sværdet langt bort)
med Angreb og Forsvar... bort med mig selv!
(Styrter ind imod Baggrunden)

Da aabner Skovens hemmelighedsfulde Dyb sig — under Musik glider *Elvermøen* svævende frem. I Sommernattens og Maanens dæmpet-gyldne og grønlige Skær er hun ligbleg at skue — med store, sugende, smilende Øjne — en bleg Mund med skinnende Tænder — det store, brusende Haar, rødt som Blodbøgen, i lange, lette Lokker ned over Panden, ind bag de smaa Ører, ud over Hals og blændende Skuldre.

Hun lægger de smaa Hænder over det lysende Bryst — hæver dem og strækker dem frem imod *Hr. Oluf.* Bag hende og ved Siderne — stedse i nogen Afstand — glider *hendes Søstre* dansende og svævende frem — omspændende Lunden med deres Legemer i de viftende Taage-Flor.

ELVERMØ (siger)

Kommer Du, min Elskede? Bringer Du mig Bud —
saa fager Du ser ud,
skønneste Ridder i Lunde!

KOR AF SØSTRENE (syngende)

Hr. Oluf — Hr. Oluf i Lunde!

ELVERMØ

Hr. Oluf, Du kommer — vi danser for Dig,
med alle Elver-Taager saa kranser vi Dig;

KOR

Hr. Oluf, Hr. Oluf i Lunde!

ELVERMØEN, med sine Søstre, leger i broget-svævende Ring omkring ham.

OLUF
Mit Sværd har jeg slængt hen, min Faders gode Sværd —

ELVERMØ
Min dyre Hjærtensven, her er dets Balg, se her —
(aabner smilende sin Favn)
Jeg hungrer efter dødelig Vunde!

OLUF
Uden Værge jeg kommer, uden Værn, uden Vagt —

ELVERMØ (breder Armene ud)
Og jeg lægger Dig i Lænker . . .

OLUF
Nej, jeg gruer for din Magt!

ELVERMØ
Du deler den med mig i mit Rige!
Dér koger skjult en Kilde, og den stiller hvert et Savn,
og det gløder i min Indvold, og jeg aabner Dig min Favn,
og Du svales i en Lyst uden Lige.
(frem imod ham, vil omfavne ham; han viger tilbage)

HELLES STEMME (fjernt)
Oluf, hvor er du? Jeg kommer til Dig!

ELVERMØ (heftigt)
Hør ej paa Nogen — men se paa mig!

OLUF er veget hen til en Side; han staar som rodfæstet og stirrer paa Elvermøen og hendes Søstres Dans, hvis Slyngninger til en yderst fin, dæmpet Musik gaar hen over de lysende smaa Grønninger ind i de dybe Skygger, atter frem i Lyset, atter skjult, paany frem ... saa at Lunden tilsidst er som et levende Spil af Farver, Musik, Flor, yndefuldt legende Legemer — vinkende, vigende, truende, bedende ... indtil Fligene af de lette Flor gribes og fastholdes af Buskene, der bøjer sig over og skjuler Søstrene, medens Elvermøen ene, sejersbevidst, bliver staaende i det Fjerne, med de hvide Arme højt oprakt og med Hænderne spredende det brusende Haar, som en lysende Fugls Vingefang, der vinker indefter mod Skovens Dybde.

OLUF (idet Musiken hører op — aldeles betaget)

Ja, det er Dans, som aldrig før jeg saa':
intet Græs bliver krummet af den ned-strakte Taa!
Luftens Bølge viger for de vuggende Lænder,
og Haarets røde Silke som et Ild-Pust i mig brænder!

(drager Vejret dybt)

Men hvor Bølgen viger, dér strømmer frem en Aande:
den er ram som Mosens — og isner mig i Vaande ...
vaande-fyldt jeg svimler — jeg véd ej, hvor jeg er!

HELLES STEMME (nærmere)

Oluf! hvor er Du?

OLUF farer sammen — ser sig forstyrret om.

ELVERMØ (atter frem) Hvi bliver Du saa bleg?

(spottende)

Kan en Ridder være ræd for den lette Elver-Leg?

OLUF

Ikke er jeg ræd — men jeg hørte Nogen skrige ...

ELVERMØ

Hør ej efter Nogen — men *se* Din Elverpige!

Under Dansen kommer *Helle* ind — i lange lette Flor — udslaaet Haar. Hun gyser et Øjeblik for Elvermøerne — derpaa løber hun frem — under dansende Bevægelser — skjulende sin Angst — den hun ligesom „danser sig fra“ — med Øjnene bønfaldende heftet paa Oluf — saaledes at hun vedblivende er mellem Elverpigen og ham.

HELLE

Jeg kommer som jeg loved. Jeg danser for Dig iløn! —

OLUF (stirrende)

Der leger et Legem for mig — saa friskt som Skoven er grøn.

(strækker Haanden ud)

Aldrig har jeg anet, Helleliden var saa skøn . . .

HELLE

Aldrig fik Du det vide, om ej Du var i Nød.

(griber hans Haand)

Oluf! bort fra hende — hun volder Dig din Død!

OLUF (stirrer vildt fra den ene paa den anden)

Aldrig har jeg anet, at Dans var Dødens Lov:
to hvide Kvinder lærer mig det i den mørke Skov!

HELLE

Men dér hvor Skoven ender, dér bryder Dagen frem:
Dit Hjærte, Oluf, kalder Dig til Menneskenes Hjem!

ELVERMØ (heftig, frem, skyder Helle tilside, spottende)

Dig kender jeg, Du Smaa! Du har vokset dig stor —
men ikke skal Du krydse min Vej og mit Spor! (til Oluf)
Du er en Mand, Hr. Oluf! — de Mennesker paa Trods:
Du er i Elver-Dansen og Du tilhører os —
(slaar op med den hvide Haand)
Ridder Oluf, vor Konge i mit Rige!

KOR (under Dans)

Kong Oluf i Elverfolkets Rige!

OLUF

(har sluppet Helles Haand — stirrer atter betaget paa Elverpigen)

Er jeg en Konge vorden? — jeg tror det saavist!

HELLE (indtrængende, bedende)

Kender Du Gryets Kulde? — hør, Fuglen paa Kvist! . . .

OLUF

Jeg kender ej — jeg hører ej . . .

ELVERMØ Husk Eden, som Du svor!

HELLE (i Angst — rækker ud mod ham)

Sværg ikke! Har Du svoret? . . .

ELVERMØ (truende imod Helle)

Vig af fra hans Spor —
(løfter Haanden)

OLUF (kaster sig imellem)

Hun ikke! Hun ikke! Saa træf heller *mig!* —

ELVERMØ (leende)

Min Fæstemand, Hr. Oluf, det siger jeg Dig:
imorgen til Dit Fæstens-Øl saa beder Du mig!

OLUF (tonløst — stirrende)

Imorgen . . .

(En Bevægelse af Uro og Ængstelse blandt Søstrene, som viger tilbage)

ELVERMØ (utaalmodig — hastig)

Stunden er nær — den store Gysen kommer! . . .
Dit Svar? . . . (viger tilbage)

OLUF

Det er *her!* . . .

(Han iler, med udbredte Arme, efter de flygtende *Elverpiger.* Og nu høres en sælsom susende Lyd gennem Skoven. *Alferne,* som har gemt sig, stikker Hovederne forskrækkede frem — ser ud — kaster sig plat ned. Nu kommer igennem Skoven alle dens *Nattesyner:* Helhest, Heks, Mare, Mosekone, Kirkelam, Natravn, Den vilde Jæger . . . de iler frem — vender sig — ser ængstelig tilbage — den ene gør den anden ræd — de sidste river de forreste med sig . . . fulgt af susende, hemmelighedsfuld-uhyggelig Musik . . . i vildt Løb ud. Sidst kommer *Gaardnisse* og *Skovnisse* — ogsaa de er grebne af Angst. Gaardnisse vinker advarende til Helle, som i sin Sorg intet ser og hører — blot stirrer ud efter den bortflygtende Oluf.
SIDSEL hurtig ind — frem mod Helle. Gaardnisse vinker endnu engang ad dem begge. Saa river Skovnisse ham hovedkuls ud med sig.)

SIDSEL (vrænger haanligt ad den hele Forstyrrelse)

Lad dem løbe — alle tilhobe! *Mig* bider det ikke

paa . . . jeg har jo mistet min Forstand! (griber Helle ved Armen) Men Du skal dukke Dig! . . . (tvinger hende ned — sætter sig selv hos hende. Musiken suser)

HELLE (omklamrer hendes Arm — ser sig sky, forvirret om)

Hvad er det? . . . aa, hvad er det dog? . . .

SIDSEL

Det er det Store, som stirrer! . . .

HELLE (ser bævende i den Retning, hvor Oluf løb)

Hvilket? . . .

SIDSEL (med dyb, dump Stemme)

Det er den Gysen imod Gryet . . . (mellem Angst og Foragt) Det er det store Ingenting! (vil beskyttende dække over Helle)

HELLE (springer op — raaber)

Oluf! . . . (lytter)

OLUFS STEMME (fjernt)

Helle! . . .

HELLE (jublende)

Han lever! . . . han kommer tilbage!!! (Kaster sig ned paa Knæ foran den gamle Eg — foldede Hænder) Store, almægtige Moder — bevar Dine Børn!

(Dæmpet-betydningsfulde Akkorder ud fra Træet)

Tæppet falder hurtigt.

HERREGAARDS-HAVEN udenfor Riddersals-Fløjen (som i første Akt) Muren er stivet af med Fyrrestammer. Et i Hast sammentømret Halvtag skærmer over Indgangsdøren til det lille Kapel i Stue-Etagen.

Paa Trinene og nedenfor staar Gaardens og Egnens voksne og halvvoksne Piger. *Skolemesteren* staar i Døren.

I Løvhytten tilvenstre sidder *Sidsel*, med en Kande Øl for sig, snoende en Guirlande af Hylde- og Lindeblomster, Roser osv. Paa den modsatte Side, tilhøjre — saaledes at Udsigten holdes fri imod Baggrunden med den smalle Bro over Voldgraven — er Fest-Borde stillede i Række, dækkede med blomstrede Duge, besat med Skaale og Fade, Bagværk, Frugt, Øl- og Vinkander, Bægre osv.

Udenfor Løvhytten, paa begge Sider af Kapel-Døren, og bag Bordene er plantet Stænger, omvundne med Grønt, hvorpaa er anbragt Beg-Kranse. Paa Stængerne bag de tre Hæders-Sæder i Midten af Bordene er ophængt malede Vaaben-Skjolde, henholdsvis Fru *Merthes,* Ridder *Olufs* og Fru *Rigmor Guldholms.*

Ved et lille Bord i Forgrunden tilhøjre sidder *Musikanterne* med deres Instrumenter og med Ølkander og Stob.

Svag Orgelmusik indenfor.

Det er sen Eftermiddag, med lange Skygger under de høje Træer. Voldgraven blinker mat i Baggrunden. Man ser den smalle Bro, og Havemuren med det lille Klokketaarn over Laagen ind til Abildgaarden og Skoven. Der skimtes Lys gennem de smaa Ruder i Kapel-Vinduet.

FØRSTE MUSIKANT

(tømmer sit Stob og tørrer sin Pande)

Lummert er det — puh! Og den Voldgrav sender
sin ramme Lugt i Næsen paa En, ligesom en Mose!

ANDEN

Det bli'r vel Tordenregn igen i Nat . . . Saa kan vi faa vores Instrumenter artigt ramponerede!

FØRSTE

Aa — vi sender Regningen til Fru Guldholmen!

TREDJE

Ja dér er nok at tá af — baade til Strenge og Harpiks!

ANDEN

Hun skal være en saare vanskelig Betaler!

TREDJE

Som alle, der samler til Bunke! Holdt de Godtfolk ikke paa Skillingerne, saa formerede de sig ikke.

FØRSTE

Hvis Hr. Oluf gør sin Pligt — som han er betalt for — saa kan *hun* snart komme til at formere sig!

(MUSIKANTERNE smaaler. *Skolemestren* kommer trippende over til dem.)

SKOLEMESTER

Det er en beklagelig Iagttagelse, jeg har gjort —

at Musikantere som oftest fører et usømmeligt Sprog!

FØRSTE MUSIKANT

Hvad rager det Jer?

SKOLEMESTER

Som Lærer for Børnene, og som faderlig Ven af de voksne Piger . . .

FØRSTE MUSIKANT (ler)

De voksne Piger — de véd godt nok Besked i vore Dage! (Pigerne begynder at smaahviske)

SKOLEMESTER

Man skal ikke kaste Uro ind i det ubefæstede Gemyt!

FØRSTE MUSIKANT

Det gør Musiken fremfor nogen! Men hverken Degn eller Klokker eller Præst vil dog bandlyse den udaf Verden.

SKOLEMESTER vinker afværgende Pigerne tilbage, som begynder at nærme sig.

FØRSTE MUSIKANT

Saasnart *jeg* hører et Orgel begynde at snurre —

saadan som det gamle Sangværk derinde — saa kribler det mig under Huden: Og jeg har dog slidt adskillige Par Saaler ved at trampe Takten til Brudedansen! (vender sig fra ham og fylder sit Stob af Kanden)

SKOLEMESTER (med opadvendte Øjne)

Musiken er skabt til at forædle Menneskene — til at opløfte . . .!

FØRSTE MUSIKANT

Histop og herned! Musiken er snart en Ridderstøvle med Guldspore — snart en Bonde-Træsko med Jærnkrampe! (til Musikanterne, med hævet Stob) Skaal, Kammerater! Gid vi faa et lystigt Fæstens-Øl!

SIDSEL (i Løvhytten — løfter sin Kande og nikker til Musikanterne)

Talt ud af mit Hjærte . . .! Mester Martin lyser *sin* Velsignelse over Kærestefolkene derinde — og vi lyser *vor!*

SKOLEMESTER (tripper derhen til)

Hvad bestiller Du, Sidsel?

SIDSEL

Jeg snoer denne smukke Strikke — til at hænge alle de glade Gæster i!

SKOLEMESTER (ryster paa Hovedet)

Hvorfor er Du ikke inde at se paa Ceremonien?

SIDSEL (svinger Guirlanden — og synger)

Tingludi, tangludi, lustige Leut,
og Kristomani,
og Snurrevurrevip —
og Ce-re-moni!

MUSIKANTERNE ler.

SKOLEMESTER (stedse hovedrystende)

Jeg har bange Anelser!

SIDSEL (efteraber hans Betoning)

Hvorfor har I bange Anelser?

SKOLEMESTER (betydningsfuldt)

Jeg har skuet Hr. Oluf ind i hans Ansigt! Og det bar en endeløs Sorg! . . .

SIDSEL

I skulde skue Jer selv dér, hvor I hører op!

SKOLEMESTER trækker medlidende paa Skuldrene og tripper tilbage til Døren.

FØRSTE MUSIKANT

Hvem skal være Forsanger ved Dansen?

SIDSEL (kniber Øjnene sammen)

Vidste jeg det bare . . .!

FØRSTE MUSIKANT

Ja for vi skal da vel ha' rigtig Dansevise — paa den gode gamle Manér?

SIDSEL (som før)

Spørg Mester Martin! (tørrer sig under Næsen med Bagen af Haanden) Fik han Lov at raade, saa blev der ikke mere af Dans og Glæde — end paa Bagen af min Haand! Han siger, det er Kætteri altsammen! Han er ædende gal, fordi Riddersalen er braset ned — og fordi vi skal feste herude i det Fri! Han siger, at det er Papisteri — som fører alle Slags Friheder med sig! Han siger, at det lugter af det gamle Djævelskab! . . . (snyder sin Næse) *Jeg* siger, at det lugter af Eng og Mose og Lygtemænd — og alle andre rare Ting! Skaal . . .!

Bag om Løvhytten kommer *Helle* ind, bærende en Sølvkande og tre Pokaler, som hun sætter paa Bordet. Sidsel vinker hende til sig.

HELLE

Hvad vil Du, Sidsel? Jeg har meget at tage vare.

SIDSEL

Bøj Jer ned, Helleliden, og lad mig hviske Jer en lille Spøg! . . . (halvhøjt) Laan mig Jeres store Hætte-Kappe og noget Blaar!

HELLE (halv nysgerrig, halv adspredt)

Til hvad?

SIDSEL

Til en omvandrende Sanger . . .!

HELLE ryster uforstaaende paa Hovedet.

SIDSEL (hvisker til hende — dernæst højere)

Vil I gøre, hvad jeg siger? *Vi* maa bringe Munterhed ind i Gildet . . . Skolemestren siger, at han „har bange Anelser“. Og nutildags maa man tro, hvad en Skolemester siger!

HELLE nikker, gaar over til Bordet i Midten og sætter Kande og Pokaler foran Hæderspladserne. Orgelspillet høres nu tydeligere. Hun lytter et Øjeblik . . . hendes Minespil røber, at hendes Tanker er derinde — ved „Ceremonien“; hun behersker sin Bevægelse, vender sig — og løber lige imod *Køgemesteren* og *Gaardnissen,* som kommer imod hende fra Gangen bagom Løvhytten.

GAARDNISSEN ses kun af Helle og Sidsel.

HELLE

Men Pjevs da! . . . (slaar spøgende efter ham med sit Forklæde)

SIDSEL

Naar han er med, *saa* gaar der sikkert noget i Skuddermudder af Højtideligheden!

GAARDNISSEN smutter bag om Køgemesteren, napper ham i hans Forklæde.

KØGEMESTER

(forpustet, med Sveden haglende ned ad sig, tror at der tales til ham)

Skuddermudder — ja det skal Herren vide! Vi har hverken Smør nok eller Fedt nok, eller Mel nok, eller Gær nok . . .

SIDSEL

Eller *Vejr* nok! Pust dog ud, Køgemester!

KØGEMESTER

(som mærker, at der bliver nappet i ham — slaar og sparker bagud)

I skal la' mig i Fred, I Skarns Tøse! Gæsterne er nogle rigtige Knavsere — de har ikke bragt det halve med af Vildt og Tamt, som vi vented' . . . og jeg skal endda øve mig i at danse den tilkommende Frue ud af Jomfru-Lavet . . .

SIDSEL

Det *er* besørget — tvende Gange tilforn, Køgemester!

KØGEMESTER

Aa, det er til at blive rundtosset af! (gør nogle Hop

og Dansetrin — snurrer rundt — snubler over Gaardnissen — løber bandende ud igen, under Pigernes og Musikanternes Munterhed)

SIDSEL (kaster en Sjat Øl efter Gaardnissen)

Dy dig nu, Du Vipstjært — eller jeg skal drukne dig i et Fad Tykmælk!

SKOLEMESTER

(ser medlidende henimod Sidsel og formaner Pigerne til Ro)

Husk, at hun er hjemsøgt af Herren! . . .

SIDSEL (vrænger)

Ja, hjemsøgt af Herren — som alle vi Godsets Piger bliver i vore unge Dage!

HELLE (flyr Gaardnissen et Stykke Kage fra Bordet)

Nu holder Du op, Pjevs! . . .

GAARDNISSEN takker med en Grimasse og gemmer sig.

SIDSEL (holder sit Skørt op og siger)

Tak, som byder!

HELLE kaster hende et Stykke Kage i Skørtet og gaar atter ud. Orgelmusikken forstærkes. Bevægelse foran Kapel-Døren.

SKOLEMESTER

Ret Jer nu, Piger! . . . to Rækker! . . . Blomsterne strøs! . . . (Han ordner Pigerne i Rækker og gennemgaar mumlende Sangen med dem)

SIDSEL

Det er vist en nydelig Sang I har skrevet? Bare den ikke ligger for højt! Jeg kunde ha' Lyst til at gøre Jer Rangen stridig. For: Sang og Viser vil vi ha' i Kvæld! . . . om det saa blir sidste Gang i *mit* Liv! —

SKOLEMESTREN (til Pigerne)

Naar I kommer til det Sted — da maa I tage Tonen ret højt og holde den længe! Altsaa: (læser op af et skrevet Blad)

„Der ligger Snarer saa vidt og bredt,
som er for Mennesket en Gaade,
men vorder Kvinde og Mand først Et,
faar Mørkets Magter ej raade!"

Nu . . .!

PIGERNE begynder at synge . . .

SKOLEMESTER (standser dem)

Det er forkert! . . .

SIDSEL (ler)

Pinende falsk og forkert det Hele! . . .

Ligesom Sangen er begyndt igen, aabnes Døren til Kapellet — og ud træder *Hr. Oluf* med *Fru Rigmor.* Oluf er meget bleg. Fru Rigmor i stiv Brokades-Klædning, — knejsende i sin Holdning, med et usikkert-spørgende

Blik paa Oluf, der gaar som en Søvngænger. Fru *Merthe*, opløst i Taarer, fulgt af *Mester Martin*, med Spændebibel under Armen.

Dernæst Gæsterne: *Fru Maar* (af Almuen kaldet Heksen) som er Tante til Fru Rigmor. Ved hendes Side *Ridder Galt* (kaldet Helhesten) en Broder til Fru Rigmors sidst afdøde Mand. Dernæst *Fru Flø* (kaldet Mosekonen) sammen med *Hr. Tyge Okse*, en tyk Spiser. Saa *Hr. Fink* til Flaarup (kaldet Natravnen) en Skændegæst med hæs Stemme. Saa *Farbror Flemming*, en gemytlig gammel Herre, Fætter til Hr. Olufs Far. Dernæst *Viderik Vind* (kaldet den vilde Jæger) som holder sig tæt ved Fru Rigmor. Dernæst flere *Herrer* og *Fruer* af Slægten. Sidst *Pater Anselm*.

FRU MERTHE

(omfavner snøftende Fru Rigmor og derpaa Oluf)

Til Lykke — I kære To!

MESTER MARTIN

Lykke — og Himlens Velsignelse! Det var vor Bøn derinde i Kapellet for de to Trolovede!

HELE SLÆGTEN (en efter en)

Til Lykke . . .!

KØGEMESTER begynder at ordne Gæsterne — som strides om Pladserne.

TYGE OKSE (ser til Opdækningen paa Bordene)

Saa er det vel paa Tide at . . .? (gumler med Munden)

KØGEMESTER

Lige saa snart Sangen er sunget . . .

FRU RIGMOR

Min Gemal vil give sine Ordrer! (haardt og dæmpet til Oluf) Hvad gaar der af Dig?

SKOLEMESTER (ydmyg)

Sangen havde det Uheld, at den knækkede over . . . men jeg har i al Ærbødighed forfattet et lidet *Carmen*, som skulde fremsiges . . .

FARBROR FLEMMING

Jeg siger som Oksen dér: Lad os først faa noget for Tanden! Vi gaar tilbords . . . hver tager Pladsen, som den findes!

KØGEMESTER bukker for *Hr. Oluf*, som staar i dybe Tanker.

FRU RIGMOR (dæmpet til Oluf)

Du er ufattelig! Jeg skal huske Dig det!

KØGEMESTER fører de To og Fru Merthe til Sæde. De øvrige bænkes under forskellige Smaarivninger. Viderik Vind sætter sig ligeoverfor Fru Rigmor og har ikke Øjnene fra hende under hele Optrinet. Kun da Helle træder frem for Bordet, fikserer han hende med sit nærgaaende Blik.

Fanfare af Musikanterne, naar alle er bænket.

FARBROR FLEMMING

Endelig Harmonien i Orden! . . .

FINK TIL FLAARUP (hæs)

Højst sjældent — naar Slægten er samlet (dæmpet) Se til Heksen dér . . .!

FRU MAAR (med et ondt Blik — noget tunghør — til Ridder Galt)
Hvad siger Natravnen? . . .

RIDDER GALT
(ligeledes noget tunghør — med et gustent, opsvulmet Ansigt, fremfaldende Øjne)
Noget beskidt Noget . . . hum! hum! som sædvanlig!

FRU FLØ
(fede, svømmende, ubestemte Træk, hvisker bag Haanden til sin Nabo Hr. Tyge Okse)
Hvor han stinker — Helhesten! . . . ganske som Fru Rigmors sidste Mand!

TYGE OKSE
Ligemeget — bare Maden ikke er bedærvet!

FRU FLØ (smager paa Drikken, som Helle skænker for hende)
Den brygger jeg selv bedre!

FINK TIL FLAARUP (ler hæst)
I sparer jo ikke paa jert Mosevand — bedste Fru Flø!

FRU MAAR (ler skadefro)
Der fik hun *den!* . . . Mosekonen!

ALLE ser paa hinanden i trykket Stemning.

FARBROR FLEMMING

(uforstyrrelig i Ligevægt)

Ja — vi under hinanden det godt! men ligegodt er det en lykkelig Sammenkomst — til Slægtens Fordel og Formering!

MESTER MARTIN

(med Munden fuld af Mad — vil tale — men kan ikke faa Ordene frem . . . og nøjes med et:)

Amen! . . .

OLUF (løfter Haanden og vinker)

Skolemester! . . .

FRU RIGMOR (ser paa ham — smiler)

Endelig . . .!

SKOLEMESTER

(træder frem, bukkende, med et Blad Papir i Haanden. Han er nærsynet — søger efter sine Briller — kan ikke finde dem . . .)

Jeg har — i Allerærbødigsthed — forfattet et ringe Fest-Kvæde — som skulde fremsiges for det høje Par — i Stedet for Sangen, som var saa uheldig at blive afbrudt . . .

FARBROR FLEMMING (ler)

Ingen Afbrydelser, Skolemester . . .

SKOLEMESTER (befippet)
Men da jeg har glemt mine Glar-Øjne — og er meget nærsynet . . .

FARBROR FLEMMING
Ligesom Eders høje Foresatte, Mester Martin, dér!

MESTER MARTIN, hvis Øjne stedse fortaber sig i hans Sidedames blottede Skuldre — gør en Bevægelse —)

FINK (ler hæst)
Kirkelammet! . . .

SKOLEMESTER
. . . Saa anmoder jeg de høje Herskaber om at udpege En, som kunde . . . (Han ser sig om i Kredsen. Ingen har Lyst. Hans Blik standser ved Helle, som tilligemed Køgemester rækker Retterne omkring) Kanske I, Jomfru Helle?

HELLE undslaar sig.

FARBROR FLEMMING
Gør det, lille Helle! Du er nærmest dertil! — (henvendt til Skolemester) Et Digt til den tilkommende Brud skal dog vel fremsiges af en nærværende Jomfru? . . .

FRU RIGMOR (kaster lidt med Nakken)
En Tærne? . . .

FRU MAAR (ondt til sin Sidemand)
Hvem er Jomfru her? . . .

FARBROR FLEMMMING (bestemt)
Jeg siger god for Ridder Erik — Jomfru Helles Far og min gamle Ven! —

FINK (hæst — gnider sine Hænder)
Ret saa! Lad os rippe op i de gamle Sager . . . det giver Appetit! —

GÆSTERNE begynder at mundhugges.

OLUF (rejser sig)
Helle — læs! (sætter sig)

FRU RIGMOR tilkaster ham et vredt Blik . . . Viderik Vind hæver sit Glas og drikker med hende.

HELLE tager Papiret. Hendes Haand skælver let. Hun overvinder sin Ængstelse. Efterhaanden som hun læser, bliver hendes Forlegenhed kendelig. Ogsaa Skolemestren røber sin Benauelse. Det er et forkert Digt, han har givet hende.

HELLE (læser)

FÆSTENS-KVÆDE

Er der et Kvad, som synes født
for lykkelige To,
det er den lyse Sommernats
i gudhenaandet Ro!

Den lyse danske Sommernat
i gylden-dæmpet Ro,
den synes kun én Rosen-Drøm,
men rummer Verdner to.

Dens Sødme søger i din Sjæl
sin Inderligheds Grund:
den er en Jomfrus rene Kys
paa Riddersmandens Mund.

Men se, der strømmer Elver-Sejd
af Kærets Brygger-Kar,
og Du er i dit Hjærtets Ve
ej mer den Mand, Du var!

Rank gik Du dig i Natten ind,
Guldsporen klang om Hæl!
Du bar ved Gryet bort en Orm,
der vred sig om din Sjæl.

Stolt staar den røde Ridder-Borg
i hundred Kærters Glans —
hvad hjælper det? Dit Blik blev slukt
i Mørkets Elverdans!

O Riddersmand! den lyse Nat,
hvor fik dens Dyb sin Ro,
om aldrig Du blev vilse-ført
og stod som delt i To.

Thi tvende Kamre har din Hu,
to Lejer har Du redt:

for *den*, der er den budne Brud,
og den, der ej blev bedt!

Et Valg er Livet, hvert et Døgn,
indtil den sidste Stund:
vælg Sommernattens Jomfrukys
paa Svendens friske Mund.

Man ser paa hinanden. Helle staar et Øjeblik uvis — med Papiret i Haanden. Hun ser et Øjeblik paa Oluf, der tilkendegiver med et Blik, at Digtet hidrører fra ham — og som derpaa vender sig bort.

HELLE rækker det skrevne Blad frem imod Fru Rigmor.

FRU RIGMOR (vred)

Hvad skal jeg med det? . . .

SKOLEMESTER (ulykkelig)

Jeg beder ydmygeligen om Tilgivelse! Det er en Fejltagelse!

FRU RIGMOR

En Fejltagelse? . . .

SKOLEMESTER

Jeg har forvekslet det med en Afskrift af et skønt gammelt Digt, som jeg fandt — (peger) — hist i Grusbunken under den revnede Gavl! . . .

FRU RIGMOR (hurtig)

Fandt I ikke andet? . . . En Kiste med Dokumenter? . . .

SKOLEMESTER ryster paa Hovedet. Mr. Martin kalder ham til sig og betyder ham, at han skal fjærne sig. Saa taler Mr. Martin med Fru Rigmor. Helle gemmer Bladet paa sit Bryst og skænker rundt for Gæsterne, sammen med Køgemester. Gaardnissen er atter kommen frem. Helle betyder ham, venlig men bestemt, at han ikke maa gøre mere Forstyrrelse end der allerede er iblandt disse Gæster, der synes saare lidet feststemte fra Begyndelsen — og som nu giver sig til at tømme Bægrene hurtigt, for i det mindste at faa *den* Løftelse over Gildet.

SIDSEL har siddet agtpaagivende i nogen Tid i Løvhytten. Saa vinker hun Helle til sig (førend denne læser Digtet op) og hvisker til hende. Derpaa gaar Sidsel ud.

Nu hører man

RIDDER GALT (sige højt ind i Øret paa Fru Maar)

Vor Handel om den Drift Stude blev vi da aldrig enige om. Skal vi lade den gaa i Orden?...

FRU MAAR (med et ondt Sideblik mod Fru Rigmor)

Gik det i Orden med de Panteforskrivninger, som Eders Broder, salig Guldholm, havde opkøbt paa Dagholt og . . .?

FRU RIGMOR (afbryder)

Festens Dag er ikke til Sligt! Nu er vi alle i Glæde!

MESTER MARTIN (kysser hendes Haand)

I Glæde og Fryd! . . .

FINK

Glæde? — haa haa! Da har I vel faaet de rettelige Skøder paa Dagholt og Vang? . . .

FARBROR FLEMMING (blussende)

Det kunde jeg tale med om — endda jeg blev kasseret som Værge for Ridder Eriks umyndige Arving . . .

FRU RIGMOR (ivrig)

Det blev rettelig godtgjort, at der ingen Arvinger fandtes i ægte Afkom! . . .

FINK (skraaler hæst op)

Beviser! Det er en „Skøde“-Synd i vor Slægt med disse Dokumenter, der kommer og forsvinder! . . .

GAARDNISSEN giver sin Fornøjelse over disse Ord tilkende og lister hans Bæger fra ham — hælder dets Indhold ud — og sætter det atter foran ham.

FINK (hvem de andre tysser paa)

Man kan sige om os, at vi er pengegriske — for det er vi! At vi ikke er stort bedre end Stimænd og Røvere — for det er vi ikke! Man kan sige, at vi dobler og drikker og . . . (stirrer i sit Bæger) Hvem har drukket mit Bæger ud. — Er det Jer, Viderik Vind . . .? da skal I vogte Jer for at jage paa mine Enemærker!

FARBROR FLEMMING (ler højt)

Den vilde Jæger! — se hvor rød han bli'r i Kammen! (til Oluf) Vogt Dig, Oluf, at han ikke bryder ind paa *din* Vildtbane!

FRU RIGMOR

(heftig til Oluf, der stedse sidder, som om det Hele ikke angik ham, nu og da med Blikket uroligt søgende mod Baggrunden)

Giv dog dine Ordrer. (raaber hen mod Musikanterne) Musik!

FARBROR FLEMMING

Ja, Musik og Lystighed — efter det gamle Ritual! Fæstemøen skal danses ind i Lavet — eftersom hun ikke kan danses ud . . .

MESTER MARTIN (til Fru Rigmor)

I vil da ikke bifalde de gamle uværdige Skikke? . . .

FRU RIGMOR (idet hun rejser sig fra Bordet)

Imorgen raader Eders Skik — iaften Festens!

ALLE rejser sig. Køgemester sørger for at Bordene bliver flyttet bort og Begfaklerne antændt. Belyst af Faklernes Skær ordner Gæsterne sig i en Kreds, siddende og staaende — som det kan falde sig. Bægrene vedbliver at gaa flittigt rundt. Musik medens man rejser sig og Ordningen foregaar. Saa tier den. Oluf holder sig saa vidt muligt for sig selv. En enkelt Gang mødes han og Helle. Hun ser bekymret paa ham . . . han trykker tavst hendes Haand og vender sig bort.

KØGEMESTER (frem — bukkende dybt for Fru Rigmor)

Naadige Frue! Det er Køgemestren, hvem Æren tilfalder at føre Eder først i Dansen!

VIDERIK VIND (som stedse holder sig tæt ved hende)

Mig tilkommer Æren! . . .

FRU RIGMOR (med et sigende Smil)

Siden . . .!

VIND

(dæmpet — med et Blik henimod Hr. Oluf, hvem Farbror Flemming taler til)

Da er det *hans* Ret!

FRU RIGMOR (med sit Smil)

Jeg giver Ret — som min Vilje er! (byder leende Køgemestren Spidsen af sine Fingre — gaar ind i Kredsen)

FARBROR FLEMMING (til Oluf)

Ser Du Vindhunden dér . . . blot han ikke forløber sig —!

OLUF (med Betoning, idet han fjærner sig)

Ingen kender Nattens Forløb!

KØGEMESTER

Hvem synger *for* til Dansen? . . . (ser sig om)

FØRSTE MUSIKANT (rejser sig)
Vil ingen anden — saa kan jeg!

MESTER MARTIN
Ærbart! — ærbart! . . .

FARBROR FLEMMING (tilkaster Musikanten sin Børs)
Lad det blive, som i de glade Tider her. Giv os noget for en bred Bringe og en brav Bug!

MUSIKANTEN synger — en af Musikanterne akkompagnerer. Mellem hvert Vers gaar Dansen i Kæde. Gaardnissen bugter sig ud og ind mellem de Dansende — under smaa Spilopper. Faklernes Skær belyser grelt disse Grupper af Mænd og Kvinder, paa hvem Øllet og Vinen har gjort Virkning. Maanen er kommen frem og lyser ned gennem de høje Træers Løv — saa at Baggrunden med den smalle Bro, Havemuren og den vedbendovergroede Laage (med Klokken) ses i grønligt, lidt fjærnt-fantastisk Skær — i Modsætning til det rødlig-varme flakkende Fakkel-Skær.

OLUF sidder alene paa Bænken (tilhøjre) uden at skænke Dansen nogen Opmærksomhed, kun nu og da under Sangen vækkes han af sin underlige Dvale. Pater Anselm staar bagved ham ... deres Øjne mødes, og de veksler et tavst Haandtryk.

MUSIKANT
Min Vise er af de gamle — og den hedder (løfter sit høje Stob)

ELVER-BRYG

synger:

Over de tystnende Skove
ta'r Natten sit Stade og Sted,
Godtfolk har lagt sig at sove —
og det har Bæsterne med:
saamænd!

Men Troldtøjet virker og vaager,
da gi'r det i Drømme de smaabitte Ryk:
det er Konen ved Kæret, som koger
    i Natten sit stærke Bryg.
Saa nusler det her, saa pusler det dér,
er det Lopper, som hopper? — aa nej,
det er Trapper, som knirker, og Skælmer, som lirker
sig frem dér hvor Skælm søger Vej!

Kær' Moder, jeg kan ikke sove
for Lopper og Lændernes Værk,
ud til de dampende Skove
    jeg ty'r i min hvide Særk:
                saamænd!
„Min Datter, Du arved ej Smykker,
kun et har Du faaet, som selv jeg har ej't:
vogt Dig, den Elver-Kvind brygger
    i Natten den farlige Sejd!
Det svanser bag Træer, det danser om Kær,
alt det Troldtøj, hvorom Du har læst,
og det dufter af Ungmør i flagrende Klæ'r,
mens Helhesten vrinsker, det Bæst!"

Kæ'r Moder, fra Fødselens Time
jeg ejed en frygtesløs Sjæl —
paa Helhesten lægger jeg Grime
    og tøjrer ham ned ved en Pæl:
                saamænd!
Og Smykket, Du gav mig i Stunden,
hvor selv til min Far Du forlorede det,
det gav jeg den Svend udi Lunden,
    hvor Dansen gaar lys og let!

I flagrende Klæ'r, i Midnattens Skær,
under Nathimlens rødmende Hvælv,
jeg listed mig ud, og jeg dansed som Brud —
kære Mor, jeg er Elvermø selv!

MESTER MARTIN (trænger sig frem)
Jeg maa sige — hvis jeg har hørt ret . . .

FRU RIGMOR
(som har sluppet Viderik Vinds Arm — afbryder leende)
— at dette var en spøgefuld Vise! Var blot min Hr. Gemal Hælvten saadan! (over mod Oluf) Skal Du ikke træde Dansen?

OLUF (uden at rejse sig — med Betoning)
Siden . . .!

FRU RIGMOR (tilbage — til Fru Merthe)
En drøvelig Fæstemand — Eders Søn! . . .

FRU MERTHE (forfjamsket)
Det maa undersøges . . .!

FRU RIGMOR (raaber ind i Kredsen)
Hvem synger *for* til næste Dans?

MESTER MARTIN (følger efter hende)
Ærbart — ærbart! . . .

FARBROR FLEMMING

For al Landsens! . . . lad Præsten selv tage Tonen — naar vi endelig *skal* være Hængehoveder! Syng om Samson ved Filistrenes Bryllup — saa skal jeg danse som Kong David foran Arken — —

HELLE

(som har staaet ved Laagen bag Lysthuset tilhøjre — kommer frem, undertrykkende et lille Smil)

Her staar en fremmed Sanger udenfor i Borggaarden . . .

MESTER MARTIN

Mer Birfidleri . . .?

HELLE

Han siger, han er en fremmed Greve . . .

FRU MERTHE (nejende)

En Greve? . . .

HELLE

. . . som har givet Afkald paa Gaard og Gods, for at kunne øve Sangens Kunst og Gave!

FRU RIGMOR (tørt)

En sjælden Greve, som gør sligt! — Lad ham ind!

SIDSEL ind — forklædt som en fremmed Sanger — i lang Kappe, langt graat Skæg, bred Hat ned i Panden.

DEN FREMMEDE SANGER

(gaar frem mod Fru Rigmor, med en udsøgt, lidt overdreven Bøjning — dyb Stemme)

Festens Dronning! smukke Frue! . . .

FRU RIGMOR smiler nedladende. Dernæst gaar han hen til Mester Martin.

Højærværdige Herre! (saa fortsætter han over mod Oluf)

MESTER MARTIN

En alvorlig Mand — i Sandhed en alvorlig Mand!

DEN FREMMEDE SANGER (til Oluf)

Jeg er kommen, for at synge Eder til Vilje og Opmuntring — unge Hr. Ridder!

OLUF (ser adsredt op — med en høflig Haandbevægelse)

Velkommen! —

PATER ANSELM ser nøje paa den fremmede Sanger — smiler — og vender sig til Siden.

DEN FREMMEDE SANGER

sætter sig i Stilling — drapperer sig i Kappen — antager en eftertænksom, meget alvorlig Holdning — og siger med dyb Stemme:)

Jeg har just nu — i Anledning af Eders Fest — lavet denne Vise — og den hedder, som I selv . . .

OLUF
Og Lønnen — det blev hende:
Fru Guldholm, den skønne, dydsirede Kvinde!

FRU RIGMOR (knejsende)
Din Hustru! . . .

OLUF
Nej, min Frue — din Husbond blir jeg ikke:
aldrig faar Du *mig* under dine slugne Blikke!

FRU RIGMOR
En nydelig Bekendelse ved selve Fæstens-Gildet!
(spydig)
Min Hr. Gemal har sikkert sin Tørst for hastigt stillet!

OLUF
Min Tørst har ej haft Vinen, men *Frihed* som sit Maal.
(griber et Bæger, som Helle holder)
Den sidste Drik, jeg svælger *her*, er Hellelidens Skaal!

Bevægelse blandt Gæsterne.

FARBROR FLEMMING
Ret saa, min Dreng! . . .

FRU RIGMOR (haanlig)

Naturligvis! — han hylder Gaardens Tærne!

(til Fru Merthe)

Det Friheds-Maal, Fru Merthe, maa I snarest muligt fjærne!

MESTER MARTIN

Imorgen renses Luften her . . .!

OLUF

Ja, rens I, hvad I vil!

For sidste Gang jeg drikker her den reneste Jomfru til!

(Han tager *Helle* ved Haanden og ser hende fast ind i Øjnene. Hun staar sky og ængstelig, som Maalet for de mange nysgerrige og spottende Blikke. Men saa hæver hun Hovedet og ser ham ind i hans blege, fortrukne Ansigt — med et inderligt hengivent og dybt bedrøvet Blik — uden at skænke de andre nogen Tanke.)

OLUF

Helleliden, kære Søster! Vi er vokset op fra Smaa;

jeg var Karlfolk allerede, da Du var klejn som saa!

Man var ikke god imod dig . . .

HELLE

Du var det . . .!

OLUF

Vist ej!

De drev dig og de jog dig — jeg gik min egen
Vej.
Men mod Kvælden, naar jeg red mig fra Hov-
marken hjem,
saa spored jeg min Skimmel, at den skulde haste
frem,
og jeg aad i Fart min Nadver — og glemte un-
dertiden
min Bordbøn for at sige Godnat til Helleliden!

FRU RIGMOR

Hvor rørende! . . .

OLUF

Jeg taler — Jeg bringer mit Farvel —
og jeg afbetaler Helle min Ungdoms dyre Gæld!

(til Flemming)

Dig, Farbror Flemming, giver jeg den Rosen-Knop
at skærme:
thi Du er Slægtens ædle Most — de andre kun
dens Bærme!

VIDERIK VIND (frem — slaar paa sit Sværd)

Han haaner Slægten . . .

FARBROR FLEMMING

Stille, Valp! tag Poten fra din Slire —

om ej mit Slag skal jage dig i Løb herfra paa Fire!
(til Oluf)
Tal, Oluf! Jeg skal gøre, som Du bad. Men hvad vil *Du?*
for, sælsomt Ansigt har Du paa — som ej jeg saa' endnu!

OLUF

(har sluppet Helles Haand — fører Hænderne op til sin Pande — ser frem og vidt ud for sig — talende — først dæmpet — dernæst stigende i sammentrængt Kraft og Skønhed)

Jeg længes mod Luft — mod Rejser og Farer — ja var det mod Skibbrud paa Havet:
Valle sylter vi alle tilsammen — levende bli'r vi begravet.
Slægten er frønnet, dens Marv er hul — den avler kun Griskhed og Galde:
Fortidens Vrængebillede er I — og Dobbeltgængere alle!
Nidstirre Styrken og kalde den „gal" — det er den letteste Sag Jer:
men vend Eders slimede Syn mod Jer selv . . . der staar et Genfærd dér bag Jer!
Og ræddes I da for slig gyselig Gæst — som kridter Jer Kinderne hvide,
saa skæld ej paa Skønhedens straalende Mø — hun vared Jer ad itide!

Højt svæver hun over jert lave Liv — som Ny-
maanens Sølv-Segl blinker;
duft-svangret har hun den kølige Nat — hvor *I*
som en Knokkel-Hob stinker —
Stinke gøre Mare, Helhest og Heks — som Aad-
selfluer og Tæger;
Stank staar der op fra Natravnens Skrig — og
fra Kirkelammet som bræger! . . .

RAAB

Han er fra Forstanden! — han er gal! . . .

MESTER MARTIN

Spændetrøje! . . .

OLUF (stærkere)

Spænd mig i Fjær og slut mig i Bolt — jeg smi-
ler ad Hver og Alle:
højt hæver min Ungdom sit stigende Mod, paa
Trods af jer Gift og Galde!
Levende har I min fri-fødte Sjæl i Slægtens Ben-
Høj begravet:
jeg længes mod Luft — mod Farer og Rejser —
ja var det mod Skibbrud paa Havet!
(højt og indtrængende)
Havet er Taagens bølgende Dans, der skummer
mod Skønhedens Strande:

did dykker mit Mod i et u-kendt Dyb — om
aldrig jeg saa skulde lande!

SIDSEL (slaar ham paa Skuldren)

Nu snakked Du fra Leveren! Endelig lød der
et Ord —
talt helt ud af mit Sideben . . . *det* har Du fra
din Mor!

FRU MERTHE

Gud hjælpe os . . .!

FRU RIGMOR (med høj, tvungen Latter)

Ja — sandelig — fra Vid og Sans er Alle! . . .

OLUF (bøjer sig — lytter)

Stille! — vær dog stille! Jeg hører Nogen kalde . . .

FRU MERTHE

Han raser . . .!

OLUF (vedblivende)

Dansen raser — endda den gaar helt stille —
i Rundkreds omkring Kæret og den piblende
Kilde —
de suger og drager til sig, de Taageslør i Lunden:
og hører de op at drage — er Ridder og Hest
forsvunden!

PATER ANSELM (frem til ham)
Hr. Oluf, I har Kolden! Skum staar Jer om Munden.
Gaa til Jert Sengekammer — (med Betoning) her er Feberluft i Lunden!

FRU RIGMOR (griber med sit glubske Smil Olufs Arm)
Kom! Til vort Sengekammer . . .

OLUF (stirrer paa hende)
Din Mund er for bred og rød —
den er som en ublu Fordring — Forfaldstiden blev din Død!
(til Pater Anselm næsten hviskende)
Der er Feber i min Sjæl — derfor er min Mund saa bleg:
der er Længslens Brand i mit Hjærte . . . (stærkere) Jeg har været i Elver-Leg!

Det giver et Ryk i Fru Rigmor. Hendes Smil er en Blanding af Angst og Beundring — og hun væder sine Læber med sin Tunge. Fru Merthe skriger. Mester Martin slaar Spændebiblen op og hæver den imod Oluf.

HELLE (i Angst frem mod Oluf — griber om hans Hænder)
Oluf! — Du er ædel, ridderlig og god —
mit Liv er Alt, hvad jeg ejer: jeg lægger det for din Fod.

OLUF

Dit Liv, min stakkels Lille? Du kan danse —
har jeg sét —
men en Anden danser Dødens Dans . . . og hende
har jeg bed't

MESTER MARTIN

I Tvangstrøje med ham! Det er Nøden, som os
tvinger —
(raaber)
han er farlig . . .

SIDSEL (raaber)

Dér er Fjenden . . . se Klokken, som
ringer!
(peger)

Alle ser op mod Baggrunden . . . hvor Klokken over Laagen ind til Æblegaarden begynder at bevæge sig.

Den frembringer ikke straks nogen Lyd . . . men saa høres et Par dæmpede sprukne Toner . . . som snart efter klinger tydeligere og som gaar over i en sagte spøgelsesagtig Musik, der ledsager Optrinet — og stemmes ind i Farven af Maaneskæret over Løvet, over Muren, den lille Bro — over hele Scenen idet Fakkel-Skæret synker hen.

Og med Et aabnes Laagen langsomt.

ELVERMØEN svæver ind.

Bagefter følger hendes *Søstre* — som i deres lange Flor lejrer sig langs Havemuren ligesom en Taage-Sky — og dvæler dér uden at komme over Broen.

ELVERMØEN derimod glider let og hurtigt over Broen — de lange Flor bølgende efter hende — og iler frem til Oluf.

ELVERMØ (let og spøgende)

Du har buden mig — og se jeg kommer,

dansende paa Natteduggens Bølge:
sidst slap Du af Haanden mig, min Brudgom!
Jeg er Bruden — og Du maa mig følge!

Hun slynger sine Flor om Oluf og drager ham, modstandsløs, med sig tilbage over Broen. Han vender sig een Gang og tilkaster Helle et smærteligt Blik. Saa forsvinder han og Elvermøen gennem Laagen.

Nu sker der — hurtigt — dette:

ELVERMØENS SØSTRE svæver over Broen ind iblandt de aldeles forvirrede og skrækslagne Gæster — indhyllende dem i Taage — drejende sig i luftige Kredse.

GÆSTERNE har hørt en Stemme tale, men ser kun Oluf forsvinde over Broen ind igennem Laagen. De raaber og larmer lydeligt — eller staar i stum Rædsel.

FINK (høres at raabe — idet han hoster hæst)

Det er den forbandede Mose-Taage! . . .

FARBROR FLEMMING

Spil op, Musik — Fanden er løs!

MESTER MARTIN

Det er det ledeste Djævelskab! . . .

SIDSEL

Nu faar I Syn for Sagn! . . .

MUSIKANTERNE larmer et Øjeblik med deres Instrumenter og flygter.

HELLE (har grebet Pater Anselms Haand)

Vi frelser ham . . .

PATER ANSELM

Med Himlens Bistand —!

HELLE drager ham med sig — skydende Elverpigerne tilside — hen mod Broen. Ved Broen rejser sig *Lygtemænd* med Ild-Blus, og vil spærre Vejen.

HELLE slaar dem ned og løber alene over Broen.

PATER ANSELM følger efter, begge gennem Laagen og ud.

SIDSEL driver Elverpigerne tilbage over Broen. De svæver ud gennem Laagen, selv løber hun over Broen, i Haanden holder hun hævet Blomsten „Vorherres Haand“. Mester Martin med Spænde-Biblen vil følge hende — men bliver staaende paa denne Side.

SIDSEL (paa den anden Side af Broen — højt)

Nu sætter vi Skellet mellem to Verdner!

(hun sparker til den skrøbelige Bro — den ramler ned i Voldgraven)

MESTER MARTIN (staar forbløffet, med Bogen fremstrakt)

Ved den store Bog byder og befaler jeg . . .!

GAARDNISSEN

(er kommen bag paa Mester Martin og raaber)

Den store Bog er *stor*
— for den, som paa den tror! . . .

(lægger sin Hue drillende over Bogens Blade)

MESTER MARTIN hugger vredt omkring sig i Blinde. Gaardnissen sætter i et Spring over Voldgraven og gennem Laagen ud.

MESTER MARTIN

Jeg skal vel mane Spøgelser! . . .

SIDSEL (raaber — idet hun hæver Blomsten)

Vorherres Haand er over Slægtens Spøgelser og dit eget . . . Vis Jer, som I *er!* . . .

Da lyder en grel Tone gennem Lunden ... og bag de Paagældende, som forsvinder, skyder Natte-Synerne, som hæslige Genfærd, op: Mester Martin bliver Kirkelammet — Fru Maar bliver Heksen, — Ridder Galt Helhesten o. s. fr. De stirrer med Nag og Nid paa hverandre.

I Løvhytten sidder Fru Rigmor, som Mare, i Favnen paa den vilde Jæger. —

MESTER MARTIN (Kirkelammet)

Ve os! Slægten — Slægten! . . . (styrter ud)

Tæppet hurtigt

FJERDE AKT

HANEN GOL OG HORNET KLANG

DYBT inde i Skoven. Stedet er vildt og uhyggeligt. I Forgrunden en af Lynet splintret Vindfælde, der spejler sig ned i et lille, mørkt Kær. I Mellemgrunden den store Kæmpe-Eg. Maanen skinner ned og belyser det høje Græs umiddelbart omkring den mægtige Stamme. Baggrunden hviler i Mørke — men inde i Mørket falder et dæmpet Strejflys af Maanen, og man skimter en stor Sten-Dysse, der hæver sig op fra Underskoven mellem de lav- og mosgroede Stammer.

Helle kommer løbende ind. Hendes lette Klædning er flænget af Krattet; hendes lange Haar falder hende ud over Skuldrene. Aandeløs kaster hun sig ned ved Vindfælden, dypper sin Haand i Kæret og væder de bankende Tindinger.

DYB STEMME UD FRA MØRKET

Frygter Du ej Skoven? . . .

HELLE (ser op) Jeg frygter kun for *ham!*

DEN DYBE STEMME

Den dækker ej sin Nøgenhed — den skjuler ej sin Skam.

HELLE

Jeg ræddes ej for Noget — jeg ræddes kun for ham.

STEMMEN

Du ofrer ham din Ære . . . det kalder de din Skam!

HELLE

Jeg ofrer, hvad jeg ejer . . . jeg lever kun for ham!

VANDREREN (fra Forspillet) træder ud fra Mørket.

VANDRER

Frygter Du ej for Skoven? Den dølger Mandens Sind,
den lokker med al sin Længsel — og den gør Kvinden blind.
Han-Dyret huser derinde — og har det vundet sit Spil,
saa fjæler det sig i det Skjulte — blindt for hvad *Du* bliver til!

HELLE (vender sig fra ham)

Jeg frygter ej din Tale — den rokker ikke min Tro.

VANDRER

Tro har man tilnød for sig *selv* — den rækker ej til for to!

HELLE

Den rakte saa langt, at den bar mig herhen —
bristed den, finder jeg Sporet igen!

(vender sig fra ham — og siger, hændervridende, hen for sig)

Ikke gaar her Sti og ikke gaar her Vej —
jeg søger og søger . . . og finder ham ej.

VANDRER nærmer sig og rækker Haanden venligt frem imod hende.

HELLE (ser op)

Hvem er Du?

VANDRER: Et Menneske —

HELLE Nytter mig ej!

VANDRER (sætter sig hos hende)

Jeg har vandret — som Du — men en længere Vej.
Jeg har elsket — som Du — men har opgjort mit Bo.
og jeg søger mig i Skovene Skjulested og Ro.
Jeg har Jæger og Vildt og Troldtøj paa Bagen.
jeg har Mos om mit Hjærte og Lav-Skæg om Hagen.
jeg vil bygge mig en Hytte, for Stormen i Læ:
jeg vil blive *Et* med det tankefulde Træ!

HELLE sidder bortvendt — lyttende ind imod Skoven.

VANDRER

Du vil blive skuffet og skuffet paany:
jeg byder Dig for Livet og Stormene Ly:

HELLE (stirrer ind imod Skoven)

Jeg elsker hans Legem, jeg elsker hans Sjæl,
hans Pande, hans Øjne, hans Hoved og Hæl.

VANDRER

Han er trold-ført! . . .

HELLE Han skal frelses —

VANDRER Den Pine bliver lang!

HELLE (springer op)

Du kan drømme — jeg vil kæmpe! . . .

VANDRER (rejser sig — berører med Haanden hendes Pande)

Gud velsigne din Gang!

HELLE staar ubeslutsom — seende sig lyttende om.

VANDRER sætter sig igen — drager hende blidt ned ved sin Side.

VANDRER

Verdens Skønhed har jeg set,
ad dens Daarskab har jeg lét,
ved dens Haardhed har jeg grædt —
til jeg atter kunde smile.
Snart er Vandringsmanden træt
og han har fortjent at hvile.

Men før Hvilens sidste Stund
vil i Øjesyn jeg tage:
denne Tryghed under Farer,
dette Haab, som aabenbarer
større Kraft end Mandens Mod —
dette *Ja* foruden *men*,
denne Given blindt sig hen,

denne Leven i en Anden,
denne Væren helt ud god...
Kvinden, *naar hun elsker Manden!*

Livets Skønhed ser jeg her
som det første Morgenskær,
medens Natten, tung og træt,
stunder imod Dagens Hvile.
Og nu gaar jeg, karsk og let,
bort — de sidste store Mile.
(lægger hendes Hoved mod sin Skulder)
Ræk mig Kinden, giv mig Munden:
O, det er som kyssed jeg
Blomstens Dugg i Rosenlunden!
(Han rejser sig — og ser inderligt paa hende.)

HELLE (utrøstelig)
Ikke gaar her Sti og ikke gaar her Vej —
Du taler — *jeg* søger . . . men finder ham ej!

VANDRER (pegende — med stærk Betoning)
Du staar her ved Skovens det ældste Træ:
søg dér *vor ældgamle Moder!* (bort)

HELLE (frem foran Egen. Maaneskæret belyser hende)
Saa kaster jeg mig for den Gamle paa Knæ!
(knæler — anraabende)
Du store, almægtige Moder,
som holder det ringeste Straa i din Haand:

liden er jeg kommen, afmægtig og svag,
men jeg vender mit Haab mod den gryende Dag,
og møder, hvad Natten vil bære.
Jeg gemmer min Angst ved dit mægtige Bryst,
gemmer mig ind, og søger min Trøst,
sugende Vækst af din Aand!
Du holder mit Liv i din stærke Haand —
jeg lever og dør, Dig til Ære!

En kort, dæmpet Akkord toner ud fra Træet. *Den gamle Kvinde* viser sig. *Helle* holder for sine Øjne.

DEN GAMLE KVINDE
Hvem lever og dør, mig til Ære?

HELLE (vigende)
Se ej saa strengt! . . .

DEN GAMLE KVINDE (trækker paa Skuldrene)
Et Menneskebarn!
Den gamle Klage — den gamle Frygt . . .

HELLE (indtrængende)
Din Mildhed — din Klogskab — *Dig* har jeg søgt!

DEN GAMLE KVINDE
Lad høre —

HELLE (hastig) Det gælder et Menneskeliv!

DEN GAMLE KVINDE
Det gælder titusinde hvert Sekund . . .

HELLE
Et Øjeblik er ham kan hændes forundt:
Jeg giver mit Liv for den korteste Frist? . . .

DEN GAMLE KVINDE
Er han det værd . . . og véd Du det vist? . . .

HELLE (indtrængende)
Jeg véd, han er ædel, tapper og god,
jeg véd, at det syder, hans unge Blod;
jeg véd, at hans Blik ej længer er frit
— fanget hun har det, den Elvermø —
men jeg véd, at det brændte saa angst i mit:
Jeg beder Dig, lad ej Hr. Oluf dø!
(knæler — med fremstrakte Hænder)

DEN GAMLE KVINDE (rolig — med et stort Smil)
For selv at beholde ham . . . kender jeg ret?

HELLE (rejser sig — ser hende frimodig ind i Øjnene)
Ja! . . . for at læge hans syge Sind,
gøre ham seende fra en Blind,
give ham Mandsmod og Livsmod tilbage —
og selv ud i Verden med Stolthed at drage!

DEN GAMLE KVINDE (med samme Smil)
Og bie ved første Milepæl — —
for han hinker vel efter, den stakkels Sjæl?

HELLE (frejdig og inderlig)
Og hvis han var stakkels, og hinked han efter —
jeg flyed ham alle mine bedste Kræfter,
tog ham af ærligste Vilje ved min Favn —
og lod ham sove ind i vor store Moders Navn!
(med hævet Hoved)
Men sikker jeg er paa hans Kraft og hans Styrke,
blot han faar Bindet fra Øjnene revet:
sine Skove vil han frede, sine Marker vil han dyrke —
han vil leve *Dig* til Ære, som den Stadskarl han har levet!

DEN GAMLE KVINDE (et Øjeblik grundende)
Er Kvinden i Elskov — med Hjærtet hun maaler.
(udstrækker Haanden med Tenen)
Saa se ham, din „Stadskarl“, om Synet Du taaler!

Højen aabner sig. Man ser *Oluf*, med Hovedet hvilende i *Elverpigens* Skød. Begge sover.

DEN GAMLE KVINDE
Søvn har jeg kastet paa ham og hende.
Drag ham nu bort! . . . han gaar som iblinde.

HELLE løber derhen. Et Øjeblik standser hun — i Angst og Tvivl. Saa tager hun varsomt *Oluf* ved Haanden og drager ham med sig. *Elvermøen* stedse i Søvn. Det giver et Ryk i *Oluf*, da han føler Berøringen af *Helles* Haand . . . saa lader han sig langsomt føre fremefter.

OLUF (uden at aabne Øjnene)

Hvor bær' det hen? . . .

HELLE Det bær' imod Dag!

OLUF

Intet jeg ser . . .

HELLE Du har *mine* Øjne!

OLUF (famler med Haanden nedefter)

Vejen løber lavt . . .

HELLE Jeg skal den højne!

OLUF (standser)

Hvor er den Anden? . . .

HELLE

(lægger hans Haand fast mod sit Bryst — og siger højt og klart:)

Den, som elsker Dig, er *her!*

ELVERMØ (vaagner — rejser sig — truende mod Oluf:)

Du sveg mig . . .

DEN GAMLE KVINDE (strengt)

Du sviger!

ELVERMØ (frem)

Jeg trodser Dig, Gamle!
Hele Skoven skal jeg væbne — mine Søstre skal
jeg samle —

DEN GAMLE KVINDE

Prøv det! . . .

SIDSEL ind med *Pater Anselm.*

SIDSEL

Pater Anselm! Prøv nu Jeres Kræfter!

PATER ANSELM (peger mod den gamle Kvinde)

Den Stærke vil forsøge! En *Større* følger efter.

ELVERMØ

(løber hurtig hen til *Oluf* og *Helle* . . . river *Helle* bort fra ham)

Slip ham! . . .

HELLE Aldrig mere! . . .

ELVERMØ (med Ild i Øjnene — løfter Haanden til Slag)

Saa dø! . . .

SIDSEL

(kaster sig med et Spring imellem — opfanger Slaget — stønner)

Det blev *mig!*

(synker sammen i Pater Anselms Arme — griber Helles Haand)

Galenskabet veget . . . Og Gud signe *Dig!*

DEN GAMLE KVINDE

(skrider mægtig — med løftet Ten — frem mod *Elvermøen*, som viger tilbage)

Bort fra disse Steder! Jeg byder og befaler:
det er Menneskenes *Hjærter* og *Sjæle*, som her taler!

ELVERMØ

(peger spottende mod *Oluf*, som er vaagnet af sin Dvale — og stivt stirrende kun ser hende og lytter til hendes Ord)

Evigt sløres Manden i Sansernes Rus:
Ild-Tunger har den Tale i vort lyse Glædes-Hus!

Hun viser imod Højen, som nu flammer i brændende rødt Skær — hvori Elvermøernes skønne Skikkelser bevæger sig. Oluf drages uimodstaaeligt derhen imod.

OLUF (i Vildelse — dukkende sig)

Finde skal jeg mit Rige — var Vejen nok saa lav!

DEN GAMLE KVINDE (hæver for sidste Gang Tenen)

Saa vis dig, som Du er! Du Slægtens mørke Grav!

Det røde Skær svinder hen i et grønligt, mat-spøgelseagtigt... Elvermøerne synker sammen i en Hob, som deres Flor dækker... Højen lukker sig. Men bag Højen skyder det ligblege *Genfærd* af Hr. *Olufs Fader* op imod Skovens Mørke.

GENFÆRDET hæver — med usigelig Sorg i de vansirede Ansigtstræk — den magre Haand advarende i Vejret... og forsvinder.

OLUF slaar Hænderne sammen om Hovedet)

Min Fader! . . . (styrter overvældet paa Knæ — skjuler Ansigtet i Hænderne)

DEN GAMLE KVINDE

(raaber til Elvermøen, som er bleven staaende udenfor Højen)

Vig Vejen — og vis Dig aldrig her!

ELVERMØ (idet hun slynger sine Flor om sig)

Forvis mig saa langt og hvorhen Du vil:
Jeg danser mig altid Hr. Oluf'er til. —

(danser leende ud)

Musik. *Den gamle Kvinde* træder hen foran Egen — hæver Armene velsignende ... et Øjebliks Mørke — Træet har lukket sig efter hende. Musik hører op. Daggryet begynder.

HELLE løfter *Oluf* op til sig — han staar med sit Hoved bøjet mod hendes Skulder.

SIDSEL

(hvem *Pater Anselm* har løftet op fra Jorden og understøtter — peger mod Oluf)

Han er frelst? (Pater Anselm nikker. *Sidsel* vinker de To til sig)
Kom herhid — for jeg orker ikke mer'!

(viser famlende med Haanden omkring sig)

Er det Dagen, som begynder? — er det Lyset,
som jeg ser?

(nikker med et mat Smil)

Ja det er vel saa! . . . (pludselig — lidt stærkere)
Til Lykke! hvo Dagens Lys kan skue:
jeg selv maa se at humme mig ned i den trange
Stue;
men dér er lunt — og roligt! dér jages ingen Mus,
dér spinder Edderkoppen om det ud-drukne Krus,

og det skal aldrig fyldes mer', og det skal aldrig
tømmes,
det staar dér — mens min sidste Særk af Kaal-
ormen sømmes!
(hendes Øjne fanger Liv — hun griber *Helles* Haand)
Men én Gang bar jeg Silke-Spind om Skulder
og om Skød,
(peger mod Oluf)
då blev jeg Mor til ham dér ... Fru Merthes
Dreng var død —
men min blev lagt i Vuggen — og han blev stærk
og stor,
og aldrig skal han skamme sig, at Sidsel var
hans Mor!
For Slægten duer ikke! ... *min* Rod af Jorden
randt:
det er *mit* Adelsblod, som til Folkets Marv ham
bandt ...
dets Viser skal han lære, dets Sprog skal han
forstaa:
med *det* og *Dig* ved Haanden skal han til sit
Dagværk gaa!

PATER ANSELM

Fred med hver Sjæl, som lider, og hver, som
kom til Ro.

(idet han leder *Sidsel* ud)

Jeg leder Dig. Vi har vel samme Vej nu, vi to!

De gaar langsomt ud. Det begyndende Daglys glimter bag Skoven. Enkelte gyldne Skær ses paa de mosklædte Stammer.

OLUF søger at gøre sig fri for *Helles* Arm — idet han skærmer sine Øjne mod Lyset.

OLUF

Lad mig fare! . . .

HELLE Aldrig, Oluf . . .

OLUF Dybt beskæmmet, bøjet staar jeg —

HELLE

Ved din Side — fast til Døden — imod Livets Morgen gaar jeg.

(peger omkring sig — bevæget — i tillidsfuldt-stærkt Udbrud)

Se, det løfter sig, det straaler! Gennem Duggens tusind Blikke
titter Dagen ind og maaler al den Fryd, som tælles ikke.
Det er Sundhed, det er Arbejd, det er Haabet, det er Ungdom —
ja det er vor *egen Ungdoms* Sang i al Naturens Kor:
Fuglen vaagner, Løvet vifter, Trillen lyder, Brisen bryder

gennem Nattetaagens Rifter — og den ler, den glade Jord!
Saadan ler mit lyse Hjærte af mit Øje ind i dit,
og min unge Elskov holder troligt med din Manddom Trit:
thi Den blev ej Mand og moden, som ej lagde Vid og Sans
skønheds-daaret ned for Foden af en Mø i Elverdans!

OLUF (revet med af hendes Friskhed)

Du er Dansen — Du er hende! Du er Tryllekredsens Ringe,
hvori, aldrig mer' iblinde, jeg vil kæde ind mit Liv:
med vidt-aabent Blik for Livets dyrebareste Klenod
lægger trygt min Mandevilje ned jeg for en Jomfrus Fod!

Han knæler ned. Og Helle løfter ham smilende op.

OLUF (stigende)

Nylig Lysets Klinge skar mig i mit Øje dunstomhyllet,
nu er det, som Gryet bar mig i en Verden ind fortryllet:

det er *den*, hvori vi fylder som med Havbrus
Sind og Lunger,
den, vi Sjælens Rigdom skylder, mens vi mætter
Aandens Hunger;
den, som fæstner Fred i Stue, under nok saa
rastløs Il,
mens det Dagligdags faar Fest-Glans fra en el-
sket Kvindes Smil;
den, som Tungebaandet løser for hvert Kærtegns
tavse Ord
og et Væld af Blomster øser over selv det fat-
tigst' Bord:
Om vi da tilsammen fører fattigst Liv paa nøj-
somst Grund,
Hjærtets Lovsang lydt vi hører — til vort Livs-
løbs sidste Stund.

GAARDNISSEN dukker frem bag den gamle Eg, holdende Papirerne triumferende ud imod de To.

GAARDNISSE
Pater Anselm har læst dem. Han siger: Til Lykke!
. . . (knæler med dem for *Helle*)
Arving til Gaardene Dagholt og Vang!

HELLE (kaster et Blik i dem — siger glædestraalende til Oluf)
Ja, vi har Lykken med os, tilvisse! . . .

GAARDNISSE (svinger sin Hue)

„Jeg flytter med!“ sa'e Gaardens Nisse!

Et Hanegal lyder — efterfulgt af Jagthorn. Musik fortsætter Jagthornets Klang — og antyder i bølgende Akkorder Lysets sejrrige Gang igennem Skoven. Baggrunden aabner sig — Morgentaagen letter. Man ser i Solens gyldne Glans Marker og Smaalunde — og fjærnest træder Tagene og Taarnspir paa to Herregaarde frem — skilt ved et blaanende Bakkedrag.

ALFERNE (titter frem fra alle Kanter — og en af dem siger)

Til Lykke! er Alfernes Morgensang!

OLUF (med Helle ved sit Bryst)

Hanen gol — og Hornet klang:
nu kommer vor Sommerdag lys og lang!

HØSTFOLK

(fra de to Gaarde kommer ind med Leer og Hø-River — syngende)

Hanen gol — til Leens Klang:
nu kommer den Sommerdag lys og lang!

Tæppet

Forlagstrykkeriet, Klareboderne 3 København K

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 02452 0564

